

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Ἡ ψυχὴ, ὅσο λιγώτερο
σκέπτεται κατὰ
προσωπικὸ τρόπο,
τόσον εὐρίσκεται
πλησιέστερα
πρὸς τὸ Θεῖον.

ΕΤΟΣ 18ον

ΤΕΥΧΟΣ 102

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1973

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμώνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣ ΣΑΡΟΠΟΤΛΟΣ
Ἐπιμελητής ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΤΛΟΣ

ΕΤΟΣ 18ον * Νοέμβριος — Δεκέμβριος 1973

ΤΕΥΧΟΣ 102

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

25η επέτειος τῆς Διακηρύξεως
τῆς Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Ο.Η.Ε.

Στις 10 Δεκεμβρίου 1948 ἡ Γενικὴ Συνέλευση τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν υἱοθέτησε καὶ ἀνεκήρυξε τὴν «Παγκόσμια διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου», τῆς ὁποίας δημοσιεύουμε τὸ πλήρες κείμενο. Μετὰ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ πράξη ἡ Γενικὴ Συνέλευση συνεστήθη στὰ Ἕθνη - Μελῆ νὰ μὴν ἀμελήσουν κανένα ἀπο τὰ μέσα περὶ διαθέσιμων, γιὰ νὰ δημοσιεύσουν με ἐπισημοτητα τὸ κείμενο τῆς διακηρύξεως καὶ «νὰ ἐνεργήσουν κατὰ τετὸν ὅσον, ὥστε νὰ διανεμηθῇ, νὰ τοιχοκολληθῇ, νὰ διαβασθῇ καὶ νὰ σχολιασθῇ, κυρίως στὰ σχολεῖα καὶ στὰ ἄλλα μορφωτικὰ ἰδρύματα, ἀνεξαρτήτως ἀπο τὶς πολιτικὲς δατάξεις κάθε Χώρας».

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀναγνώριση τῆς ἔμφυτης ἀξιοπρέπειας ὄλων τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας καὶ ἡ ἀναγνώριση τῶν ἴσων καὶ ἀναπαλλοτριῶτων δικαιωμάτων τους ἀποτελεῖ τὴ θάση τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης στὸν κόσμον,

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ παραγνώριση καὶ ἡ περιφρόνηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ὠδήγησαν σὲ θάρβαρας πράξεις, γιὰ τὶς ὁποῖες ἐξανίσταται ἡ συνείδηση τῆς ἀνθρωπότητος,

καί ὅτι ὁ εὐγενέστερος πόθος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ δημιουργία ἑνὸς κόσμου, ὅπου οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐκφράζονται καί νὰ πιστεύουν, ἀπελευθερωμένοι ἀπὸ τὸν φόβο καί τὴν ἀθλιότητα,

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶναι οὐσιώδεις νὰ προστατεύονται τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ καθεστῶς δικαίου, ὥστε νὰ μὴ ἀναγκάζεται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταφεύγῃ τελικὰ στὴν ἐπανάστασι ἐναντίον τῆς τυραννίας καί τῆς καταπίεσεως,

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶναι οὐσιώδεις νὰ ἐνθαρρύνεται ἡ ἀνάπτυξη φιλικῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Ἑθνῶν,

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι μέσα στὸν Καταστατικὸ Χάρτη οἱ λαοὶ τῶν Ἠνωμένων Ἑθνῶν διεκήρυξαν καί πάλι τὴν πίστη τους γιὰ τὰ θεμελιώδη δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια καί τὴν ἀξία τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητας, γιὰ τὴν ἰσότητα δικαιωμάτων ἀνδρῶν καί γυναικῶν, καί ὅτι διεκήρυξαν τὴν ἀπόφασή τους νὰ ὑποστηρίξουν τὴν κοινωνικὴ πρόοδο καί νὰ ἐγκαθιδρύσουν καλύτερους ὅρους ζωῆς, μέσα σὲ μεγαλύτερη ἐλευθερία,

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ Ἑθνη - Μέλη αὐτοῦποχρέωθηκαν νὰ ἐξασφαλίσουν, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ὄργανισμό Ἠνωμένων Ἑθνῶν, τὸν παγκόσμιον καί πραγματικὸ σεβασμὸ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν,

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ κοινὴ κατανόηση αὐτῶν τῶν δικαιωμάτων καί τῶν ἐλευθεριῶν ἔχει πολὺ μεγάλη σημασία γιὰ νὰ ἐκπληρωθῇ αὐτὴ ἡ ὑποχρέωσι,

Η ΠΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Διακήρυξις

Ἡ παρούσα παγκόσμια διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελοῦσα κοινὸ ἰδανικόν, ἀπευθύνεται πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς καί πρὸς ὅλα τὰ ἔθνη, ὥστε ὅλα τὰ ἄτομα καί ὅλα τὰ ὄργανα τῆς κοινωνίας, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τοὺς αὐτὴ τὴ διακήρυξι, νὰ καταβάλλουν κάθε προσπάθεια, μὲ τὴ διδασκαλία καί μὲ τὴν ἀγωγή, ὥστε νὰ ἀναπτύξουν τὸν σεβασμὸ αὐτῶν τῶν δικαιωμάτων καί τῶν ἐλευθεριῶν καί νὰ ἐξασφαλίσουν, μὲ προοδευτικὰ μέσα ἐθνικῆς καί διεθνούς τάξεως, τὴν ἀναγνώρισι καί τὴν ἐφαρμογή, κατὰ τρόπον παγκόσμιον καί πραγματικόν, τόσο ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς τῶν Ἑθνῶν - Μελῶν, ὅσο καί ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς τῶν κτήσεων, πού θρῖσκονται κάτω ἀπὸ τὴ δικαιοδοσίαν τοῦς.

"Α ρ θ ρ ο 1.

"Όλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα γεννιῶνται ἐλεύθερα καὶ μὲ ἴσες ἀξιώσεις καὶ δικαιώματα. Εἶναι προικισμένα μὲ λογικὸ καὶ μὲ συνείδηση καὶ ὀφείλουν νὰ ἐνεργοῦν μεταξύ τους μὲ πνεῦμα ἀδελφότητος.

"Α ρ θ ρ ο 2.

Καθένας μπορεῖ νὰ ὑπολογίσῃ ἐπάνω σὲ ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ σὲ ὅλες τὶς ἐλευθερίες ποὺ ἀνακηρύσσονται στὴν παρούσα διακήρυξη, χωρὶς καμμιά διάκριση σχετικὰ μὲ τὴ φυλὴ, τὸ χρῶμα, τὸ γένος, τὴ γλῶσσα, τὴ θρησκεία, τὴν πολιτικὴ γνώμη, ἢ κάθε ἄλλη δοξασία, προελεύσεως ἐθνικῆς ἢ κοινωνικῆς, πλούτου, γεννήσεως ἢ ὁποιασδήποτε ἄλλης καταστάσεως. Ἐπὶ πλεόν, δὲν θὰ γίνεταί καμμιά διάκριση ποὺ νὰ στηρίζεται στὶς πολιτικὲς διατάξεις, νομικὲς ἢ διεθνεῖς, τῆς χώρας ἢ τῆς κτήσεως, ἀπ' ὅπου καθένας κατάγεται, εἴτε αὐτὴ ἡ χώρα ἢ ἡ κτῆσις εἶναι ἐλεύθερη, εἴτε κάτω ἀπὸ κηδεμονία ἢ ἐξαρτώμενη ἢ ὑποταγμένη σὲ ἕναν περιορισμὸ ὁποιασδήποτε ἐξουσίας.

"Α ρ θ ρ ο 3.

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει δικαίωμα στὴ ζωὴ, στὴν ἐλευθερία καὶ στὴν ἀσφάλεια τοῦ ἀτόμου του.

"Α ρ θ ρ ο 4.

Κανείς δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῆ σὲ ὑποδούλωση ἢ ἐξάρτηση ἢ ὑποδούλωση καὶ ἡ δουλεμπορία ἀπαγορεύονται σὲ ὅλες τὸς μορφές.

"Α ρ θ ρ ο 5.

Κανείς δὲν μπορεῖ νὰ ὑποβληθῆ σὲ βασανιστήρια, οὔτε σὲ σκληρὴ, ἀπάνθρωπη ἢ ἀτιμωτικὴ μεταχείριση ἢ ποινὴ.

"Α ρ θ ρ ο 6.

Καθένας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τοῦ ἀναγνωρίζεται σὲ ὅλους τοὺς τόπους ἡ νομικὴ προσωπικότης του.

"Α ρ θ ρ ο 7.

"Όλοι εἶναι ἴσοι μπροστὰ στὸν νόμο καὶ ἔχουν δικαίωμα σὲ ἴση προστασία τοῦ νόμου, χωρὶς διάκριση. "Όλοι ἔχουν δικαίωμα σὲ ἴση προστασία ἐναντίον κάθε ἀμφισβήτησεως ποὺ θὰ παρεθίαζε τὴν παρούσα διακήρυξη καὶ ἐναντίον κάθε προκλήσεως γιὰ μιὰ τέτοια ὑποδεέστερη μεταχείριση.

"Α ρ θ ρ ο 8.

Κάθε άτομο έχει δικαίωμα να προσφεύγει στις αρμόδιες ἐθνικές ἀρχές ἐναντίον πράξεων βίας κατὰ τῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων πού ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὸ σύνταγμα ἢ ἀπὸ τὸν νόμο.

"Α ρ θ ρ ο 9.

Κανείς δὲν μπορεῖ αὐθαίρετα νὰ συλληφθῆ, νὰ φυλακισθῆ ἢ νὰ ἐκτοπισθῆ.

"Α ρ θ ρ ο 10.

Κάθε άτομο ἔχει τὸ δικαίωμα γιὰ κάθε ὑπόθεσή του νὰ κρίνεται μὲ πλήρη ἰσότητα, εἰλικρινὰ καὶ δημόσια, ἀπὸ ἀνεξάρτητο καὶ ἀμερόληπτο δικαστήριο, πού θὰ ἀποφασίζη, εἴτε γιὰ τὰ δικαιώματά του καὶ τὶς ὑποχρεώσεις του, εἴτε γιὰ τὸ θάσιμο κάθε κατηγορίας καὶ τὴν ποινὴ πού ἐπιβάλλεται γι' αὐτήν.

"Α ρ θ ρ ο 11.

1. Κάθε κατηγορούμενος γιὰ ἐγκληματικὴ πράξη θεωρεῖται ἀθῶος, μέχρις ὅτου ἢ ἐνοχὴ του ἀποδειχθῆ νομίμως, κατὰ τὴ διαδικασία δημόσιας δίκης, στὴν ὁποία νὰ ἐξασφαλιζῶνται ὅλα τὰ ἀπαραίτητα μέτρα γιὰ τὴν υπεράσπισή του.

2. Κανείς δὲν καταδικάζεται γιὰ πράξεις ἢ παραλείψεις, οἱ ὁποῖες, ὅταν ἐγίναν, δὲν ἀποτελοῦσαν ἐγκληματικὲς πράξεις κατὰ τὸν ἐθνικὸ ἢ διεθνή νόμο. Ἐπίσης, δὲν ἐπιβάλλεται ποινὴ αὐστηρότερη ἀπὸ ἐκείνη, πού ἦταν ὀρισμένη ὅταν ἐγίνε ἡ ἐγκληματικὴ πράξη.

"Α ρ θ ρ ο 12.

Κανείς δὲν μπορεῖ νὰ ὑποστῆ αὐθαίρετη ἀνάμιξη στὴν ἰδιωτικὴ του ζωὴ, στὴν οἰκογένειά του, στὴν κατοικία του ἢ στὴν ἀλληλογραφία του, οὔτε νὰ ὑποστῆ ἀπόπειρα ἐναντίον τῆς τιμῆς του καὶ τῆς ὑπολήψεώς του. Κάθε άτομο ἔχει δικαίωμα στὴν προστασία τοῦ νόμου ἀπέναντι σὲ τέτοιες ἀναμίξεις ἢ προσβολές.

"Α ρ θ ρ ο 13.

1. Κάθε άτομο ἔχει δικαίωμα νὰ κυκλοφορῆ ἐλεύθερα καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὸν τόπο τῆς ἐγκαταστάσεώς του στὸ ἐσωτερικὸ κάθε χώρας.

2. Κάθε άτομο ἔχει δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψῃ κάθε χώρα,

ακόμη και τη δική του, καθώς και να ξαναγυρίσει στη χώρα του.

Άρθρο 14.

1. Κάθε διωκόμενο άτομο έχει δικαίωμα να ζητήσει άσυλο και να επώφεληθῆ ἀπὸ ἄσυλο σὲ ἄλλες χώρες.

2. Αυτό το δικαίωμα δὲν μπορεί νὰ τὸ ἐπικαλεσθῆ στὴν περίπτωση καταδιώξεως γιὰ πραγματικὸ ἔγκλημα τοῦ κοινού δικαίου ἢ γιὰ πράξεις ἀντίθετες στοὺς σκοποὺς καὶ στὶς ἀρχές τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Άρθρο 15.

1. Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα νὰ ἀνήκη σὲ μιὰ ἰθαγένεια.

2. Κανείς δὲν μπορεί αὐθαίρετα νὰ στερηθῆ τὴν ἰθαγένειά του, οὔτε τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχει νὰ ἀλλάξῃ ἰθαγένεια.

Άρθρο 16.

1. Ὅταν ἐνηλικιωθοῦν ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναίκα, ἔχουν τὸ δικαίωμα, χωρὶς κανέναν περιορισμὸ σχετικὰ μὲ τὴ φυλὴ, τὴν ἐθνικότητα ἢ τὴ θρησκεία, νὰ παντρευτοῦν καὶ νὰ δημιουργήσουν οἰκογένεια. Ἐχουν ἴσα δικαιώματα ἀπέναντι τοῦ γάμου, τόσο κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ γάμου, ὅσο καὶ κατὰ τὴ διάλυσή του.

2. Ὁ γάμος δὲν μπορεί νὰ γίνῃ, παρὰ μὲ τὴν ἐλεύθερη καὶ πλήρη συγκατάθεση τῶν μελλονύμφων.

3. Ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ φυσικὸ καὶ θεμελιῶδες στοιχεῖο τῆς κοινωνίας καὶ ἔχει δικαίωμα στὴν προστασία τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας.

Άρθρο 17.

1. Κάθε ἄτομο, εἴτε μόνο, εἴτε συνεταιρικά, ἔχει δικαίωμα σὲ ἰδιοκτησία.

2. Κανείς δὲν μπορεί αὐθαίρετα νὰ στερηθῆ τὴν ἰδιοκτησία του.

Άρθρο 18.

Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα στὴν ἐλευθερίά τῆς σκέψεως, τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς θρησκείας. Αὐτὸ τὸ δικαίωμα δίνει σὲ καθέναν τὴν ἐλευθερία νὰ ἀλλάξῃ θρησκεία ἢ πεποιθήσεις, καθώς καὶ τὴν ἐλευθερία νὰ ἐκδηλώνῃ τὴ θρησκεία του ἢ τὴν πεποίθησή του, μόνος ἢ μὲ ἄλλους, δημόσια ἢ ἰδιωτικά, μὲ τὴ διδασκαλία, τὴν ἐξάσκηση, τὴ λατρεία καὶ τὴν ἐκτέλεση τελετουργιῶν.

"Α ρ θ ρ ο 19.

Κάθε άτομο δικαιούται να έχει ελεύθερη γνώμη και να την έκδηλώνη, και συνεπώς έχει το δικαίωμα να μη διαταράσσεται για τις γνώμες του, καθώς και το δικαίωμα να έρευνᾶ, να δέχεται και να διαδίδη — χωρίς ύπολογισμούς συνόρων — τις πληροφορίες και τις ιδέες, με κάθε δυνατόν μέσον έκδηλώσεως.

"Α ρ θ ρ ο 20.

1. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα να συμμετέχη ελεύθερα σε συγκεντρώσεις και ειρηνικές οργανώσεις.

2. Κανείς δὲν μπορεί να υποχρεωθῆ να ἀποτελέσῃ μέλος μιᾶς οργανώσεως.

"Α ρ θ ρ ο 21.

1. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα να λαβθαίνῃ μέρος στην κυβέρνηση της χώρας του, ἐκλεγόμενο ἀπ' εὐθείας ἢ ἀπὸ ἀντιπροσώπους πού ἐκλέχθησαν ελεύθερα.

2. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα να διορίζεται, με προϋποθέσεις ἰσότητος, στις δημόσιες υπηρεσίες της χώρας του.

3. Ἡ θέληση τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ βάση της ἐξουσίας τῶν διοκούντων. Αὐτὴ ἡ θέληση πρέπει να ἐκδηλωθῆ με τίμιες ἐκλογές, πού πρέπει να γίνονται σε περιοδικὰ διαστήματα, με γενική ψηφοφορία και με μυστική ψήφο, ἢ σύμφωνα με μιὰ ἀνάλογη διαδικασία πού να ἐξασφαλίζῃ τὴν ἐλευθερία της ἐκλογῆς.

"Α ρ θ ρ ο 22.

Κάθε άτομο, σὰν μέλος της κοινωνίας, έχει δικαίωμα στην κοινωνική προστασία. Αὐτὴ βασίζεται στην ἐθνική προσπάθεια και στη διεθνή συνεργασία, καθώς και στην ὀργάνωση και τοὺς πόρους κάθε χώρας, για να ἐξασφαλίσῃ τὴν ἱκανοποίηση τῶν οικονομικῶν, κοινωνικῶν και μορφωτικῶν δικαιωμάτων, πού εἶναι ἀπαραίτητα στὸν καθένα για τὴν ἀξιοπρέπειά του και για τὴν ελεύθερη ἀνάπτυξη της προσωπικότητός του.

"Α ρ θ ρ ο 23.

1. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα να ἐργάζεται, να ἐκλέγῃ ελεύθερα τὴν ἐργασία του, με συνθηκὲς δίκαιες και ἱκανοποιητικὲς, και να προστατεύεται ἐναντίον της ἀνεργίας.

2. "Ολοι ἔχουν δικαίωμα, χωρίς καμμιά διάκριση, σε ἴση ἀμοιβὴ για ἴση ἐργασία.

3. Κάθε ἐργαζόμενος έχει δικαίωμα να παίρῃ δίκαιη και

ικανοποιητική άμοιβή, που νά εξασφαλίξη σ' αυτόν και στην οικογένειά του ζωή ανάλογη με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και συμπληρωμένη — αν υπάρχουν δυνατότητες — με όλα τὰ μέσα τῆς κοινωνικῆς προστασίας.

4. Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα νά ιδρύση μαζί με ἄλλους συνδικάτα και νά προσχωρήση σέ συνδικάτα, γιά τὴν ὑποστήριξη τῶν συμφερόντων του.

Ἄρθρο 24.

Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα σέ ἀνάπαυση και σέ ἀργία και κυρίως σέ λογικό περιορισμό τῶν ὥρων ἐργασίας, καθώς και σέ περιοδικές διακοπές με πλήρεις ἀποδοχές.

Ἄρθρο 25.

1. Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα σέ ἐπίπεδο ζωῆς ἀρκετό γιά νά τοῦ εξασφαλίση τὴν υἰγεία του και τὴν εὐημερία του, αὐτοῦ και τῆς οικογένειάς του, σχετικά με τὴ διατροφή, τὴν ἐνδυμασία, τὴν κατοικία, τὴν ἰατρικὴ περίθαλψη, καθώς και τίς ἀπαραίτητες κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις. Ἐχει δικαίωμα ἀσφάλειας σέ περίπτωση ἀνεργίας, ἀσθενείας, ἀναπηρείας, χηρείας, γερατειῶν ἢ ἄλλων περιπτώσεων, στίς ὁποῖες θά χάση τὰ μέσα συντηρήσεως, ἐξ αἰτίας περιστάσεων ἀνεξαρτήτων ἀπὸ τὴ θέλησή του.

2. Ἡ μητρότης και τὸ παιδί ἔχουν δικαίωμα σέ μιὰ εἰδικὴ βοήθεια και συνδρομή. ●λα τὰ παιδιά, νόμιμα ἢ ἐξώγαμα, πρέπει νά βρίσκουν τὴν ἴδια κοινωνικὴ προστασία.

Ἄρθρο 26.

1. Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα σὴν ἐκπαίδευση, ἢ ὁποῖα πρέπει νά παρέχεται δωρεαν, τουλάχιστον ἢ στοιχειώδης και βασική. Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευση εἶναι ὑποχρεωτική. Ἡ τεχνική και ἐπαγγελματικὴ πρέπει νά γενικευθῆ. Ἡ εἴσοδος στίς ἀνώτερες σπουδές πρέπει νά εἶναι ἀνοικτὴ, με πλήρη ἰσότητα γιά ὅλους, ἀνάλογα με τὴν ἰκανότητά τους.

2. Ἡ ἐκπαίδευση πρέπει νά ἀποβλέπη σέ πλήρη ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος και σὴν ἐνίσχυση τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου και τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν. Πρέπει νά εὐνοῖ τὴν κατανόηση, τὴν ἀνοχὴ και τὴ φιλία μεταξὺ ὄλων τῶν ἔθνῶν και ὄλων τῶν φυλετικῶν ἢ θρησκευτικῶν ὁμάδων, καθώς και τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν γιά τὴ διατήρηση τῆς εἰρήνης.

3. Οί γονεῖς ἔχουν, κατ' ἀρχήν, τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξουν τὸ εἶδος τῆς ἐκπαιδευσεως πού θὰ δοθῆ στὰ παιδιά τους.

”Α ρ θ ρ ο 27.

1. Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα νὰ παίρνη ἐλεύθερα μέρος στὴ μορφωτικὴ ζωὴ τῆς κοινωνίας, νὰ ἀπολαμβάνη τὶς τέχνες, καὶ νὰ συμμετέχη στὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο καὶ στὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματά της.

2. Καθένας ἔχει δικαίωμα στὴν προστασία τῶν ἠθικῶν καὶ ὕλικῶν συμφερόντων, πού ἀπορρέουν ἀπὸ κάθε ἐπιστημονικὴ, φιλολογικὴ ἢ τεχνικὴ ἐργασία, τῆς ὁποίας εἶναι ὁ δημιουργός.

”Α ρ θ ρ ο 28.

Κάθε ἄτομο ἔχει δικαίωμα στὴν ἀπαίτηση νὰ βασιλεύη στὸ κοινωνικὸ πεδίο, καθὼς καὶ στὸ διεθνὲς πεδίο, μιὰ τέτοια τάξη ὥστε τὰ δικαιώματα καὶ οἱ ἐλευθερίες, πού ἀναφέρονται στὴν παρούσα διακήρυξη, νὰ κατορθωθῆ νὰ θροῦν μιὰ πλήρη πραγματοποίηση.

”Α ρ θ ρ ο 29.

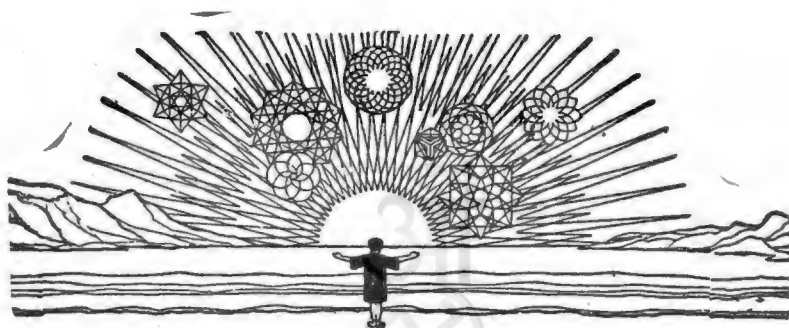
1. Τὸ ἄτομο ἔχει καθήκοντα ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, μέσα στὴν ὁποία καὶ μονον εἶναι δυνατὴ ἡ ἐλεύθερη καὶ τέλεια ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητός του.

2. Μέσα στὴν ἄσκηση τῶν δικαιωμάτων του καὶ μέσα στὴν ἀπόλαυση τῶν ἐλευθεριῶν του, ὁ καθένας δὲν εἶναι ὑποταγμένος, παρὰ στὰ ὅρια τὰ θεμελιωμένα ἀπὸ τὸν νόμο, μὲ ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ ἀναγνώριση καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐλευθεριῶν τῶν ἄλλων, ὥστε νὰ ἰκανοποιηθοῦν οἱ δίκαιες ἀπαιτήσεις τῆς ἠθικῆς, τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τῆς γενικῆς εὐημερίας, μέσα σὲ μιὰ δημοκρατικὴ κοινωνία.

3. Αὐτὰ τὰ δικαιώματα καὶ οἱ ἐλευθερίες δὲν εἶναι δυνατόν, σὲ καμμιά περίπτωσι, νὰ ἐξασκηθοῦν ἐναντίον τῶν σκοπιῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

”Α ρ θ ρ ο 30.

Καμμιά διάταξη ἀπ' αὐτὴ τὴ διακήρυξη δὲν μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῆ ὅτι περιέχει γιὰ ἕνα κράτος, μιὰ ομάδα, ἢ ἕνα ἄτομο, ὁποιοδήποτε δικαίωμα πού νὰ τοῦ ἐπιτρέπη νὰ προβῆ σὲ μιὰ ἐνέργεια ἢ νὰ συντελέσῃ σ' ἕνα ἔργο, πού νὰ ἀποβλέπη στὴν ἄρση τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐλευθεριῶν πού διακηρύσσονται.

Η ΜΕΓΑΛΩΣΥΝΗ του ανθρώπινου δυναμικού

Της ΕΛΕΝ ΒΑΣΑΝΤΑ ΖΑΧΑΡΑ

Ἀπὸ τὸ ἄντυαρ ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τῆς Ἑλεν Βασάντα Ζαχάρα, ἐκλεκτῆς θεοσοφικῆς ἐργατρίας ἀπὸ τὴν Νέα Ζηλανδία. Εἶχε γραφῆ στὴν Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἀπὸ τὸ 1937 καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Ζιναραγιαντάσα ὡς τετάρτου διεθνοῦς Προέδρου, ὑπηρέτησεν ὡς μία ἐκ τῶν γραμματέων του. Μετὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Ν. Σρί Ράμ ὡς Προέδρου, ἡ Ζαχάρα μετεκλήθη στὴν Ἀμερικὴ, ὅπου ὑπηρέτησε ὡς βοηθὸς ἐκδότης τοῦ «Θεόσοφιστ».

Ἀπὸ ἐκεῖ ἔκανε πολλὰ ταξίδια ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ μιλοῦσε ἐπὶ φιλοσοφικῶν θεμάτων. Στὸ διάστημα αὐτὸ ὑπηρέτησε καὶ ὡς ἐθνικὴ γραμματεὺς τοῦ Αὐστραλιανοῦ τμήματος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Τελευταίως εἶχε τὴν εὐθύνη τῶν ἐκδόσεων τοῦ Θεοσοφικοῦ Ἰδρύματος Ἀμερικῆς.

Οἱ γονεῖς τῆς, παλαιοὶ θεόσοφοι, τῆς εἶχαν δώσει τὰ ὀνόματα Ἑλεν πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλενας Μπλαθάτσκου — καὶ

Βασάντα πρὸς τιμὴν τῆς Ἄντι Μπέζαντ, τῆς ὁποίας τὸ ἐπίθετον ἀποδίδεται Βασάντα στὴν Σανσκριτική. Ἡ Ζαχάρα προτιμῶσε τὸ ὄνομα Βασάντα, ποῦ σημαίνει «ἀνοιξι», ἐποχὴ ἀναστάσεως σὲ καινούργια ζωὴ.

Ἡ ἐθνικὴ πρόεδρος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας τῶν Ἡν. Πολιτειῶν μίς Τζόυ Μίλλς, στὸν ἀποχαιρετισμὸ τῆς εἶπε: «Εἶθε νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτό, ποῦ συνέβη ἀναρίθμητες φορές... Ἐνα φυσικὸ σῶμα παραμερίσθη καί, σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τῆς, παρεδόθη στὴν πυρὰ. Κάπου, κάποτε, Ἔλεν, θὰ ξανασιμῶμε! Θὰ συνεργασθοῦμε καὶ πάλι μαζί στὸ μεγάλο ἔργον. Καὶ ἴσως, ἀγαπητῇ Ἔλεν, ὅπως ἐκάναμε στὸ παρελθόν, νὰ ξαναπιούμε ἕνα κύπελλο τοῦ αἵματος...».

* *

Ἡ Ἔλεν Βασάντα Ζαχάρα εἶχε μιλήσει, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς 97ης ἐτησίαν συνόδου τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας στὸ Ἄντυαρ, τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1972, γιὰ τὴν «Μεγαλωσύνῃ τοῦ Ἀνθρώπινου δυναμικοῦ».

Ἴδου μιὰ εὐρεΐα περίληψις τῆς ὁμιλίαν τῆς:

Τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἡ Ἔλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι εἶπε γιὰ τὸν ἄνθρωπον: «Εἴμεθα τὸ θῶμα τῶν θαυμάτων — τὸ μεγάλο ἀνεξιχνίαστο μυστήριον». Ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἔγκυρος,

παρὰ τὴν τρομερὴν συσσώρευσιν γνώσεων, κατὰ τὶς τελευταῖες δεκαετίες, ὡς πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ὁποία μᾶς εἶναι ἄγνωστη.

Ἐσημειώθη μιὰ φανταστικὴ, μάλιστα τρομακτικὴ πρόοδος στὴν τεχνολογίαν καὶ τὸν τομέαν τῆς βιολογίας καὶ εὐγονικῆς. Ζοῦμε ἐν μέσῳ τῆς λεγομένης Ἐξελισσομένης Ἐπαναστάσεως. Ἀναφέρεται ὅτι συντόμως θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ καθορίζεται διὰ χημικῶν μέσων τὸ φύλλον τοῦ θρέφους καὶ νὰ προικισθῇ αὐτὸ μὲ ὠρισμένα χαρακτηριστικὰ προτοῦ νὰ γεννηθῇ, ἀκόμη δὲ νὰ παράγεται, κατὰ κάποιον σύστημα «παρθενογενέσεως», ἰδανικὰ ἀνθρώπινα πλάσματα, ὅσων τὰ ὑβρίδια. Γίνεται ἀκόμη λόγος γιὰ τὸν κ υ θ ὀ ρ γ κ, ποῦ εἶναι σύνθεσις τῶν λέξεων κυβερνητικὴ καὶ ὀργανισμὸς, καὶ σημαίνει τὴν ἀνάμειξιν τῆς κυβερνητικῆς στὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμὸν, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἐν μέρει ἄνθρωπος καὶ ἐν μέρει μηχανή. Ὑπάρχουν ἤδη ἀνάμεσά μας μερικοὶ κυβόργκ, ἄνθρωποι μὲ τεχνητὰς ἀρτηρίας, κεραμικὰς ἀρθρώσεις, πλαστικὰς χιτῶνας τῶν ματιῶν κ.ἄ.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ τεχνητὰ αὐτὰ ὄργανα εἶναι πολὺ βοηθητικὰ σὲ ἀνθρώπους μὲ ἐλαττωματικὰ μέλη — ἀλλὰ ποῦ θὰ σταματήσῃ αὐτὴ ἡ ἱατρικὴ πρακτικὴ; Μερικοὶ ἐπιστήμονες ἤδη μιλοῦν περὶ ἀναπληρώσεως σωρείαν φυσικῶν ὀργάνων μὲ τελειότερα καὶ ἀφθαρτα τεχνητὰ, πλὴν τοῦ ἐγ-

κεφάλου. Μερικοί άποτολμοῦν τὴν πρόβλεψη ὅτι καὶ σὸν ἐγκέφαλο θὰ γίνῃ κάποια ἐπέμβασις γιὰ τὸν προγραμματισμὸ τῶν γνώσεων.

“Ὅλα αὐτὰ καθιστοῦν ἐπιέγον νὰ ὑπογραμμισθῇ ἡ ἀληθινὴ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ θεωρησίς του ὡς συνόλου καὶ ὄχι ὡς ἀθροίσματος ἀντιδράσεων ἢ ψυχολογικοῦ καὶ βιολογικοῦ ζώου, ἀλλὰ ὡς μ ε τ α φ υ σ ι κ ῆ ς ὑπάρξεως. Ἐπὶ τὴν πλευρὰ τῆς θαυτέρας φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχουν τεράστιες δυνάμεις, ποὺ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐκφρασθῇ καὶ καταγραφῇ. Καθὼς ἔλεγε ὁ ποιητῆς Οὐώλτ Οὐίτμαν: «Δὲν εἶσθε ὅτι περιλαμβάνεται μεταξὺ τοῦ πῖλου καὶ τῶν ὑποδημάτων σας».

Ἐπ’ αὐτοῦ, ἓνα ἀπὸ τὰ ἐλπιδοφόρα σημάδια γιὰ τὸ ξεπέραςμα τῆς μηχανιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀνάπτυξις στὴν Δύσι μιᾶς δυνάτης πνευματικῆς κινήσεως, ἔστω καὶ ἂν ἀπέχη ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἀναγνώρισι τῆς πνευματικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, πάντως βοηθεῖ στὴν δημιουργία μιᾶς αὐξούσης ἐνημερώσεως γιὰ τὸ ὅτι ὁ ἀνθρώπος δὲν ἐκφράζει τὴν πληρότητα τῆς δυνάμεώς του καὶ ὅτι εἶναι ἐφικτὸν νὰ μεταμορφωθῇ, μὲ τὴν ἐνθάρρυνσί του νὰ γίνῃ αὐτὸ ποὺ εἶναι οὐσιαστικά.

Ἐχει ἀναγνωρισθῇ πλέον ἀπὸ πολλοὺς ψυχολόγους, ἀνθρωπολόγους καὶ ἄλλους ἐπιστήμονες, ὅτι ὁ ἀνθρώπος χρησιμοποιοῖ μόνον ἓνα κλάσμα

τῶν ἱκανοτήτων του. Κατὰ τὸν δόκτορα Μάργκαρετ Μήντ, ὁ ἀνθρώπος χρησιμοποιοῖ μόνον ἕξ τοῖς ἑκατὸ τῆς δυνάμεώς του, ἐνῶ ὁ δόκτωρ Χέρμπερτ Ὀπτο πιστεύει ὅτι τὸ ποσοστὸν εἶναι μόνον πέντε ἢ καὶ λιγώτερο. Ἐναφέρει ὅτι ἂν καὶ σήμερα γνωρίζομε πολὺ περισσότερα γιὰ τὸν ἀνθρώπο, παρὰ πρὸ πενήντα ἐτῶν, ἡ γνώσις μας μπορεῖ νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν κορυφὴ ἐνὸς παγόβουνου, τοῦ ὁποῖου ὁ ὄγκος κρύβεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ὠκεανοῦ.

Ἐχει διαπιστωθῇ ὅτι ὁ καθένας μας διαθέτει φυσικὰ ἀποθέματα ἱκανοτήτων, ποὺ ἐκδηλώνονται σὲ περιπτώσεις ἐκτάκτου ἀνάγκης, ὅποτε τὰ ἄτομα ἐπιτελοῦν ἐντυπωσιακὰ ἀθλήματα δυνάμεως. Ἐναφέρειται σχετικῶς ὅτι μίᾳ γυναίκα ἠπόρεσε νὰ σηκώσῃ μονάχη τῆς ἓνα αὐτοκίνητο γιὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ παιδί της, ποὺ εἶχε παγιδευθῇ ἀποκάτω κατὰ τὴν διάρκεια ἀτυχήματος.

Οἱ ἐπιστήμονες λέγουν ὅτι αἱ ἀντιληπτικαὶ ἱκανότητες τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀναπτύσσονται πλήρως καὶ μάλιστα καταπιέζονται ἀπὸ τὸ μορφωτικὸ καὶ κοινωνικὸ σύστημα. Αἱ αἰσθήσεις τῆς ὁσφρήσεως, τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὀράσεως, καθὼς καὶ αἱ κινησιακαὶ καὶ ψηλαφητικαὶ ἱκανότητες, ἔχουν ἀμβλυνθῇ καὶ περικοπῇ. Διακρίνομε λιγώτερο καθαρὰ, ἐπομένως ἀίσθανόμεθα λιγώτερο. Διεπιστώθη ὅτι ἡ κωφότης αὐξάνεται λόγῳ τοῦ θερῦθου τῶν

συγχρόνων πόλεων και ιδίως μεταξύ των νέων της Δύσεως έξ αιτίας της θορυβώδους μουσικής ροκ - εν - ρόλ. Είναι λοιπόν μεγάλης σημασίας ή όρθή χρήσις και άναπτυξις των αισθήσεων μας.

Μιά περιοχή ίκανοτήτων εύρۇτατα άκαλλιέργητη είναι ό έγκέφαλος. Ό δόκτωρ Όττο μνημονεύει έναν έξοχο Σοβιετικών συγγραφέα, ό όποιος, θάσει διεξαχθείσης έρεύνης, γράφει: «Ό άνθρωπος, υπό συνήθεις συνθήκες έργασίας και ζωής, χρησιμοποιεί ένά μικρό μέρος του σκεπτικού του έξοπλισμού. "Αν μπορούσαμε να έξαναγκάσωμε τον έγκέφαλό μας να έργασθί μόνονον στο μισό της ίκανότητός του, θα ήταν δυνατόν, χωρίς καμμία δυσκολία, να εκμάθωμε σαράντα γλώσσες, να άποστηθίσωμε την μεγάλη Σοβιετική Έγκυκλοπαιδεία όλόκληρη και να περάσωμε τα ύποχρεωτικά μαθήματα δωδεκάδων κολλεγίων». Τέτοια επιτεύγματα δέν θα ήσαν, βεβαίως, μεγάλης χρησιμότητος, δίχως την βασική σοφία της έφαρμογής των γνώσεων, ώστόσο βλέπομε τί όγκος ίκανοτήτων ύπάρχει δυνατότης ν' άναπτυχθούν. "Έρευνες που έγιναν στο Ίνστιτούτο έγκεφαλικών έρευνών στο Πανεπιστήμιο Λός Άντζελες της Καλιφόρνιας, ώδήγησαν στην άπίστευτη ύπόθεση ότι «άπό πρακτικής άπόψεως, ή δημιουργική ίκανότης του ανθρώπινου έγκεφάλου, είναι άπειρη».

"Ένα παράδειγμα του μεγέθους της κρυμμένης δυναμικότητος σε μεγάλον άριθμό παιδιών μας παρέχεται άπό την μέθοδο Σουζούκι για την διδασκαλία της μουσικής. Παρέστην τελευταίως σε μιá συναυλία νεαρών Ίαπωνων άπό έξ έως δώδεκα έτών, που έπαιξαν, με άίσθημα και ακρίβεια, Βιθάλντι, Σοπέν, Μόζαρτ, Χαίντελ, Μπάχ κ.ά. Ό Σουζούκι άπέδειξε ότι παιδιά συνήθη, δίχως ιδιαίτερο ταλέντο, μπορούν να διδαχθούν μουσική και να παίξουν βιολι άπό ήλικίας τριών έτών. Η ίδια ίκανότης περιέχεται έντός όλων μας, αλλά δέν άνασύρεται.

Έπίσης μιá περιοχή ανθρώπινων ίκανοτήτων, που δέν έχει άφυπνισθί, είναι το πεδίο της «ύπεραισθητής αντίληψεως». Η έκτασις αυτής της δυνάμεως άντιπροσωπεύει μιá πλώρια πηγή της ανθρώπινης ψυχής, αλλά έχει ύποτιμηθί μέχρις έσχάτων, όποτε άνεγνωρίσθη ότι πρέπει ν' άποτελέση άντικείμενον σοβαράς μελέτης και έρεύνης.

Η ύπεραισθητή αντίληψις άναφέρεται πρό πολλών αίωνων. Στην Παλαιά Διαθήκη άναφέρονται πολλές περιπτώσεις προγνώσεως του μέλλοντος, όπως με το ένύπνιον του Ίωσήφ, ό όποιος είδε τα έπερχόμενα «παχειά» και «ισχνά» έτη. Στην άρχαία Έλλάδα, έννας διδάσκαλος, ό Σωσίπατρος, λέγεται ότι διέκοψε ένά μάθημα περι φιλοσοφίας για

νά δώση λεπτομέρειες περί δυστυχήματος συμβαίνοντος σέ συγγενή του, τόν Φιλομήτορα, ό όποίος όδηγοῦσε τό άμάξι του εις άπόστασιν πολλών μιλίων. Ό Ηρόδοτος αναφέρει χρησμούς τοῦ Κροίσου, βασιλέως τῆς Λυδίας, τόν βον π.Χ. αιώνα.

Τόν 18ον αἰώνα, ό Έμμανουήλ Σθέντεμποργκ, κατά τήν διάρκεια γεύματος μέ φίλον του στοῦ Γκέτεμποργκ τῆς Σουηδίας, ξαφνικά κυριεύθηκε άπό ταραχή καί έξήγησε ότι είχε έκραγή κοντά στοῦ σπίτι του στήν Στοκχόλμη πυρκαϊά, ή όποία άπειλοῦσε καί τήν βιβλιοθήκη του.

Μόνον έντελώς προσφάτως, στοῦ τελευταίου τέταρτο τοῦ προηγούμενου αἰώνος, άρχισε κάποια σοβαρά μελέτη τών φαινομένων αὐτῶν, μέ τήν σύστασι τῆς Έταιρίας Ψυχικῶν Έρευνῶν, τό 1882, στοῦ Λονδίνου. Λίγα χρόνια ένωρίτερα, τό 1875, είχε ίδρυθῆ, στή Νέα Υόρκη, ή Θεοσοφική Έταιρία, ένας έκ τῶν σκοπῶν τῆς όποι-ας εἶναι έκτοτε ή έρευνα τῶν λανθανουσῶν στοῦν άνθρωπο δυνάμεων.

"Ἦδη τά πειράματα τηλεπαθείας θεωροῦνται τετριμμένα. "Άρχισαν μεταξύ πομποῦ καί δέκτου στοῦ ἴδιο δωμάτιο, κατόπιν σέ χωριστό δωμάτιο, έπειτα σέ άπόστασι μεταξύ τῶν, ή όποία τώρα έχει φθάσει σέ τεράστιες άποστάσεις. "Ένας έκ τῶν διακεκριμένων τηλεπαθητικῶν, ό Κάρλ Νικόλεφ, έξετασθεῖς άπό όμάδα σοβιετικῶν

έπιστημόνων, διεπιστώθη ότι ἤτο ἱκανός νά δεχθῆ μέ ακρίβεια μηνύματα σταλμένα άπό ένα βιοφυσικόν τῆς Μόσχας, ένῶ αὐτός εύρίσκετο στήν Σιβηρία, εις άπόστασιν 1800 μιλίων. Ό δόκτωρ Ράιν, προΐστάμενος τοῦ Παραψυχολογικοῦ εργαστηρίου τοῦ πανεπιστημίου Βορείου Καρολίνας, χρησιμοποιοῦντας κάρτες μέ ώρισμένες σχηματικές παραστάσεις, βρήκε ότι πάρα πολλά άτομα έχουν εις λανθάνουσαν κατάστασιν ἱκανότητα υπερασθητῆς άντιλήψεως. Ό ἴδιος έπιστήμων έκαμε πειράματα ψυχοκινήσεως, πού τόν έκαμαν νά δηλώσῃ ότι υπάρχουν ένδειξις περί κάποιας μορφῆς ενεργείας, τήν όποίαν διαθέτει ό νοῦς ή γενικώτερα ή προσωπικότης ενός άτομου. Σχετικῶς, θ' αναφέρω ότι ή Μίνα Κουλάγκινα, στή Ρωσία, μπορεῖ έξ άποστάσεως νά μετακινήσῃ μιá φιάλη γεμάτη νερό πάνω σ' ένα τραπέζι, άκόμη δέ νά διαχωρίσῃ τόν κρόκο άπό τό λεύκωμα ενός αὐγοῦ.

"Ἡ δύναμις τῆς ανθρώπινης σκέψεως έπενεργεῖ άκόμη καί στα φυτά, όπως απέδειξαν τά πειράματα τοῦ Κλήβ Μπάκστερ, ό όποίος διατηρεῖ στή Ν. Υόρκη μιá σχολή άνιχνεύσεως τοῦ ψεύδους. Συνδέοντας μιá ευαίσθητη παλμογραφική μηχανή μ' ένα άπό τά φυτά τοῦ γραφείου του, διεπίστωσε ότι κάθε μορφή θίας προκαλοῦσε άντίδρασι στοῦ φυτοῦ καί κατεγράφετο. "Ἡ ύψωσις τῆς φωνῆς, τό σπάσιμο ενός αὐγοῦ, τό ά-

λειμμα τῆς παλάμης μὲ αἷμα προερχόμενο ἀπὸ ἓνα δυστύχημα, προκαλοῦσε ποικίλες ἀντιδράσεις στὸ φυτό. Καὶ ἂν αὐτὸ συμβαίνει στὰ φυτά, τί ἐπιδράσεις θὰ ἔχουν αἱ σκέψεις μας στοὺς συνανθρώπους μας; Ἡ θεοσοφικὴ φιλοσοφία πρὸ πολλοῦ ὑπεστήριξε ὅτι αἱ σκέψεις περιέχουν δυναμισμό, πρὸς τὸ καλύτερο ἢ τὸ χειρότερο, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἔντασί των καὶ τὴν παθητικότητα τοῦ προσώπου πρὸς τὸ ὁποῖον στρέφονται. Τὸ 1959 ὁ σεβ. Φράνκλιν Λέερ ἐδημοσίευσε ἕνα βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς ἐπὶ τῶν φυτῶν», κατόπιν 700 ἠλεγμένων πειραμάτων ἀπὸ τὸν ἴδιον καὶ τοὺς συνεργάτες του ἐπὶ 27.000 σπόρων καὶ θλαστῶν. «Αἱ ἔρευνάι μας — γράφει — μᾶς ἔδειξαν ὅτι ἡ προσευχὴ μπορεῖ νὰ διαφοροποιήσῃ τὴν ταχύτητα θλαστῆσεως καὶ τὴν δύναμι ἐνός φυτοῦ». Ὁ Μπέρναρντ Γκράντ ἀνέφερε τὸ 1963 στὴν «Διεθνή ἐπιθεώρησι Παραψυχολογίας» τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναπτύξεως φυτειῶν κριθῆς, πού ἐποτίσθησαν μὲ τὴν ἴδια ἀλκαλικὴ διάλυσι. Στὴν περίπτωσι πού ἡ διάλυσις διαχετεύθηκε ἀπὸ ἄτομον ἰσχυρίζομενον ὅτι διέθετε θεραπευτικὰς ἰκανότητες, οἱ σειρὲς ἐκεῖνες τοῦ κριθαριοῦ παρουσίασαν διαφορετικὴ ἀνάπτυξι. Στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἔγιναν πειράματα μὲ ἐγκεφαλογράφους. Ἀτομα προικισμένα μὲ ἰκανότητες γιόγκι ἢ σπυρδασταὶ τοῦ συστήματος Ζὲν ἀ-

πεδείχθησαν ἰκανὰ νὰ ἀνεβοκατεβάζουσιν τὴν πίεσι τοῦ αἵματος καὶ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος καὶ γενικῶς νὰ ἐλέγχουσιν τὶς φυσιολογικὰς λειτουργίας. Ὁ καθηγητὴς Λ. Βαλίλιεφ, σοβιετικὸς ἐρευνητὴς τῆς παραψυχολογίας, ἔγραψε: «Ἡ ἀνακάλυψις τῆς ὀπισθεντῶν ψυχικῶν φαινομένων ἐνεργείας θ' ἀποβῆ τόσο σημαντικὴ, ἂν ὄχι καὶ περισσότερο σημαντικὴ ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψι τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας».

Ἄλλὰ, ἡ ἀφετηρία τῆς ἐπιδόσεώς μας στὴν ἀνάπτυξι τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων τοῦ πνεύματος εἶναι ἡ ἀνάληψις τῆς αὐτο - ἀνακαλύψεως, ἡ στροφὴ μας πρὸς τὶς ρίζες τῆς ὑπάρξεώς μας. Ἔστω καὶ ἂν εἴμεθα πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸν σκοπὸ τῆς πλήρους ἐγρηγόρσεως τῆς παγκοσμίου δυνάμεως σοφίας καὶ γνώσεως, μποροῦμε διὰ τῆς ἐνδοσκοπήσεως καὶ τοῦ διαλογισμοῦ νὰ ἀνοίξωμε τὴν θύραν τῆς ἀτομικῆς μας ἐνημερώσεως, νὰ ξεπεράσωμε τὶς ὑπαγορεύσεις καὶ τὶς προλήψεις, ὥστε νὰ περάσῃ μέσα μας μία ἔστω ἀκτίνα ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ Ἐαυτὸ, τὸ μέρος τῆς Μιάς Ζωῆς. Αὐτὴ ἡ προσπάθεια θὰ ἐπιφέρῃ δημιουργικὴ μεταβολὴ στὴ ζωὴ μας. Τότε θ' ἀνακαλύψωμε ὅτι ἡ ἀφετηρία τῆς κατανόσεως εἶναι ἡ συναίσθησις τῆς ἀρχῆς τῆς ἀδελφότητος καὶ τοῦ συσχετισμοῦ τῆς σ' ὅλα τὰ βασίλεια τῆς ζωῆς.

Περὶ τὸν νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ μεγίστη δύναμις εἶναι ἡ ἀγάπη.

Χωρίς αγάπη, όλες οι άλλες ιδιότητες είναι άνεπαρκείς. Η αγάπη είναι η εκπλήρωση του νόμου, που πηγάζει από τὰ ἐνδόμυχα τοῦ καθενός μας. Δὲν πρέπει νὰ περιμένουμε ν' ἀνθήση ἡ αγάπη μονάχα, ὅταν ἔχουμε πλησιάσει στὴν Μαθητεία. Ὑπάρχει μία ζωὴ καὶ ἕνα φῶς. Εἶναι μία δυναμικὴ ἱκανότης μέσα μας καὶ παντοῦ.

Εἶναι ἡ θάσις τῆς ἀληθινῆς ἀδελφότητος χωρὶς διακρίσεις φυλῆς, πίστεως, χρώματος. Ὅταν ξεκινήσουμε ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατανόησιν, θὰ ἀνακαλύψουμε τὸν σκοπὸ καὶ τὴν ἔννοια τῆς ζωῆς μας καὶ θὰ ἔχουμε ξεκινήσει στὸ ἐξελικτικὸ μας ταξίδι, ποῦ ὅλοι μας τὸ ἐπιχειροῦμε μαζί.

Ἄ πο υ ἦ σ ε τ ε

Κ Α Ι Σ Ε Ι Σ

τοὺς χρυσόδετους

τόμους

Ι Λ Ι Σ Ο Σ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΡΙΕΤΙΑΣ

1956 — 1958

1959 — 1961

Οἱ συνδρομηταὶ τοῦ **Ι Λ Ι Σ Ο Υ** δικαιοῦνται νὰ τοὺς ἀγοράσουν **ΜΟΝΟΝ** δρχ. 100 ἀντὶ τῆς τρεχούσης τιμῆς τῶν 120 δραχμῶν.

Μὴν ἀναβάλλεις!

ΜΕΡΙΚΟΙ φίλοι τοῦ **Ι Λ Ι Σ Ο Υ** στέλνουν τὴν συνδρομὴ τους ἀφοῦ ἀναγκασθοῦμε, με λύπη μας, νὰ τοὺς ἐνοχλήσωμε μὲ ὑπενθυμίσεις, οἱ ὁποῖες κοστιζοῦν καὶ χρόνο καὶ χρηματα, ἢ νὰ στείλωμε εἰσπρακτορά, ποὺ κοστιζεῖ ἐπίσης, δηλαδὴ ἀφαίρει ἀπὸ τὸ περιοδικὸ ἕνα μέρος τῆς συνδρομῆς. Οἱ πολλοὶ εἶναι τακτικοὶ Ἐνώσου μαζί τους!

«Κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν»

Τοῦ Ἰνδοῦ φιλοσόφου
ΠΑΡΑΜΧΑΝΣΑ ΓΙΟΓΚΑΝΑΝΤΑ

Στὴ Δύση συνηθίζεται νὰ δίδεται μεγάλη ἔμφαση σὲ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν προσωπικὲς ἀνέσεις.

Ὅταν π.χ. ὁ καιρὸς εἶναι πολὺ ζεστός, ὁ ἄνθρωπος τῆς Δύσεως ὑποφέρει, ἀνήμερος νὰ βρῆ ἀνακούφιση ἢ τὸ ἀντίθετον, ὅταν κἀνὴ πολὺ κρύο, εἶναι δυστυχῆς καὶ ὡς λύσις μόνη τοῦ ἀπομένει νὰ καταφύγῃ στὰ διάφορα τεχνητὰ μέσα γιὰ νὰ βρῆ ἐκεῖ ζεστασιά.

Οἱ διδάσκαλοι, ὅμως, τῆς Ἀνατολῆς ἔχουν μιὰ τελείως διαφορετικὴ Φιλοσοφία καὶ προτείνουν λύσεις πολὺ ποῦ ἐδεργειατικὲς καὶ ἀποτελεσματικὲς.

Λέγουν ὅτι τὸ αἶσθημα τοῦ ζεστοῦ καὶ τοῦ κρύου, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης καὶ τοῦ πόνου ἀκόμα, δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἀπατηλῶν ὑποβολῶν ἐκ μέρους τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς συνηθείας ποὺ ἔχει ἀποκτήσει ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς νὰ διατρέφεται ἀπὸ ἐντυπώσεις. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος γίνεται Γνώστης, αὐτὸς καὶ μόνον ἔχει τὴν δυνατότητα ν' ἀνυψωθῇ ὑπεράνω τῆς διαδικότητος καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς. Οἱ μεγάλοι αὐτοὶ τῆς Γνώσεως, δὲν διατείνονται οὔτε καὶ προτείνουν πειθαρχία τόση ποῦ νὰ φθάνῃ νὰ προκαλῆ βλάβη στὸ ἀνθρώπινο σύστημα. Συμβουλεύουν, μόνον, ἐκ τῆς πείρας ποὺ ἔχουν οἱ ἴδιοι, ὅτι συναισθήματα ὅπως κρύου καὶ ζεστοῦ, χαρᾶς καὶ πόνου, ὅταν φθάνουν νὰ γίνωνται ἀφόρητα, μποροῦν νὰ κατασιγασθοῦν ἀκόμη καὶ νὰ ἐκλείψουν τελείως. Ἀκόμη δίδουν τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ μπορού-

σε ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ κάθε αἰσθησι ὑπερβολικὰ εὐχάριστη ἢ ὑπερβολικὰ δυσάρεστη καὶ συγχρόνως νὰ βρῆσκη τὸ ἀντι-φάρμακο, ἀνακούφιση γιὰ κάθε περίπτωσιν.

Μαθαίνοντας κανεὶς ν' ἀποσυνδέῃ τὸν ἑαυτὸ του νοητικὰ ἀπὸ τὴν ἐνόχληση ἢ ἐρεθισμό τῶν αἰσθήσεων, ἀποταμιεύει γαλήνη στὸν ἐγκέφαλόν του. Αὐτὸς ποὺ κατορθώνει νὰ παραμένη ἀνενόχλητος ἀπὸ τὰ αἰσθήματα — ἐρεθισμοὺς ποὺ ἀδιάκοπα ἔρχονται καὶ παρέρχονται, γίνεται τελικῶς ἕνα κέντρον οὐδετερότητος, ἀνέπαφο στὰ ἐναλλασσόμενα κίνητρα, καὶ ἀποδεικνύει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν οὐσιαστικῶς ἀμετάβλητη ἔννοια τῆς ψυχῆς, ἐν σχέσει πρὸς τὸ μεταβλητὸν ἄπειρον. Ἡ δουλικὴ ἀπόκρισις στὶς διάφορες αἰσθήσεις τοῦ σώματος, ἐνοχλεῖ καὶ τὸν Νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ. Μὲ τὴν ἀναστάτωση τῆς Ψυχῆς, ὁ ἄνθρωπος χάνει τὴν πραγματικὰ ἀληθινὴ φύση του. Ὁ Κύριος εἶναι παρὼν τόσον στὴν ψυχρὴ ὅσον καὶ στὴν πιὸ ζεστὴ γωνιά τῆς Γῆς. Εἶναι παρὼν στὸν Βόρειο Πόλο, εἶναι παρὼν στὸς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς. Δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὶς ὑπερβολὰς τῆς Αὐτοδημιουργίας του. Ὁ ἄνθρωπος, λοιπόν, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν δημιουργημα, θὰ ἔπρεπε νὰ συμμορφοῦται ὅπως Ἐκεῖνος. Ἄλλωστε ἡ θέλησις τοῦ Κυρίου διὰ μᾶς ὅλους εἶναι: Ν' ἀποκτήσωμε συνείδηση, νὰ βελτιώσωμε τὴν ἀντοχὴ, νὰ ἀνυψωθοῦμε ὑπεράνω ἀπὸ κάθε αἰσθησι δυαδικότητος.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Ἐπίγειο ἡμερονύκτιο

(Συνειδησιακὸς διάλογος)

- ἽΟ φανοποιὸς (στὸ βάθος) : Κατασκευάζω φανούς ἀνοχῆς. Ἐπισκευάζω φανούς. Ἐλάτε σε μένα ὅσοι χρειάζεσθε φανάρια νὰ περ πατήτε τὸ πρῶτο τὸ σκοτάδι σας.
- Μιά φωνή : Τί σκοτάδι βαθύ. Ἄκοῦς τῆ φωνῆ τῶν φαναριῶν;
- Ἄλλη φωνή : Τῆ φωνῆ τῶν φαναριῶν;
- Ἄλλη φωνή : Μήπως εἶμαι τυφλός;
- Ἄλλη φωνή : Εἶμαι τυφλός; Χρειάζομαι ἓνα φανάρι ν' ἀντέχει σταθερὰ νὰ το περιφέρει καὶ νὰ μὲ περιφέρει.
- Ἄλλη φωνή : Καὶ σφοδρότατος ἀνεμος φυσᾷ.
- Μιά φωνή : Καλὰ δὲν κρατοῦσες πρὶν ἀναμμένο στὸ χέρι ἓνα φανάρι;
- Ἡ φωνή : Μὰ τώρα εἶναι σβησμένο, χαλασμένο.
- Μιά φωνή : Δὲ θυμᾶσαι κάποιον ἥλιο;
- Ἄλλη φωνή : Ποιὸν ἥλιο; Μὰ ὑπῆρχε πουθενὰ κανένας ἥλιος; Μήπως εἶδα τὸ φάντασμά του;
- Ἄλλη φωνή : Ἄ, ναί κάτι σὰν νὰ ἐνθυμοῦμαι, ζοῦσα κάτω ἀπὸ ἐκεῖνο τὸν ἥλιο τῆς ἀθλότητος.
- Ἄλλη φωνή : Ναί, σ' ἐκεῖνο τὸν ἥλιο τῆς βαρβαρότητος
- ἽΟ φανοποιὸς (στὸ βάθος) : Κατασκευάζω, κατασκευάζω φανάρια ν' ἀντέχουν ν' ἀντέχουν σ' αὐτὸ τὸ πυκνὸ σας τὸ σκοτάδι.
- Μιά φωνή : Πᾶμε στὸ φαναρτζι νὰ φτιάξουμε τὰ φανάρια μας.
- Ἄλλη φωνή : Πᾶμε, νὰ πάρουμε τὰ φανάρια μας.
- Μιά φωνή : Νὰ κόψουμε τὸ σκοτάδι τὸ βαθύ.
- Ἄλλη φωνή : Νὰ ὀλιγοστέψουμε τὸ σκότος τὸ βαρύ.
- Μιά φωνή : Νὰ διακρίνουμε τὰ πράγματα.
- Μιά φωνή : Νὰ γυμνάσουμε τῆ νέα μας ὄραση.
- Ἄλλη φωνή : Νὰ βλέπουμε μέσα στὸ φῶς, τὸ σκοτάδι νὰ μὴ μᾶς στενεύει πιᾷ.
- ἽΟ φανοποιὸς (στὸ βάθος) : Κατασκευάζω, κατασκευάζω φανάρια τῆς ἀνοχῆς. Πάρτε φανάρια τῆς ἀνοχῆς.

- Μιά φωνή : "Ακουσες πόσο φανερά μᾶς φωνάζει ὁ φανοποιός;
 "Άλλη φωνή : 'Ακούω πόσο καθαρά μᾶς φωνάζει ὁ φανοποιός μας.
 'Ο φανοποιός (στο βᾶθος) : Πάρτε, πάρτε, ἔλατε νὰ πάρετε φανάρια τῆς ἀντοχῆς.
 "Άλλη φωνή : Νὰ προσέξουμε νὰ μὴν πέσουμε σὲ τοίχους.
 "Άλλη φωνή : Μὴν περπατᾶτε, μὴν περπατᾶτε καὶ σκοντάψετε σὲ τοίχους.
- Μιά φωνή : Πᾶμε στὸ φανοποιό μας. Πᾶμε.
 Τῆ διεύθυνση ἄς ἀκολουθήσουμε τῆς φωνῆς του.
- 'Ο φανοποιός (στο βᾶθος) : 'Ἐλατε νὰ πάρετε, ὦ σκοτεινὲς υπάρξεις ἔλατε νὰ πάρετε τοὺς φανερούς φανούς σας.

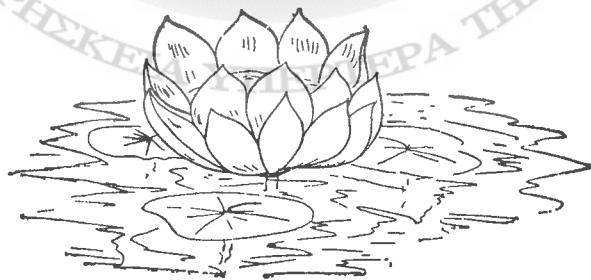
Πηγαίνουν καὶ παίρνουν τὰ φανάρια τους, ἄλλα νέα,
 ἄλλα ἐπισκευασμένα, οἱ φωνὲς χωρίζονται.

- Μιά φωνή : Θαμπὰ βλέπω μὲ τὸ φανάρι μου.
 "Άλλη φωνή : Κάτι σὰ νὰ βλέπω.
 "Άλλη φωνή : Πάλι βλέπω; Ἀπὸ ποῦ φωτίζομαι;
 "Άλλη φωνή : Βλέπω ὅλο καὶ πιὸ καθαρά.
 'Η φωνή : Σὰ νὰ *μαὶ σ' ἓνα πανδοχεῖο πελώριο.
 Μιά φωνή : Ποῦ εἶναι ὁ θυρωρός του;
 "Άλλη φωνή : "Ἐ θυρωρέ, θέλουμε νὰ περάσουμε τὴ νύχτα μας θυρωρέ, τὴ νύχτα μας ζητοῦμε νὰ περάσουμε τὴν πλατιὰ καὶ τὴ βαθιὰ μας νύχτα.
- 'Ο θυρωρός : Σᾶς ἀνοίγω. Πηγαίνετε κατὰ τὴν προσταγὴ τῶν νέων σας φανῶν ἢ τῶν παιδιῶν τῶν δανεισμένων.
- Φωνὴ ἔνδον σταθερῆ : Περάστε στὴν αἴθουσα τῶν 'Αριθμῶν.
 Μιά φωνή : 'Ακούσατε, πρέπει νὰ περάσουμε στὴν Αἴθουσα τῶν 'Αριθμῶν.
 Φωνὴ ἔνδον : Νὰ πάρετε τὴ δύναμη τῶν κλειδιῶν τῶν ὀρισμένων ἀπὸ τοὺς προηγουμένους σας ἑαυτοῦς.
 Μιά φωνή : "Ἄς περάσουμε στὴν Αἴθουσα τῶν 'Αριθμῶν.
 "Άλλη φωνή : Αὐτὸ εἶναι τὸ κλειδί μου.
 "Άλλη φωνή : Κι αὐτὸ τὸ δικό μου τὸ κλειδί.
 Φωνὴ ἔνδον : Περάστε τώρα στὴν Αἴθουσα τῆς Φωτιᾶς καὶ δυναμώστε τὴ δύναμη ποὺ σᾶς ἀρμόζει, γιὰ ν' ἀνέβετε καὶ τὶς ἀνάλογες κλίμακες τοῦ Πανδοχείου.
- Φωνή : Δυναμώνομαι, ἀνεβαίνω.
 "Άλλη φωνή : Σὰ νὰ κατεβαίνω.
 Μιά φωνή : Κατεβαίνω λοιπὸν τὴν κλίμακα πάλι;
 Μιά φωνή : Εὐτυχῶς ἀνοίγουν τὰ κλειδιὰ τὶς θύρες.
 "Άλλη φωνή : 'Ανοίγω τὰ παράθυρα, πάλι αἰσθάνομαι περιορισμένα.
 Μιά φωνή : "Ακουσες πῶς ἐκλείσθη πίσω μας ἡ θύρα;
 Φωνὲς : Μᾶς πῆραν τὰ κλειδιὰ ἀπὸ τὶς πόρτες. Κύριε τῶν κλειδιῶν, κύριε τῶν κλειδιῶν, ἀφησέ μου τ' ἀριθμημένα τὰ κλειδιὰ στὶς θύρες, κύριε τῶν θυρῶν, κύριε τῶν κλειδιῶν.

'Ακούγεται μουσικὴ ἀνάλογη ἀπὸ κάθε αἴθουσα.

- Μιά φωνή : Σά νά' χουμε φάγει λωτό λησμονήσαμε τήν προέλευσή μας, τήν ηλικία μας καί τήν καταγωγή μας.
- "Άλλη φωνή : Παρακαλώ πάλι γιά λίγη πατρίδα.
- Μιά φωνή : Δεν μπορούμε νά φυγουμε από ἐδῶ;
- "Άλλη φωνή : Σά νά' μαι ἡ σκιά ἀπό μιὰ μαγική φωτιά.
- Ἄ Κύριος τῶν κλειδιῶν (στό βάθος) : Ὡ εἶδωλα, τῆς παντοτινῆς φωτιάς ὑπομένετε τοὺς περιορισμούς σας, πού ἐσεῖς σφίζατε μέ τίς προηγούμενες σας πράξεις. Ἄκουτε τήν τακτική μουσική τῶν κόσμων πού σᾶς ἀναμένουν.
- Μιά φωνή : Σά νά' κούσα τὸν κύριο τῶν κλειδιῶν.
- "Άλλη φωνή : Ἐγὼ δὲν ἄκουσα τίποτε. Φαίνεται ὅτι ἔχω λιγώτερη ἀκοή.
- Φωνή ἔνδον : Ὑπάρχουν ἐδῶ αἰθουσες ἀγκαθιῶν; Φωνές ἀγκαθιῶν ὑπάρχουν ὁ θάνατος εἶναι ὁ ἀπελευθερωτῆς τῶν ἀγκαθιῶν σας.
- Φωνή : Ἄς τραγουδήσουμε στό συμπόσιο αὐτό πού λάμπουν τ' ἀγκάθια μας, τὸ τραγούδι τῆς χαρᾶς, ὡ συνδαιτυμόνες.
- Ἐνδον φωνή : Μὴν καπνίζετε τὰ σπίτια σας μέ καπνοὺς, μὴν καπνίζετε μέ καπνοὺς τὰ παράθυρά σας καί δὲ βλέπετε καθαρά.
- Μιά φωνή : Νά μὴν καπνίζουμε τὴ θέση μας μέ καπνοὺς, ἀξιωματῶν, τιμῶν φανατισμῶν μίσους.
- "Άλλη φωνη : Νά μὴν κλείνουμε τὴν ὄρασή μας μέ πανικούς.
- Φωνή ἔνδον : Ποτὲ μὴν ἐξαφανίζετε τὴν ὄρασή σας μέ πανικούς.
- Μιά φωνή : Ἐγὼ διαλέγω τὸ φωτεινὸ μου Ἄγγελο.
- "Άλλη φωνή : Κι ἐγὼ διαλέγω τὸ σκοτεινὸ μου Ἄγγελο. Αὐτοληλατοῦμαι, ἀφοῦ ἔχω κάθε δικαίωμα ἐκλογῆς.
- Μιά φωνή : Νά πλύνω τὴν καρδιά μου πάλι, νά πλύνω τὴν καρδιά μου.
- Ἐνδον φωνή : Θά' ρθει ὥρα καί θά' καοῦν ὅλα τὰ τεχνάσματα, ὅλα τὰ οἰκήματα τοῦ πηλοῦ, σὰ φρύγανα ξερὰ τοῦ καλοκαιριοῦ.
- Μιά φωνή : Ἐγὼ περιμένω τὸν ἦχο τῶν κλειδιῶν πού τὴν πόρτα μου πάλι θ' ἀνοίξει γιά νά περπατήσω τὸ δρόμο τῆς ἐλευθερίας μου.
- "Άλλη φωνή : Θὰ χαλάσει πάλι ὁ φράχτης μας;
- "Άλλη φωνή : Θὰ γίνω κάποτε διαυγής.
- "Άλλη φωνή : Θὰ' ρθει ὁ κύριος τῶν θυρῶν, ὁ κύριος τῶν χωρισμῶν μας θά' ρθει.
- Μιά φωνή : Σά νά τὸν ἀκούω ν' ἀνοίγει μιὰ θύρα ἄλλη. Θὰ' ρθει κι ἡ σειρά τῆς δικῆς μου θύρας.

- Μιά φωνή : "Ένας κύκνος σκοτωμένος είναι ή αγάπη μου, ένας κύκνος σκοτωμένος.
- "Άλλη φωνή : "Η αγάπη μου είναι ένα ζαρκαδι αποκλεισμένο.
- "Άλλη φωνή : "Πότε θά' ρθει ό Κύριος τών κλειδιών, τό κλεισμένο μας "Απειρο ν' ανοίξει;
- "Ένδον φωνή : "Σιγά-σιγά μεγαλώνουν οί ρωγμές. Σιγά-σιγά, έρχεται ό Κύριος τών κλειδιών, και ό κύριος τών εισόδων και τών έξόδων μας ό Κύριος έρχεται και άπ' όλα τά πάθη σας πάλι σάς άπελευθερώνει έως ότου πάψουν νά σάς φωνάζουν τά πάθη σας κι έσείς σταματήσετε άπό τήν άπόσταση τής δικαιοσύνης σας νά τ' άκούτε.
- Μιά φωνή : "Θά' ρθει ό Κύριος τών θυρών νά μās ανοίξει πάλι ένα κλειστό ήμερονύκτιο.
- Μιά φωνή : "Γυρίζω στόν έαυτό μου. Δέν έχω άνάγκη παρακλήσεων.
- "Άλλη φωνή : "Πολλές πόρτες άκόμα θά διαβώ και πολλούς θυρωρούς θά παρακαλέσω; όσο προχωρούν οί θυρωροί γίνονται δύστροποι, άσαφείς, όπως οί μαϊανδροί τών εισόδων που άντιπροσωπεύουν.
- Μιά φωνή : "Πνίγομαι άπό τών παθών μου τό θόρυβο.
- "Άλλη φωνή : "Εύπλαχνίσου, εύπλαχνίσου μου κύριε τών θυρών μου, έλεος.
- "Άλλη φωνή : "Ανοίχτε νά φύγουμε.
- "Άλλη φωνή : "Δέ θελούμε προστάτες και προστασίες, και φρουρούς και θυρωρούς καλούς και κακούς, δυσμενείς κι εύμενείς, προτρεπτικούς κι άπογορευτικούς, δέ θέλούμε θυρωρούς. 'Ανοίχτε μας τίς πόρτες. 'Ανοίχτε μας, πνιγόμαστε.
- "Άλλη φωνή : "Μακριά, μακριά άπ' όλους μας τούς τοίχους και τούς φράχτες.

Ἡ Ἑλενα Μπλαβάτοκου

περὶ τῶν κινδύνων τοῦ πνευματισμοῦ

Ἀπὸ τὸ «ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΑΣ»

Ἐρώτησις: Γιατί οἱ θεόσοφοι δὲν κουράζονται νὰ ἐπιναλαμβάνουν ὅτι οἱ ἐπικοινωνίες μὲ τὰ πνεύματα κι' ὁ μεντιουμισμὸς εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνα πράγματα; Ἐχουν κανένα ἰδιαίτερο λόγο γιὰ νὰ μιλοῦνε ἔτσι;

Ἀπάντησις: Πρέπει νὰ υποθέσουμε, ὅτι ἔχουνε. Ὅσο γιὰ μένα ὑπάρχει κάποια αἰτία, κι' ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ προβάλω τὴ γνώμη μου, ἀφοῦ περισσότερο ἀπὸ μισὸ αἰῶνα ἔχω ἐντελῶς ἐξοικειωθεῖ μὲ τὶς ἄορατες αὐτές, ὅμως πάρα πολὺ αἰσθητὲς κι' ἀναμφισβήτητες, «ἐπιρροές», ἀπ' τὰ συνειδητὰ «Στοιχειακὰ» καὶ τὰ ἡμισυνειδητὰ «Κελύφη», μέχρι τὰ ὄλωσδιόλου ἀσυνειδητὰ κι' ἀπερίγραπτα φαντάσματα κάθε εἴδους.

Ἐρώτ.: — Μπορεῖτε νὰ μᾶς δώσετε ἓνα παράδειγμα ἢ παραδείγματα, πού νὰ δείχνουν ποιοὶ εἶναι οἱ κίνδυνοι σὲ τέτοιες ἐνασχολήσεις;

Ἀπάντ. — Γι' αὐτὸ θὰ χρειαζότανε καιρὸς πολὺ περισσότερος ἀπὸ τὸν διαθέσιμο. Κά-

θε αἰτία μπορεῖ νὰ κριθεῖ ἀπ' τ' ἀποτελέσματά της. Πάρετε τὴν ἱστορία τοῦ Πνευματισμοῦ ἀφ' ὅτου ἐμφανίσθηκε πάλι στὴν Ἀμερική, στὸν αἰῶνα μας, καὶ κρίνετε μόνος σας, ἂν ἔκανε περισσότερο καλὸ ἢ κακὸ στοὺς ὁπαδοὺς του. Σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ καταλάβετε. Δὲν εἶμαι ἐνάντια στὸν πραγματικὸ Πνευματισμὸ, ἀλλὰ στὸ σύγχρονο ρεῦμα πού πήρε αὐτὸ τὸ ὄνομα, στὴν ἔτσι ὀνομαζόμενη φιλοσοφία πού ἐφευρέθηκε γιὰ νὰ ἐξηγήσει αὐτὰ τὰ φαινόμενα.

Ἐρώτ.: — Δὲν πιστεύετε καθόλου στὰ πνευματιστικὰ φαινόμενα;

Ἀπάντ.: — Ἀκριβῶς ἐπειδὴ — καὶ πολὺ δικαιολογημένα — πιστεύω σ' αὐτά, γιὰτι ζεύρω πῶς, ἐκτὸς ἀπὸ μερικές περιπτώσεις συνειδητῆς ἀπάτης, εἶναι τόσο ἀληθινὰ, ὅσο καὶ τὸ ὅτι σεῖς κι' ἐγὼ ζοῦμε, γι' αὐτὸ ὄλο μου τὸ εἶναι ἐπαναστατεῖ ἐνάντιά τους. Ἄλλη μιὰ φορά σὰς ξαναλέω, ὅτι ἐννοῶ γιὰ τὰ φυσικὰ πνευματιστικὰ φαινόμενα, κι' ὄχι γιὰ τὰ ψυχικά ἢ νοητικά. Τὰ ὅμοια ἐλκῶ-

ονται. Γνωρίζω προσωπικά άντρες και γυναίκες, καλούς, άγνους, ύψηλης πνευματικότητας, που πολλά χρόνια της ζωής τους περάσανε με την άμεση καθοδήγηση και την προστασία άκόμη «άνωτέρων πνευμάτων», είτε άσρκων, είτε πλανητικων. Τέτοιες όμως «Διδάσεις» δέν είναι του τύπου εκείνων, που εμφανίζονται στις πνευματιστικές συγκεντρώσεις. Μόνο σέ σπάνιες, έξαιρετικές περιπτώσεις, οδηγούνε κι' επηρεάζουνε τους θητούς, που τους έλκύουνε μαγνητικά, έξ αιτίας του καρμικού τους παρελθόντος. Για να επιτύχει κανείς μιá τέτοια εύνοια δέν είναι άρκετό να καθήσει και να περιμένει την «ανάπτυξη» που επιθυμεί. Μ' αυτό τον τρόπο άνοίγει την πόρτα σ' ένα σμήνος από φαντάσματα, καλά, κακά, ή άδιάφορα, στα όποια τό μέντιουμ σκλαθώνεται για όλη του τή ζωή. Δέν ύψώνω, λοιπόν, φωνή αντίθετη στον πνευματιστικό μυστικισμό, που ναί άγιος κι' έξευγενίζει, αλλά ένάντια σ' αυτόν τον συγκεχυμένο μεντιουμισμό και στις δοσοληψίες, με μορμούκεια. Αυτά είναι φαινόμενα της ίδιας ποιότητας μ' εκείνα που πριν από δυό αιώνες προκάλεσαν την καταστροφή σέ τόσους μάγους και τόσες μάγισσες.

Έρωτ.: — “Ωστε ύπονοείτε, ότι όλα αυτά είναι μαγεία και τίποτε περισσότερο;

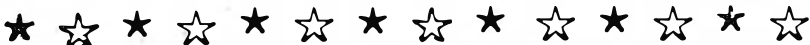
Άπάντ.: — Έννοώ ότι, συ-

νειδητά ή άσυνείδητα, κάθε επικοινωνία με τους πεθαμένους είναι νεκρομαντεία, μιá πάρα πολύ επικίνδυνη άπασχόληση. Αίωνες πριν άπ' τό Μωϋσή, όλα τά έθνη τά προικισμένα με νοημοσύνη θεωρούσανε μιá τέτοια άσχολία άμαρτωλή και σκληρή, γιατί ταράζει την άνάπαυση των ψυχων κι' εμποδίζει την έξελικτική τους ανάπτυξη προς άνώτερα πεδία. Η σοφία όλων των περασμένων αιώνων, στο σύνολό της, στάθηκε άπόλυτα αντίθετη προς τέτοιου είδους πράξεις. Και τέλος, σάς ξαναλέω αυτό, που δέν έπαφα να επαναλαμβάνω, γραπτά ή προφορικά, δεκαπέντε χρόνια τώρα. Ένώ μερικά, άπ' τά λεγόμενα πνεύματα, δέν ξεύρουν τί λένε, κι' επαναλαμβάνουνε μονάχα σαν παπαγάλοι ό,τι βρίσκουνε στον έγκέφαλο του μέντιουμ, ή των άλλων παρευρισκομένων, υπάρχουνε και πνεύματα έξαιρετικά επικίνδυνα, που μπορούνε να οδηγήσουν στο κακό. Αυτά είναι δυό γεγονότα πολύ φανερά. “Αν πάτε στους πνευματιστικούς κύκλους της Σχολής του Άλάν Καρντέκ, θά βρείτε πνεύματα που επιβεβαιώνουνε τή μετενάρκωση και μιλούνε σαν γνήσιοι όπαδοί της ρωμαϊκής καθολικής Έκκλησίας. “Αν πάτε στους «προσφιλείς μακαρίτες» των Άγγλοαμερικανων, θά τους άκούσετε ν' άρνούνται τή μετενάρκωση και να στηλιτεύουνε ως αίρετικούς, όσους την πρεσβεύουν και γενικά να συντονίζονται με τις άπόψεις

τῶν διαμαρτυρομένων. Τὰ πιὸ καλὰ, τὰ πιὸ δυνατὰ σας μέντιουμ, ὅλα ὑποφέρανε σωματικὰ καὶ διανοητικὰ. Σκεφθεῖτε τὸ θλιθερὸ τέλος τοῦ Τσάρλς Φόστερ, ποὺ πέθανε σ' ἓνα φρενοκομεῖο, ἐπικίνδυνος μανιακός. Τὸν Σλαΐντ, ποὺ ἦταν ἐπιληπτικός, τὸν Ἔγκλιντον, τὸ καλλίτερο τώρα μέντιουμ στὴν Ἀγγλία, ποὺ πάσχει ἀπ' τὴν ἴδια ἀρρώστεια. Θυμηθεῖτε τὴ ζωὴ τοῦ Ντ. Χόουμ, ἀνθρώπου ποὺ ἡ ψυχὴ του ἦταν γεμάτη χολή καὶ πικρία, καὶ ποὺ ποτέ του δὲν εἶπε ἓνα καλὸ λόγο, γιὰ ὅποιον ὑποπτευότανε ὅτι κατέχει ψυχικὲς δυνάμεις.

Ὁ Καλθίνος αὐτὸς τοῦ πνευματισμοῦ χρόνια πολλὰ ὑπέφερε ἀπὸ μιὰ ἀρρώστεια τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ποὺ τοῦ δημιούργησαν οἱ ἐπικοινωνίες μὲ τὰ «πνεύματα». Ἦτανε τέλειο ἐρείπιο, ὅταν πέθανε. Σκεφθεῖτε ἀκόμη τὴ θλιθερὴ τύχη τοῦ κακόμοιρου Οὐάσιγκτον Ἴρβιγκ Μπίσοπ. Τὸν ἐγνώρισα στὴ Ν. Ὑόρκη, ἦτανε δεκατεσσάρων χρόνων τότε καὶ παρουσίαζε ἀναμφισβήτητὴ μεντιουμικὴ ἰδιοσυστασία. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ὁ καυμένος κοροῖδεμε τὰ πνεύματά του καὶ

τὰ θάφτισε: «ἀσυνείδητη μυϊκὴ δράση», πρὸς μεγάλη ἱκανοποίηση ὄλων τῶν ὀργανώσεων τῶν ὑψιστα μορφωμένων κι' ἐπιστημόνων ἀφελῶν, καὶ πρὸς μεγάλη ὠφέλεια τῆς τσέπης του. Ἀλλά... «de mortuis nil nisi bonum». Τὸ τέλος του στάθηκε θλιθερό. Κατόρθωσε νὰ κρύψει ἐπιμελέστατα τὶς κρίσεις ἐπιληψίας ποὺ πάθαινε, (τὸ πρῶτο κι' ἰσχυρότατο σύμπτωμα πραγματικοῦ μεντιουμισμού). Καὶ ποιὸς ξέρει ἂν εἶχε πεθάνει ἢ εἶχε μόνο πέσει σὲ κατάσταση καταληψίας, ὅταν ἔγινε ἢ νεκροψία του. Οἱ συγγενεῖς του ἰσχυρίζονται πῶς ζοῦσε, ἂν πιστέψουμε τὰ τηλεγραφήματα τοῦ Ρώυτερ. Καὶ τέλος, ἄς δοῦμε τί ἀπέγιναν οἱ ἀδελφὲς Φόξ, οἱ βετεράνοι τῶν μέντιουμ κι' ἰδρύτριες τοῦ σύγχρονου Πνευματισμοῦ. Ὑστερα ἀπὸ δοσοληψίες σαράντα ἐτῶν μὲ τοὺς «ἀγγέλους», καταλήξανε νὰ γίνουν ἀνίστες ἠλίθιες, ποὺ τώρα δηλώνουν σὲ δημόσιες ὁμιλίες, ὅτι τὸ ἔργο κι' ἡ φιλοσοφία ὅλης τους τῆς ζωῆς ὑπῆρξε μιὰ ἀπάτη. Σὰς ἐρωτῶ, τί εἶδους πνεύματα εἶναι αὐτὰ ποὺ τὶς ὠθοῦνε σὲ μιὰ τέτοια συμπεριφορὰ;

Ἄποκτήσατε καὶ σεῖς

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

« ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ »

(Ἄπο τὴν Προϊστορία μέχρι τὴν Ἄναγέννηση)

μὲ 3 πρωτότυπους πίνακας ἐκτὸς κειμένου.
περιέχοντας τοὺς φιλοσόφους κατὰ Σχολὰς

Α'. Προσωκρατικὴ περίοδος :

Οἱ ἀρχαιότατοι, Οἱ ἑπτὰ σοφοί, Οἱ Ἴωνες, οἱ Ἀνατολικοί, Πυθαγόρας, Ἡράκλειτος, Ἐλεᾶται, Ἐμπεδοκλῆς, Ἀναξαγόρας, Ἀτομικοί, Σοφισταί.

Β'. Ἄπο τὸν Σωκράτη μέχρι τὸν Χριστιανισμό

Σωκράτης, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Κυνικοί, Κυρηναῖκοί, Ἀκαδημία Πλάτωνος, Περιπατητικοί, Στωϊκοί, Ἐπικούρειοι, Σκεπτικοί, Ἐκλεκτικοί, Νεοπυθαγόρειοι.

Γ'. Ἄπο τὸν Χριστιανισμό μέχρι τὴν Ἄναγέννηση :

Νεοπλατωνικοί, Πατέρες - Ἀπολογηταί, Σχολαστικὴ φιλοσοφία, Θωμᾶς Ἀκινᾶτος, Ρ. Βάκων, Ἔκκارت.

Εὐρετήρια ὀνομάτων.

Ἄδεται δρχ. 60 — Δεμένον δρχ. 80

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ «ΕΖΗΣΕ ΔΥΟ ΖΩΕΣ» ΜΕ ΑΔΡΕΣ «ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΠΡΟΫΠΑΡΞΕΩΣ» "Όχι στις 'Ινδίες, αλλά στην κεντρική Ευρώπη αυτή τή φορά

Στοχασμοί με άφορμή την «Κοιλιάδα
των Ρόδων» του Ντίναχ (Τόμοι 2)
του Καθηγητού Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ

Ἐκτός ἀπό πολλές ἀπόψεις τὰ κείμενα τοῦ Ντίναχ θὰ συντελέσουν — ὅσο περνοῦνε τὰ χρόνια — νὰ ἀλλάξουν ριζικά οἱ ἀντιλήψεις μας γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ γιὰ τὸν κόσμο καὶ γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ χίλιες-δύο ἄλλες θεμελιώδους σημασίας πλευρὲς τοῦ ἐπιστητοῦ. Θὰ δώσουν νέες ὀρθότερες ὕψεις σὲ τόσα καὶ τόσα βασικά πράγματα, καταδείχνοντας πὼς αὐτὰ δὲν εἶναι ἔτσι καθὼς ὡς τὰ σήμερα τὰ θαρροῦσε ἡ ἀνθρώπινη ἐπιστήμη. Καὶ λέγοντας «ὅσο περνοῦνε τὰ χρόνια» ἐννοῶ «ὅσο σ' εὐρύτερους κύκλους μορφωμένων καὶ καλλιεργημένων ἀνθρώπων γίνονται σὺν τῷ χρόνῳ αὐτὰ τὰ κείμενα γνωστά».

Ἡ παραπάνω πεποίθησή μου ἀποτελεῖ καὶ τὴν κυριώτερη αἰτία ποὺ καταπατήσθηκα μὲ ζῆλο καὶ μὲ θέρμη στὴ μετάφρασή τους καὶ στὴν ἔκδοσή τους. Ἄλ-

λαζα βέβαια τὸν τίτλο ποὺ ὁ συγγραφέας τοὺς ὁ Ντίναχ εἶχε βάλει («Σελίδες Ἡμερολογίου») καὶ τὸν ἔκαμα «Ἡ Κοιλιάδα τῶν Ρόδων», ἀλλὰ κατὰ τὰ ἄλλα προσπάθησα νὰ εἶναι ἡ μετάφραση ὅσο γίνεται πιστότερη.

Ἐνας ποὺ διαβάζει τὰ κείμενα χωρὶς πολλὴ προσοχὴ ἢ ἀκρες-μέσες, ἀποκομίζει μονάχα τὴν ἐντύπωση τῆς ἀναντίρρητης λογοτεχνικῆς τους ἀξίας. Τὰ βλέπει («σὰν ἓνα μυθιστόρημα», «σὰν ἓνα λογοτέχνημα ἐξαιρετικῆς ὁμορφιάς καὶ θαυμάζει τὴν περιγραφικὴ ἱκανότητά τοῦ συντάκτη τῶν κειμένων, ποὺ «τόσο ὠραῖα μᾶς τὰ ἀπεικονίζει ὅλα ἐκεῖνα».

Γιὰ ὅσους ὅμως ἔχουν τὴν ὑπομονὴ νὰ διαβάσουν τὰ κείμενα ἀπ' τὴν ἀρχὴ ἕως τὸ τέλος (ὄχι ἀποσπασματικά), μὲ τὴν σειρά καὶ μὲ κάποια προσοχή, γιὰ

όσους θελήσουν με σοβαρή πρόθεση να ἐμμείνουν στην προσεκτική ἀνάγνωση τῶν 740 σελίδων τῶν δύο τόμων τῆς «Κοιλιάδας», παίρνουν τὰ κείμενα αὐτὰ μὴν ὄψη ἀσυγκρίτως ἀξιολογώτερη καὶ δεξίχουν τὴν ἀληθινὴ τους ὑφὴ (ὄχι μυθιστόρημα, ἀλλὰ περιστασιακὰ πού συνέβηκαν στὴν πραγματικότητα) κι ἐπίσης δεξίχουν τὶς τρεῖς θεμελιώδους βαρῦτητος πλευρὲς τοῦ οὐσιαστικοῦ των περιεχομένου: Ἄφ' ἐνὸς τὴν πλευρὰ τῆς αἰσιόδοξης προοπτικῆς γιὰ μιὰ μορφὴ «ιδανικῆς οἰκουμενικῆς κοινοπολιτείας», πού ἐπιφυλάσσεται στὴ δική μας γῆ ἀπ' τὴν ἱστορικὴ τῆς ἀνθρωπότητας μοῖρα ὕστερ' ἀπὸ κάμποσους αἰῶνες. Ἄφ' ἐτέρου τὴν πλευρὰ μιᾶς νέας ἐξαισίας Γνώσεως — ἐντελῶς ἐπαληθευμένης αὐτὴ τῆ φορά ἀπ' τὴν ἀποψη τῆς ὄντολογικῆς τῆς ἐγκυρότητας — σὲ θέματα μεταφυσικῆς πίστεως. Καὶ τέλος τὴν πλευρὰ τῆς ἐναλλαγῆς ἀναμεταξὺ θανάτου καὶ νέας σὲ «ἀνώτερη ἐκάστοτε ὑπαρξῆς» ζωῆς, πού θάρθει νὰ διαδεχθεῖ, σὰν ὀλοφάνερη ἀλήθεια, τὴ σημερινή μας γιὰ τὸν ἄνθρωπο — «ἐπιστημονικὴ» δῆθεν — περὶ ὀριστικοῦ βιολογικοῦ μας τέλους ἀντίληψη.

Σὲ καθεμιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς τρεῖς ὀπτικὲς γωνίες θὰ πρέπει νὰ τοποθετῆται ἐναλλακτικὰ — ἀντίστοιχα μὲ τὰ κομμάτια τοῦ ὅλου ἔργου πού ἔρχονται μὲ τὴ σειρά σελίδων, μὲ τὴν κανονικὴ σειρά, στὸν ἀναγνώστη — ὁ μελετητῆς τῆς «Κοιλιάδας τῶν Ρόδων». Καὶ φυσικὰ πρέπει νὰ πρόκειται γιὰ ἀναγνώστη ἀνωτέρας μορφώσεως, πού νὰ μὴν εἶναι ἐντελῶς ἀφιλο-

σόφητος, πού νὰχεὶ κάνει ἐπαρκεῖς ἐγκυκλοπαιδικὲς σπουδὲς καὶ πού νὰ διαθέτει κι ἐσωτερικὴ καλλιέργεια σὰν πνευματικὸς ἄνθρωπος.

* * *

Ἰπὸ τὸ πρῶτο πρῶσμα — ἀπ' τὰ παραπάνω τρία — εἶναι βέβαια ὠραῖο νὰ γνωρίζει ἀπὸ τώρα ὁ ἄνθρωπος ὅτι θάρθει καιρὸς πού ἡ τωρινὴ πολιτιστικὴ κρίση τῆς μονόπλευρης τεχνικοκρατίας θάχει ξεπεραστεῖ. Ὁραῖο, ἀλλὰ καὶ πρὸ παντὸς ἀληθινό.

Ἄπ' αὐτὴ τὴν ὀπτικὴ γωνία ἢ «Κοιλιάδα τῶν Ρόδων» θυμίζει σὰν σύλληψη τὴν «Πολιτεία» τοῦ Πλάτωνος — στὰ πλαίσια φυσικὰ τῶν νέων καιρῶν — ἢ τὸ De Civitate Dei τοῦ Αὐγουστίνου ἢ τὸ De insula Utopia (1518) τοῦ ἀγγλοῦ Θωμᾶ Μόρου (Μώρου) ἢ τὸ Civitas Solis (1643) τοῦ ἰταλοῦ Θωμᾶ Καμπανέλλα ἢ τὶς «ιδανικὲς κοινωνίες» ἢ «κοινοπολιτεῖες — πρότυπα» ἄλλων μεταγενεστέρων συγγραφέων.

Ἐδῶ ὅμως εἶναι κάτι διαφορετικὸ ἀπ' τὶς ἀπλὲς κείνες «συλλήψεις» τῶν προναφερθέντων μεγάλων πνευμάτων τῶν αἰώνων τοῦ παρελθόντος. Ἐδῶ ὁ Ντίναχ τὰ «εἶδε» καὶ τὰ «ἐξῆσε» ὅλα κείνα, χάρις σ' ἕνα σπανιώτατο φαινόμενο παραψυχολογίας, πού ἤτανε τῆς προσωπικῆς του μοίρας γραφτὸ νὰ συνδεθῆ μ' αὐτὸ ἡ ζωὴ του. Μ' ἄλλα λόγια τὰ ὅσα περιγράφει εἶναι — στὶς γενικὲς τους γραμμὲς — τὰ ὅσα πρόκειται νὰ πραγματοποιηθοῦνε στὰ μελλοντικὰ κείνα χρόνια πού ἐξιστορεῖ στὰ κείμενά του.

Ἡ αἰσιοδοξία γιὰ τὶς ἱστορικὲς τύχες τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ γιὰ τὴν ἀνοδικὴ ἐξελικτικὴ πορεία τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ διαπνέει ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὰ κείμενα τοῦ Ντίναχ. Οἱ φόβοι μας γιὰ τὴν πτώση τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, γιὰ τοὺς «σφαλεροὺς δρόμους ποὺ ἔχουν πάρει οἱ νεώτερες ἡλικίες», γιὰ τὴν κρίση ὑπερπληθυσμοῦ ποὺ ὀδηγεῖ σὲ μιὰ «δημογραφικὴ ἔκρηξη», γιὰ τὴν ὀλοένα ἐντεινομένη «μόλυνση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος», γιὰ τὴν ἀπειλὴ ἑνὸς ὁμαδικοῦ ἐξολοθρευμοῦ μὲ φοβερὰ ὄπλα μαζικῆς καταστροφῆς (θερμοπυρηνικὸ ὀλοκαύτωμα), ἀποδείχνονται μάταιοι ἢ τουλάχιστο ὑπερβολικοί. Ὅτι περνάει καιροὺς δοκιμασίας ὁ πολιτισμὸς μας, αὐτὸ εἶναι ἀναντίρρητο. Περνάει κινδύνους καὶ θὰ περάσει κι' ἄλλους πολλοὺς ἀκόμα. Ἀλλὰ θὰ ξεπεραστοῦνε μ' ἐπιτυχία ὅλοι αὐτοὶ οἱ φοβερὰ δύσκολοι καιροὶ κι' ὅλοι αὐτοὶ οἱ κίνδυνοι θὰ παρακαμφθοῦνε.

Ἐνα φωτεινὸ μέλλον ἀπαντᾷ χει τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης μας. Ὅχι ἀπὸ τύχη, ἀλλὰ σὰν ἐπακόλουθο δικῆς των ἐνσυνείδητης ἐκλογῆς πορείας ζωῆς. Ἐχουμε δικηο ὅσοι πιστεύουν στὰ μεγάλα πεπρωμένα τῆς ἀνθρωπότη-
τας. Ἡ πορεία τῆς ζωῆς τῆς δὲν εἶναι δούλη τῶν αἰτίων, δὲν χارάσσεται ἀπ' τὸν ντετερμινισμό (τὴν τυφλὴ αἰτιοκρατία). Εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπιτυχημένης ἀξιολογικῆς κρίσεως καὶ καλῆς καὶ σωστῆς ἐπιλογῆς στὸ σταυροδρόμι ἀναμεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ. Κι ἡ κασσάνδρεια προφητεία τοῦ Oswald Spengler («Τὸ λυ-

κόφως τῆς Δύσεως», Μόναχο, 1918-1922), ὅτι ἐγγίζει στὸ τέλος μα τῆς ἡ ἐποχῆ τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, θὰ ἔχη μὲν μιὰν ἐπαλήθευση παροδική, ἀλλ' ὄχι καὶ μιὰν ὀριστικὴ ἐπικρότηση. ● Σπένγκλερ μίλησε γιὰ τὴν ἐπικείμενη μετάπτωση τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Εὐρωπαίων σὲ μιὰ ἄψυχη καὶ μονόπλευρη τεχνικοοικονομικὴ χρονικὴ περίοδο, γιὰ τὴν ἀποστέρηση τοῦ δυτικοῦ πνεύματος ἀπὸ τὰ βάρβαρα του, ἀπ' τὶς ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς του βάσεις, ἀπ' τὶς αἰωνόβιες σεβάσμιες θρησκευτικὲς, ἠθικὲς, αἰσθητικὲς καὶ γενικώτερα πνευματικὲς ἀξίες του. ● Ντίναχ τὸ ἀπεικονίζει καὶ τὸ ἀφηγεῖται κι' αὐτὸ τὸ στάδιο, ἀλλὰ σὰν μιὰ «μεσοβασιλεία», σὰν κάτι τὸ πρόσκαιρο, παρ' ὅλη τὴ μακραίωνη διάρκειά του. «Εἶδε», λέει, καὶ «ξεύρει» πὼς εἶχε μὲν δικηο ὁ Σπένγκλερ γιὰ τὴν ἐπικείμενη πτώση, ἀλλὰ ὅτι «ῥυστερ' ἀπ' τὸν Μεσαίωνα ὅπου τῶρα (μετὰ τὸν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο) μπαίνει ἡ γηραιὴ κι' ἐνδοξὴ μας τούτη ἡπειρος, πάλι μὲ χρόνια μὲ καιροὺς θὰ ἰδεῖ μιὰ καινούργια Ἀναγέννηση καὶ τὸ συνακόλουθο ἄνθισμα ἑνὸς νέου μεγάλου πολιτισμοῦ».

* * *

Ἐπὶ τὸ δεῦτερο τοῦ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου τῶν κειμένων τῆς πρῆσιμα — μιὰ νέα ἐξάισια ἐπαλήθευμένη Γνώση σὲ θέματα μεταφυσικῆς πίστεως — ἡ «Κοιλάδα τῶν Ρόδων» τοῦ Ντίναχ ἀνοίγει καινούργιους ὁλόφωτους δρόμους στὸν τομέα τῆς Γνώσης τῆς ὄντολογικῆς Πραγματικότη-

τας και καταδείχνει πόσο σφαλέρη ήτανε ή ολιγοπιστία μας, ό σκεπτικισμός μας κι ή ύλιστική μας θεώρηση του κόσμου και τής ζωής. Στην τελευταία αυτή μās είχε παρασύρει ή άλματώδης πρόοδος τής φυσικής έπιστήμης του 19ου αιώνα. 'Ελέγαμε — άπ' τον 19ο και πέρα — ότι «ή έπιστήμη, προοδεύασα, άπέδειξε πόσο ήτανε σφαλέρα τά όσα ή θρησκευτική πίστη κι ή μεταφυσική διάνοηση μās είχανε μάθει νά νομίζουμε ως όρθά».

Τά κείμενα του Ντίναχ καταδείχνουνε ότι οί φυσικές έπιστήμες δέν έχουνε τή δυνατότητα παρά νά μās παρέχουνε πρακτικές μονάχα και χρήσιμες γνώσεις στους επί μέρους κλάδους των. Μόνο «γνώσεις», όχι τήν άληθινή Γνώση. 'Η έπιστήμη μās δείχνει μονάχα τήν έξωτερική όψη τών πραγμάτων, τά επιφανόμενα μονάχα. Κι αυτό τó «φυσικοεπιστημονικό κοσμοείδωλο», εκτός του ότι είναι «έντελως άβασές», δέν έχει άλλως τε και καμιά χρονική όριστικότητα κύρους. Δηλαδή όχι άπλως δέν μπορεί ή έπιστήμη νά δώση άπάντηση στα «μεγάλα έρωτηματικά» που διατυπώνει ό άξιός του όνόματος του άνθρωπος, όχι άπλως δέν έπαρκει νά έρμηνεύση τά φαινόμενα και νά δώση λύσεις στα ύψηλου έπιπέδου προβλήματα του κόσμου και τής ζωής, αλλά δέν έχει και καμιά χρονική σταθερότητα. Είναι έντελως «ρευστή». 'Η κάθε έποχή έχει τή δική της «ύποκειμενική» φυσική έπιστήμη, που έχει διαδεχθεί τις προηγούμενες. 'Αλλά κι αυτήν πρόκειται νά τήν αντικαταστήσει ή

φυσική έπιστήμη μιās προσεχούς μελλοντικής έποχής. Νά τήν εκτοπίσει και νά τήν διαδεχθεί. 'Όπως έγινε έως τά τώρα, στη διάρκεια πολλών αιώνων, στο πρόσφατο παρελθόν.

'Η όντολογική Πραγματικότητα, ή έξ άντικειμένου ύπαρκτή, ή πολυδιάστατη, είναι έντελως άσχετη — άσύγκριτα άνωτερη — άπ' τήν ύποκειμενική «κατ' άνθρωπον είκόνα του κόσμου και τής ζωής. 'Η τελευταία αυτή είναι ή παρεχόμενη σέ μās, τάνθρώπινα πλάσματα, άπ' τά άτελή μας αισθητήρια, άπ' τις άσθενείς «κεραίες συλλήψεως», με τις όποιες ή Μοίρα μās έχει προικίσει κι άπ' τις πεπερασμένες δυναμικότητες γνώσεως, που συναρτώνται με τήν αδύναμη νοητική δομή του δικού μας βιολογικού είδους.

'Η όλοφάνερη Γνώση για τήν ύπαρξη τής ως άνω έξαισίας όντολογικής Πραγματικότητας — παρ' όλο τó άπροσπέλαστο τής δομής της, του ούσιαστικού της περιεχομένου — θ' αντικαταστήσει ύστερ' από καιρούς και καιρούς, σύμφωνα με τά κείμενα του Ντίναχ, θ' αντικαταστήσει και ως βίωμα και ως άσφαλής γνώση — μέσα στην ψυχή και στο νοϋ του ανθρώπου — τόσο τή δογματική πλευρά τών μεγαλυτέρων θρησκείων όσο και τις παλιές «δοξασίες» έν γενεί τών κάθε λογής «μεγάλων» πνευματικών κηρυγμάτων, όσον έπίσης και τά όσα ή εκάστοτε «ρευστή» φυσική έπιστήμη μās έδίδασκε «τόσο θετικά» κάθε φορά (!) για τον κόσμο και για τή ζωή, σέ κάθε έποχή. 'Η όλοφάνερη κείνη

Γνώση, με τὴν ἐπαληθευμένη ὀντολογικὴ ἐγκυρότητα, θέλει ἀποκτηθῆ — ἀπὸ ὠρισμένη ἐποχὴ καὶ πέρα — ἀπ' τὸν ἄνθρωπο, χάρη στὸ θαυμαστὸ ἐπίτευγμα τοῦ Ἰνστιτούτου Λίδερσεν, δηλαδὴ χάρη στὴν πρόσκτηση μιᾶς νέας ἰσχυρότερης «κεραίας συλλήψεως» (νίμπελβιρχ).

Στὰ μεγάλα ἐκεῖνα ἐνορατικὰ πνεύματα τοῦ μεγαλάνυμου αὐτοῦ Κέντρου (Λίδερσεν) καὶ στὸ ἐκεῖ δημιουργικὸ τῶν ἔργο, ἔργο ὀλακερῶν αἰῶνων, θὰ ὀφείλει ἡ ἀνθρωπότητα τὸ ὅτι ἔγινε μπορετὸ νὰ διαμορφωθῆ σὺν τῷ χρόνῳ ἕνας νοητικὰ ἀνώτερος ἀνθρώπινος τύπος, προικισμένος μετὴν ἐν λόγῳ νέα «δυναμικότητα γνώσεως» (τὸ νίμπελβιρχ καὶ μέσῳ αὐτοῦ τὴν Oversyn).

Ἐμεῖς οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔχομε ἰδέα γιὰ τὸν «δυσασμὸν» αὐτόν: Ἄφ' ἐνὸς τὴν «κοσμοεικόνα» ποὺ οἱ δικές μας αἰσθήσεις μᾶς παρέχουν, δηλαδὴ τὸ «φυσικοεπιστημονικὸ κοσμοεἶδωλο», ποὺ ἡ κατ' ἀνθρώπον ἐπιστήμη μᾶς δίνει καὶ μᾶς εἰκονίζει (καὶ μετὸ πείραμα καὶ μετὸ ἐργαστήριον καὶ μετὴν θετικὴν μέθοδον ἐρευνᾶ καὶ διατυπώνει μετὴν τις δικές της διδαχές) καὶ ἀφ' ἐτέρου τὴν μεγάλην ὀντολογικὴν Πραγματικότητα, τὴν ἐξ ἀντικειμένου ὑπαρκτὴν, τὴν πολυδιάστατην, ποὺ ἡ ὀντολογικὴ τῆς ἐγκυρότητα θὰ εἶναι τόσο ὀλοφάνερα ἐπαληθευμένη στοὺς καιροὺς ποὺ ὁ Ντίναχ περιγράφει στὰ κείμενά του.

Ἡ κυριώτερη αἰτία, ποὺ τὸ σύγχρονον πνεῦμα (τοῦ δικοῦ μας καιροῦ ἢ διανόησης) δὲν μπορεῖ νὰ παραδεχτεῖ ἕναν τέτοιο δυσασμὸν,

συνίσταται στὴν ὑπερβολικὴ τῆς δικῆς μας ἐποχῆς πίστη στὸ κῦρος τῆς ἀνθρώπινης φυσικῆς ἐπιστήμης καὶ στὰ πορίσματα τῆς θετικῆς τῆς μεθόδου.

Ἡ ἐποχὴ μας (19ος καὶ 20ος) ἔχει ὑπερκετιμήσει τις δυνατότητες τῆς ἐπιστήμης. Κι αὐτὸ γιὰ πολλοὺς λόγους. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶναι πὼς εἶχε ἄλλοτινὰ παρασυρθεῖ ἡ ἀνθρώπινη σκέψη ἀπ' τις διαβεβαιώσεις τῆς θεολογικῆς παραδόσεως καὶ ἀπ' τὴν ἀποφθεγματικὴν ἀπόφανση τῶν δογμάτων καὶ ὕστερώτερα, στὸ δισόβα τῶν αἰῶνων, διαψεύσθηκε ἀπ' τὴν ἐπιστημονικὴν πρόοδο αὐτῆ ἢ πίστη καὶ ἔτσι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀπογοητεύθηκε. Ἐνας ἄλλος λόγος εἶναι πὼς δὲν τὸ χωρεῖ ὁ νοῦς μας, ὅτι τὸ δικὸν μας βιολογικὸ εἶδος ἐνδέχεται νὰ μὴν εἶναι τὸ unicum, ἢ κορωνίδα τῆς Δημιουργίας, δὲν τὸ χωρεῖ ὁ νοῦς μας ὅτι ὁ δικὸς μας ἐκ καταβολῆς ἐξοπλισμὸς σὲ «δυναμικότητες γνώσεως» ἐνδέχεται νὰ μὴν εἶναι ὁ «ἀνώτατος δυνατός», ὅτι ὁ δικὸς μας ὀρθὸς λόγος ἐνδέχεται νὰ μὴν εἶναι «παντεπότης», ὅτι ἡ δικὴ μας νοητικὴ δομὴ καὶ οἱ δικές μας αἰσθήσεις ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀτελεῖς.

Ἡ ἐποχὴ ὅμως τὴν ὀποῖαν ὁ Ντίναχ περιγράφει (3905 μ.Χ.) γνωρίζει γιὰ τὰ ἀκαταμέτρητα ἑκατομμύρια τις κατοικοῦμενες «σφαῖρες τ' οὐρανοῦ», γιὰ τὰ ἀκαταμέτρητα ἑκατομμύρια τῶν διαφορετικῶν ἀπ' τὸ δικὸν μας ἀνθρώπινο γένος βιολογικῶν εἰδῶν, γιὰ τις μυριάδες καὶ μυριάδες «ἄλλων» πολιτισμῶν, σὲ ἀφάνταστη ποικιλία καὶ σὲ ἄστρο-

νομικὲς ἀποστάσεις καὶ σὲ ἀσύλληπτους ἀριθμούς.

Κι ἔτσι ἡ διανόηση τοῦ 3905 μ.Χ. δὲν ἔχει τόσο πολὺ δυσκολευτεῖ νὰ τὸν συνειδητοποιήσῃ αὐτὸν τὸν δυαδισμό: "Ὅτι ἐκτὸς ἀπ' τὴν κατ' ἀνθρώπον «κοσμολογία», ἐκτὸς ἀπ' τὴν πραγματικότητα τοῦ ἐξωτερικοῦ γύρω κόσμου καὶ τῆς ἀπτῆς πέριξ ζωῆς, ὑπάρχει ἡ ἀσύγκριτα ἀνώτερη ὀντολογικὴ Πραγματικότητα, ἡ πολυδιάστατη, ἡ ἐξαισία, ἡ ἐξ ἀντικειμένου ὑποστατή. Τὸ φυσικοεπιστημονικὸ κοσμολογικὸ ἀποτρεῖ ἀντικείμενο ἐρεύνης τῆς ἐπιστήμης (μὲ τὴ θετικὴ μέθοδο). Ἡ ἐξ ἀντικειμένου ὀντολογικὴ Πραγματικότητα εἶναι κάτι, ποῦ ἡ ἀνθρώπινη ἐπιστήμη δὲν ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ προσπελάσῃ. Κι ἄλλως τε δὲ ὄν ὑπῆρχε κι ἐπαλήθευση τῆς ὀντολογικῆς τῆς ἐγκυρότητας, δίχως τὴν πρόσκτηση τοῦ νίμπελβιρχ, τῆς «νέας δυναμικότητος γνώσεως».

Τὸ νόημα τοῦ ὡς ἄνω «δυαδισμού», τὸ σὲ τί αὐτὸς συνίσταται, γίνεται κατανοητὸ κι ἀπ' τὴ δική μας ἐποχὴ. Ἄρκεῖ νάχουμε ὑπ' ὄψη τὴν ἐκλαικτικὴ «παραβολή» τοῦ Τίνερσεν, ὅπως ὁ Ντίναχ τὴν ἀναφέρει στὰ κείμενά του. Ὁ Τίνερσεν δίνει μὲ τὴν «παραβολή» του μιὰν ἀπάντηση σ' ἐκείνους, ποῦ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ θετικὴ μέθοδος τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης εἶναι ἀλάθητη κι ὅτι μᾶς παρέχει τὴ μόνη ἀληθινὴ εἰκόνα τῆς πραγματικότητος τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς.

Ὁ Τίνερσεν γράφει ὅτι σ' ἓνα πολὺ μακρινὸ πλανήτη ἐνὸς ἄλλου ἡλιακοῦ συστήματος ποῦ ἔχει δύο ἡλίους — μὲ λευκὸ καὶ

μὲ πορτοκαλλόχρωμο φῶς — σὲ μία σφαῖρα παρεμφερῆ μὲ τὴ δική μας, μὲ τοὺς αὐτοὺς περίπου ὄρους φυσικοῦ περιβάλλοντος, συνέπεσε νὰ παραμείνῃ ἡ ὀργανικὴ ζωὴ — ἐπὶ δισεκατομμύρια αἰώνων — στὴν ἀρχικὴ τῆς κοιλίδα, στοὺς ὠκεανούς, στὴ θάλασσα. Καὶ τὰ χρονικὰ διαστήματα ἦταν τόσο μεγάλα, ὥστε οἱ νόμοι τῆς ἐξελιξέως τῶν εἰδῶν παρήγαγαν ἐκεῖ, μὲ τὴν πάροδο ἀναριθμῆτων χιλιετηρίδων, ἓνα ἐνάλιο βιολογικὸ εἶδος, τὸ ὁποῖον, πέραν ὠρισμένων σταδίων βιολογικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἀπέκτησε καὶ πνευματικὴ ζωὴ καὶ γνώσεις καὶ κάποια ἐπιστήμη καὶ δίψα γιὰ γνώση καὶ φιλοσοφικὸ στοχασμὸ. Ἀλλὰ βέβαια οἱ γνωστικὲς του ἱκανότητες δὲν ἦταν δυνατό νὰ ὑπερακοντίζουσαν τὶς κεραεῖς συλλήψεως — ἀτελεῖς καὶ πεπερασμένες, μάλιστα δὲ κάπως περισσότερον ἀτελεῖς, ἐν συγκρίσει μὲ κείνες τοῦ ἰδιοῦ μας βιολογικοῦ εἶδους — τὶς ὁποῖες ἐκ φύσεως διέθετε.

Ἦταν σ' αὐτὸ ἀνέφικτο νὰ ὑπερνικήσῃ τὴ βιολογικὴ καὶ πνευματικὴ του μοῖρα. Μάταια θὰ περίμενε τὴν πρόσκτηση ἐκείνων, ποῦ δὲν τοῦ ἦταν δοσμένα ἀπὸ τὴν τελευταία αὐτῆ.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἀνέπνεε μὲ βράγχια δὲν ἐμπόδιζε ἐν τούτοις τὸ ἐν λόγῳ βιολογικὸ εἶδος νὰ ἔχει καὶ γεωμετρικὲς γνώσεις καὶ γραφὴ καὶ κάποια φιλοσοφία ζωῆς. Εἶχε δὲ καὶ πλήρη πίστη στὶς γνωστικὲς του δυναμικότητες. Δὲν τὸ εἶχαν ποτὲ ἀπασχολήσῃ προβλήματα γνωσιολογικά. Ἡ μορφή ὑπὸ τὴν ὁποία εἶχε συλλάβει τὸ σύνολο τοῦ κόσμου,

τὸ σύνολο τῶν ὑπαρκτῶν πραγμάτων, δὲν ἀποτελοῦσε κατὰ τὴ δική του πίστη καὶ πεποίθηση ἓνα ἀπλὸ «ἐπιστημονικὸ κοσμοεἶδωλο», ὅπως θὰ λέγαμε ἡμεῖς, προσαρμοσμένο πρὸς τὸ πνευματικὸ τοῦ ἐπίπεδο καὶ πρὸς τὴν «ἰσχύνην κεραιῶν» τῆς δικῆς του νοήσεως καὶ τοῦ δικοῦ του ὀρθολογισμοῦ, ἀλλ' ἦταν αὐτόχρονη «πᾶν ὅ,τι ἐξ ἀντικειμένου ὑπάρχει». Πίστευε ἀκράδαντα πὼς παρ' ὅλο τὸ νόμο τοῦ «ἀλληλοφαγωμοῦ» στὴ δική του πανίδα, παρ' ὅλες τὶς τρομαχτικὲς συνεπειὰ αὐτοῦ ἀπώλειες, οἱ μυριάδες τὰ φύτρα προφυλάσσουν τὴν πανίδα κείνη ἀπ' τὸν ἐξολοθρευμό. Θὰ εἶναι, λέει, αἰώνια. Κι' ἔτσι ἡ τροφή δὲ θὰ λείπει ποτὲ ἀπ' τὰ ἐνάλια κείνα νοήμονα πλάσματα, στὰ ὅποια ἐνσαρκώνεται ἡ species-βασίλισσα τοῦ σύμπαντος κόσμου. Παραπέρα πιστεύανε πὼς ἡ διαβίωση κι ἡ διατήρηση μέσα σὲ κείνο τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὸ κάθε μορφή ὀργανικῆς ζωῆς. Οἱ δὲ «σοφοὶ» μεταξὺ τῶν πλέον διακεκριμένων ἐκπροσώπων τοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος τῆς ἐναλίας «ἀνθρωπότητος» ἐκείνης, ὅταν τοὺς ρωτοῦσε ποιά νὰ εἶναι ἡ ἀληθινὴ μορφή τοῦ φυσικοῦ σύμπαντος, ἔδιναν ἐν πεποισθήσει τὴν ἀπάντηση ὅτι ὁ σύμπας κόσμος εἶναι μίαν ὑδάτινη ὑφάλμυρη σφαῖρα, ἐμπλουτισμένη μὲ ἐξαιρετικῆς ποικιλίας πανίδα καὶ χλωρίδα. «Ὅτι ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς σφαίρας αὐτῆς «δὲν ὑπάρχουν ὄρια». «Ὅτι «ὄρια δὲν βρέθηκαν πουθενά». «Ὅτι ὡς πρὸς αὐτὸ εἶναι κατηγορηματικὴ

τῆς ἐμπειρίας ἢ κατάφαση. Ὁ ὄγκος τῆς σφαίρας αὐτῆς ἰσοῦται μὲ τὸ ἄπειρο. Δὲν ὑπάρχει ἀριθμὸς, ὁσοδῆποτε μεγάλος, ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ τὸν ἐκφράσει. Καὶ τελιώνει ὡς ἐξῆς τὴν παραβολὴ τοῦ ὁ Τίνερσεν, ὁ ὁποῖος δὲν ἀγνοοῦσε, καθὼς φαίνεται, τὰ κείμενα τοῦ Blaise Pascal: «Νὰ φαντασθῆ κανένας μίαν ὑδάτινη σφαῖρα, τῆς ὁποίας τὸ κέντρο εἶναι πανταχοῦ, τὸ μήκος τῆς ἀκτῖνος τῆς ἰσοῦται μὲ τὸ ἄπειρο, ἢ δὲ περιφέρειά της δὲν βρίσκεται πουθενά».

Κι ὕστερ' ἀπ' τὴν παραβολὴ ὁ Τίνερσεν λέει πὼς πρέπει πάντα νὰ ναραρωτιόμαστε ἡμεῖς οἱ γήινοι: Ἔτσι κι ἡ θετικὴ μέθοδος καὶ τῆς δικῆς μας φυσικῆς ἐπιστήμης εἶναι ἀραγε ἀλάθητη; Ἄρα γε μᾶς δίνει τὴ μόνη ἀληθινὴ εἰκόνα τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς;

* *

Ἐπὶ τὸ τρίτο τοῦ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου τῶν κειμένων τῆς πρῆσιμα, ἡ «Κοιλὰδα τῶν Ρόδων» μᾶς δείχνει ὀλοφάνερα ὅτι πίσω ἀπ' τὰ ἐπιφανήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὴ ζωὴ καὶ μὲ τὸ θάνατο, κρύβεται μίαν ἐξαισία βαθύτερη πραγματικότητα, ποὺ συνίσταται σὲ μίαν σειρὰ ἀπὸ μεταβιώσεις. Αὐτὴ ἡ σειρὰ ἀπὸ μεταβιώσεις συναρτᾶται μὲ τὴν ἐξελικτικὴ πορεία τοῦ στοιχείου τῆς πνευματικῆς ὄντοτητας τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀτόμου κι ἔχει κατεύθυνση πρὸς τὸ ὑψηλότερα ὀλοένα.

Ἡ θετικὴ ἐπιστήμη περιορίζεται νὰ μᾶς εἰκονίζει τὴ φθορὰ τοῦ σαρκίου καὶ νὰ μᾶς ἐρμηνεύει τὸ βιολογικὸ τέλος, ποὺ ἐπιφυλάσσεται στὸ φθαρτὸ περιβλη-

μα τῆς ἀνθρώπινης ὑπόρξεως. Δὲν ξεύρει τίποτα γιὰ τὶς μεταβιώσεις, στὶς ὁποῖες ἀξιόνηται τὸ ἄλλο θαυμαστὸ στοιχεῖο τῆς προσωπικότητας, τὸ στοιχεῖο τῆς πνευματικῆς ὄντοτητας.

Εἶναι ἓνας τομέας πού ξεφεύγει ἀπ' τὶς δυνατότητες γνώσεως καὶ ἀπ' τὶς ἱκανότητες ἐρμηνείας τῆς Θετικῆς ἐπιστήμης. Οἱ Ἐταιρίες μεταψυχικῶν ἐρευνῶν εἶχαν ἀσχοληθῆ ἄλλοτε μ' αὐτὸν τὸν τομέα, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ Θεοσοφικὴ κίνηση. Ἔως τοῦ ἡ μονοκόμματη ὑλιστικὴ μορφή τοῦ συγχρόνου δυτικοευρωπαϊκοῦ τρόπου ζωῆς ἤρθε καὶ ἔθρεψε σχεδὸν τέρμα καὶ σ' ἐκείνες τὶς ἐνασχολήσεις. Μὲ πέρα πολλὴ μονομέρεια βλέπει τὰ πράγματα ἢ τωρινὴν διανόηση τοῦ αἰῶνα τῆς μηχανοκρατίας, ἢ νοοτροπία δηλαδή τῆς ἐποχῆς ἐνὸς μονόπλευρου τεχνικοοικονομικοῦ πολιτισμοῦ. Κι' αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅσο πιὸ πολὺ τὰ φάνηεις, τόσο πιὸ πολὺ καὶ ἐκεῖνα σ' ἀφήνουνε.

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη ἡ «Κοιλιάδα τῶν Ρόδων» Οὐμίζει κάπως μερικὲς ἀνατολικὲς δοξασίες γιὰ μετεμψύχωση ἢ γιὰ διαδοχικὲς υπέρξεις τοῦ ἀνθρώπου ἢ γιὰ μετεσάρκωση. Μὲ τὴν διαφορά ὅτι αὐτὲς οἱ τελευταῖες ἦταν ἐστερημένες ἀπ' τὴν κριτικὴ ἱκανότητα τοῦ δυτικοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν ἐγνώριζαν τίποτα γιὰ τοὺς ἀπεραντους ὀρίζοντες τοῦ Εἶναι — τῆς μεγάλης ὄντολογικῆς Πραγματικότητας, τῆς πολυδιάστατης, μὲ τὴν ἐπαληθευμένη πραγματιστικὴ ἐγκυρότητα — τίποτα δὲν ἤξευραν γιὰ τὴν κατάβαθμὴ ὑφῆ τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, οὔτε γιὰ τὶς μυριάδες ἑκατομμύρια τὶς

κατοικούμενες σφαῖρες τοῦ σύμπαντος.

Ἡ «Κοιλιάδα τῶν Ρόδων» μᾶς ἐμφανίζει αὐτὰ τὰ τελευταῖα — ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων — σὰν τὸν ἐξάισιο καὶ ὑπερβατικῆς ὑφῆς στίβο αὐτοκατεργασίας τοῦ πνεύματος. Μᾶς εἰκονίζει τὰ ἐξ ἀντικειμένου ὑπαρκτά, τὰ ἀσυγκρίτως ἀνώτερα καὶ εὐρύτερα ἀπ' τὰ ὅσα οἱ πεπερασμένες αἰσθήσεις καὶ ἡ ἀτελής δυναμικότητα γνώσεως καὶ ἡ ἀδύναμη νοητικῆς δομῆς τοῦ δικοῦ μας βιολογικοῦ εἶδους καὶ ἐν γένει οἱ ἀσθενέστατες κεραεῖες συλλήψεως τοῦ ἀνθρώπου — δέκτη μποροῦν νὰ συλλάβουν. Μᾶς καταδεικνύει ὅτι τὸ στοιχεῖο τῆς πνευματικῆς ὄντοτητας δὲν εἶναι δεκτικὸ περιορισμῶν ἀπ' τὰ ὅρια τοῦ τρισδιάστατου χώρου ἢ ἀπ' τὴ γραμμικὴ ροὴ τῶν χρονικῶν διαστημάτων. Κι' ὅτι πίσω ἀπ' τὸ κατ' ἀνθρώπον νόημα τοῦ εὐθυγραμμισμένου χρόνου — μὲ τὸ χτές, τὸ σήμερα καὶ τὸ αὔριο — πίσω ἀπ' τὴν ὑποκειμενικὴ, τὴν ἀνθρωπομορφικὴ «σύλληψη» τοῦ χρόνου, μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ὁ χρόνος στὴν ἐξ ἀντικειμένου ὑφῆ του, τὸ «παντοτεινὸ παρόν», αὐτὸ πού ὁ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ ὁ κατ' ἀνθρώπον ὀρθὸς λόγος δὲν μποροῦν νὰ τὸ συλλάβουν.

Ἄλλως τε καὶ ἡ πλοκὴ τοῦ περιεχομένου τῶν κειμένων τοῦ Ντίναχ, τὸ αἰστορικὸ τῆς ζωῆς τοῦ συγγραφέα, συναρτᾶται μὲ μιὰ τέτοια «δρασκέλιση» τῶν φραγμῶν τῆς εὐθείας ροῆς τῶν χρονικῶν διαστημάτων. Ἔτσι, καθὼς στὰ παλιὰ χρόνια οἱ προφῆτες μὲ τὴν πετριά τοῦ ἀποστολισμοῦ, ἔτσι καθὼς τὰ «προει-

δοποιητικά όνειρα» κι οί τόσες καί τόσες «προρρήσεις τοῦ μέλλοντος», πού ὑστερώτερα ἐπαληθεύθηκαν, εἶχανε κι ἐκεῖνες παρεκκλίνει ἀπ' τήν «καθιερωμένη» κατεύθυνση ροῆς τῶν χρονικῶν διαστημάτων.

Ὁ Ντίναχ εἶναι ὁ ἄνθρωπος «πού ἔζησε δυό ζωές», πού εἶχε ὀλοζώντανες «ἀναμνήσεις προυπάρξεως». Ἦταν τῆς προσωπικῆς του μοίρας γραφτό νά σπάσει γι αὐτόν τὸ «φράγμα τῆς λήθης», πού ἀπομονώνει τήν ἐδῶ ζωή, πού κάνει νά τυλίγονται σέ «πέπλο καταχνιάς καί λησμοσύνης» τὰ ὀλοκάθαρα ἄλλοτινὰ βιώματα ἀπ' τίς διαδοχικές ὑπάρξεις τοῦ στοιχείου τῆς πνευματικῆς ὄντοτητας τοῦ ἀτόμου.

Ὁ μεταφραστής τῶν κειμένων «Ἡ Κοιλὰδα τῶν Ρόδων» (τόμοι δύο) εἶχε γνωρίσει καί προσωπικά τὸν Ντίναχ. Καί ἡ πεποίθησή του εἶναι ὅτι ἡ ἔμπνευση κι ἡ συγγραφή τῶν κειμένων του δὲν εἶναι ἓνα ἀπλὸ «εὕρημα» τοῦ Ντίναχ, πού ὀφείλεται στή μόρφωσή του ἢ στήν πολυγλωσσία του ἢ σ' ἰκανότητες ἐνορατικές. Πρόκειται εἰλικρινὰ γιὰ ἓνα ἀληθι-

νὸ «φαινόμενο παραψυχολογίας», πού εἶχε συνδεθῆ μὲ τὴ ζωὴ τοῦ πονεμένου ἐκείνου διανοητῆ.

Ἴσως νά ἔχει προσθέσει κι ἄρκετὰ «δικά του», ἴσως νά μὴ τὰ «εἶδε» καί νά μὴ τὰ «ἔζησε» ὅλα ἀνεξαιρέτως κείνα πού τόσο ζωντανὰ μᾶς περιγράφει καί μᾶς ἀπεικονίζει. Τὸ βέβαιο ὅμως εἶναι ὅτι τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ βασικὰ τοῦλάχιστο στοιχεῖα ἀπ' τὰ περιεχόμενα τῶν κειμένων του ἀποτελοῦνε ἀληθινὰ βιώματά του. Κι ὅτι «ἔζησε» προκαταβολικά ἓνα κομμάτι ἀπ' τοὺς μελλοντικούς καιρούς. Κι' ὅτι ἓνα μεταψυχικὸ φαινόμενι μὲ ἀσύγκριτη ἄδρυσύνη τοῦ εἶχε συμβεῖ στὴ ζωὴ του. Ἐνα μεταψυχικὸ φαινόμενο ἀπ' τὰ σπάνια σὲ τόση ἔνταση καί σὲ τόση καθαρότητα. Χάρη σ' αὐτὸ τὰ ὅσα μέλλεται νά διαδραματισθοῦνε πάνω στὴ δική μας γῆ στίς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 20οῦ μας αἰώνα καί στίς ἐπόμενες ἕως τὰ 3906 μ.Χ. ἑκατονταετίες, ἔχει καταστή δυνατὸ νά μᾶς εἶναι ἀπ' τὰ σήμερα γνωστὰ στίς γενικὲς τους τοῦλάχιστο γραμμές.

Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ

P.—A. DIENACH (NTINAX)

Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ

Μετάφρ. Καθηγητοῦ Γ. Μ. Παπαχατζῆ

Εἰς 2 ὀγκῶδεις τόμους πρὸς δρχ 120 ἕκαστος

Πωλεῖται εἰς τὰ κεντρικὰ βιβλιοπωλεῖα.

“Ένα βιβλίο πού ἔλειπε

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

άνθολογία από τις ὁμιλίες και τὰ βιβλία του
1926 — 1966

Ἐπιλογή ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ φιλόσοφος τῆς ἑσωτερικῆς
ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀτόμου
γιὰ μιὰ νέα Ἀνθρωπότητα

εἶναι τώρα στή διάθεσι ὄλων τῶν πνευματικῶν
Ἑλλήνων μέ τό νέο αὐτό βιβλίο

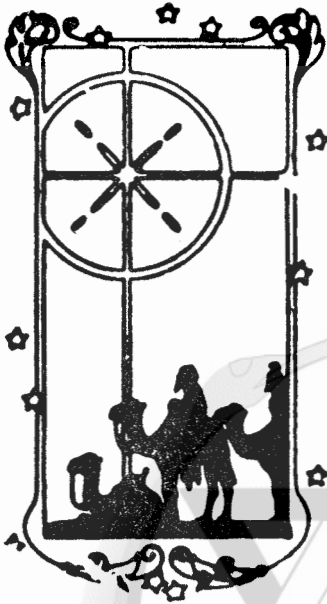

Ἀποστέλλεται ἐλεύθ. ταχ. τελῶν
ἀντί δρχ. 60 και (χρυσοπανόδετο) δρχ. 90

Ὁ Κρισναμοῦρτι ὑποδεικνύει τήν ὁδὸ τῆς Ἀλήθειας

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Αυτή την "Αγια Νύχτα, ως φανταστικά προσκυνηταί, ἄς φθάσωμε στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ προχωρήσωμε γιὰ την Θεική Πολιτεία.

Τὸ ἄστρο τῆς Βηθλεεμ θὰ μᾶς σταματήσει γιὰ λίγο στην Κοιλιάδα τοῦ Ραφαήμ, καί μετὰ στήν Στερνα τῶν Μάγων, πού ὅπως μᾶς λέγει ἡ παράδοσις ἐδῶ στάθηκαν οἱ σαφοὶ βασιληῆδες μάγοι τῆς Ἀνατολῆς, γιὰ νὰ ποτίσουν τίς κουρασμένες, διψασμένες τους καμηλές, μὰ καί σήμερα ἀκόμη, ὕστερα ἀπὸ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, οἱ θεοκοὶ τῆς περιοχῆς ἐδῶ ἐξακολουθοῦν νὰ ποτίζουν τὰ πρόβατά τους.

Ὁλόλαμπρο τὸ "Ἄστρο τῆς Βηθλεεμ ᾠδήγησε τοὺς τρεῖς Μαγους πρὸς τὸ Σπήλαιο ὅπου γεννήθηκε ὁ Χριστός.

Προχωρώντας καί ἐμεῖς, ταπεινοὶ προσκυνηταί, φθάνομε πρὸς τὴν Κοι-

λάδα τῶν Ἐρεθύνθων, τὴν σκεπασμένη μέχρι σημεῖρα με μικρὲς πέτρες, πού ἔχουν ὅλες μεγεθος ρεθυθῶν, προχωροῦμε ἄγως ἀκμῆ καί στεκομαστε στενταρτῆ Ραχήλ, τῆς προμήτορος τοῦ Χριστοῦ. Τώρα πιά δὲν ἀτέχουμε πού ὅπο τὴν πόλη ὅπου εἶδε ὁ Χριστός τὴ φῶι τῆς ζωῆς Ἄπο ἐδῶ βλέπομε τὰ πρῶτα χτίσματα τῆς Ἁγίας Πόλης.

Δὲν ἀργοῦμε νὰ ἀκούσωμε τοὺς ὕμνους τῶν Ἄγγελων, καί τότε τοθεκε Ἄστρο φθάνει πάνω ἀπὸ τὸν Μεγαλο ναο, πού ἐχτισε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Ἐδῶ τὸ ὀλόλαμπρο ἄστρο σταματᾷ, καί με ψυχὴ γεματη δεος ταχωροῦμε πρὸς τὸν Ναὸ σε σγέδιο Βασιλικῆς καί ἀφοῦ προσκυνήσωμε τίς Ἁγίες Εἰκόνες, κατεβαίνομε με δέος στὸ λίκνο τῆς Χριστιανισύνης, πού θρίσκειται κάτω ἀπὸ τὸν κεντρικὸ νάρθηκα τῆς «Βασιλικῆς»

Στό φυσικό σπήλαιο, τὸ σκαμμένο μέσα στον θράχο, όπου ἡ Μαρία θρήκε καταφύγιο καὶ ἔφερε στὸν κόσμον τὴν Μωσσία, εἶναι μιὰ ὀρθογώνια κρύπτη, φωτισμένη μονον ἀπὸ ὀλόχρυσια καντήλα καὶ λαμπάδες. Τὸ δάπεδο εἶναι κοίλιμο με πλάκες ἀπὸ μαρμάρου καὶ ἰαση, ἐνῶ τὰ τοιχώματα τριχοστιεύονται με μιὰ ἐπέन्दυση ἀπὸ ἀμίαντο, γιὰ τὸν κίνδυνο τῆς φωτιῆς. Δυὸ σκάλες ὀδηγοῦν στὸ «Σπήλιον τῆς Γεννησεως».

Τὴν δεξιά χρησιμοποιοῦν μονον οἱ Ἕλληνες ὀρθοδοξοὶ καὶ τὴν ἀριστερή οἱ Καθολικοὶ καὶ οἱ Ἀρμένιοι.

Στὴν μέση τοῦ δαπέδου ὑπάσχει ἓνα μεγάλο ἀστέρι ἀπὸ καθαροῦ ἀσημι που σκορπίζει ὀλόλαμπρες ἀγκίδες, καὶ ἡ ἐπιγραφή «Ἐνταῦθα ἐκ τῆς ΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ, ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός». Καὶ ἐμεῖς προχωροῦμε με δακρυσιμένα μάτια ἀπὸ συγκίνηση νὰ προσκυνήσωμε τὸ λίκνο. . Ἐνῶ ὅλη ἡ περιοχὴ ἀντηχεῖ ἀπὸ τὶς γλυκόλαλες καμπάνες που ἀγγελοῦν τὴν Γέννηση ΤΟΥ. . . με τρεμαμένα χεῖλη, καὶ με καρδιά που πεταρίζε ἀπὸ δέος ψιθυρίζομε «ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ Τῆ ΠΟΛΕΙ»

Αὐτὴ τὴν Ἅγια μεγάλη ὥρα γεννέται ἓνας ὀλοφωτος κόσμος. . Ὁ οὐρανὸς ἀγκαλιάζει με στοργὴ τὴν γῆ, τὸ Ἅγιο Φῶς σκορπίζει κάθε κακὴ σκέψη μας, κάθε κακὴ πράξη στὸ Σκοταδι. . Γιατὶ ΓΕΝΝΑΤΑΙ Ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ! πλημμυρίζοντας χαρὰ καὶ ἐλπίδα στὶς ψυχὲς ὄλων μας.

Κεῖνη τὴν ὥρα, ξαφνικά, ὁ οὐρανὸς γέμισε με φῶς που δὲν ἐρχόταν ἀπὸ τὸ φεγγάρι, οὔτε ἀπὸ τὸν ἥλιο, οὔτε ἀπὸ τὰ ἀστρα. . ἀλλὰ μέσα ἀπὸ τὴν Σπηλιά, τὴν ταπεινὴ φάτη τῶν ἀλόγων

Ποῦ ὀμρφες γίνονται ὅλες αὐτὲς οἱ μεγάλες ὄρες με τὴν ΘΕΙΑ γλυκειὰ παρουσία ΕΚΕΙΝΟΥ που ἐπὶ αἰῶνα ἐνσαρκώνεται καὶ ἔρχεται τὸ σκόντα μας, γιὰ νὰ μᾶς διδάξη τὴν Ἅγάπη, τὴν Καλωσύνη.

Τὸ Νεογέννητο ΒΡΕΦΟΣ καὶ πάλι θὰ ἀπλώσει χαρούμενο τὰ χεράκια ΤΟΥ γιὰ νὰ χαϊδέψῃ κάθε ἀν-

θρώπινο πόνον, δεχόμενον τὰ δῶρα τῆς πραγματικῆς πίστεως τοῦ κάθε Χριστιανοῦ. .

Γονατιστοὶ στὴν Ἅγια Φάτη, με δακρυὰ στὰ μάτια καὶ με τρέμοντα χεῖλη, ζητοῦμε συγχώρηση. . ἐνῶ με καθαρὴ τὴν συνείδηση σκεφτόμαστε ὅτι καὶ ἐφέτος ἀνέτειλεν ὁ Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἡ προσευχὴ μας ἐνάρονται με τοὺς ὕμνους Ἁγγελων. .

Οἱ ὄρες περνοῦν καὶ ἐμεῖς, μαγεμένοι ἀπὸ τὸ ΘΕΙΟ μεγαλειῶδες ὄραμα, πρέπει νὰ θγοῦμε ἔξω, γιὰτὶ χιλιάδες χριστιανοὶ ἀπὸ ὄλον τὸν κόσμον ταξίδεψαν γιὰ νὰ θρεθοῦν τὴν Μεγάλῃ Νύχτα ἐδῶ που ἐνσαρκώθηκε ὁ λόγος, ξεχνώντας τὶς διαφορὰς τους καὶ με καθαρὴ τὴν σκέψη καὶ τὴν ψυχὴ νὰ προσκυνήσουν τὴν ἀνόμοιαστη Ἅγια Νύχτα τοῦ ΘΕΙΟΥ ΒΡΕΦΟΣ, παρακαλώντας νὰ χαρίσῃ σ' ὄλο τὸν κόσμον:

«ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ ΕΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΕΥΔΟΚΙΑ»

Καὶ ἡ προσευχὴ σὰν λιθωνωτὸς ἸΣΩΣ κάποτε μᾶς φέρῃ τὴν δυσεῦρετη καὶ τόσο ἀκριβὴ ΕΙΡΗΝΗ. .

Ἐξω μᾶς περριμένει τὸ ΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ, ὁ ὀδηγὸς μας τὸσων ἡμερῶν. . ἐνῶ ἀπὸ τὸν Οὐράνιο Θόλο μεχρι τὴν γῆ ἀντηχοῦν οἱ ὕμνοι τῶν ἀγγέλων γιὰ τὴν ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ που ἔγινε πηγὴ χαρᾶς καὶ ἐλπίδας στὸν κάθε Χριστιανόν, καὶ τώρα ὄλοι εὐτυχισμένοι γιὰ τὸ τοσο μεγάλο γεγονός ὡς ψαλλομε μαζί με τον Ρωμανὸ τὸν Μελωδὸ καὶ ὡς πανηγυρίσωμε:

Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τικτεῖ

καὶ ἡ γῆ τὸ Σπήλαιον τῷ Ἀπροσίτῳ προσάγει

Ἁγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι

Μάγοι δε μετὰ ἀστέρος ὀδοποροῦσι δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη Παῖδιον Νέον ὁ πρὸ αἰῶνα Θεός.

ΛΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΕΡΑΤΩ Γ ΜΕΛΛΟΥ

ΟΙ ΣΤΑΥΡΑΔΕΡΦΟΙ

Τοῦ ἐπιτίμου Λυκείαρχου
ΤΑΚΗ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Ναί, μὰ τὸν ἀμέτερα ψυχᾷ παραδόντα
τετρακτύν, παγὰν ἀνάου φύσεως.

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΣ ΟΡΚΟΣ

Ο ΛΥΡΑΡΗΣ:

Κορμί, σὰν πεύκο χαίρεσαι
τὴν ἄδολην ὑγεία
κ' ἕνα μὲ τὰ στοιχεῖα
εἶσαι τῆς γῆς ἐσύ.

Ἐγώ μου, ποὺ σπαράξεις σὰν
ἐλάφι πληγωμένο,
τὸ δρόμο, αἱματομένο,
χαράξεις καὶ περνᾷς.

Ἄγάπη, δραματίζεσαι
πεντάμορφη τὴν πλάση.
Τὸ χέρι πάει νὰ μάσει
τὰ ρόδα τοῦ καλοῦ.

Κ' ἐσύ, κρυφὴ καὶ μυστικὴ,
ποὺ λάμπεις μοναχὴ σου,
τεχνίτρα, στὸ κελλί σου
τὸν οὐρανὸ κεντᾷς.

Ἦρθα κοντὰ σας, ἔφερα
τὴ δούλεψή μου ἀκέρηα.
Τὰ ροζιασμένα χέρια
δίκηα ζητοῦν τιμὴ.

ΣΤΑΥΡΑΔΕΡΦΟΙ:

Ἐσὺ μᾶς πῆρες, ἄρχοντα,
στὴ δούλεψή σου χρόνια
κ' εἶμαστε σὰν τελώνια
μέσα σ' ἐσένα ἐμεῖς.

Εἶμαστε σὰν τὰ πνεύματα,
ποὺ ἐμπνέουν, ποὺ μαγεύουν
καὶ μιὰ φωνὴ γυρεύουν,
ἐκδήλωση νὰ βροῦν.

Εἶμαστε σὰν τὰ ὄνειρα,
ποὺ βλέπεις καὶ τρομάζεις,

ξυπνᾷς κι ἀναγαλλιάξεις,
ποὺ φύγανε καὶ πᾶν.

Εἶμαστε σὰν τὴν ἄγρια
καὶ τὴν πανώρηα πλάση
μὲς στὰ παρθένα δάση,
ποὺ ὀρέγονται πολλοί.

Κ' εἶμαστε ἐμεῖς ἡ σκέψη σου
ἡ ἀγάπη σου, τὸ ἐγώ σου,
τὸνειρο τὸ κρυφὸ σου
κι' εἶμαστε ἐμεῖς ἐσύ.

Ἔλα μαζί μας. Ὅμορφα
τὰ πάντα λουλουδίζουν.
Τὰ κρίνα λαχταρίζουν
στὴν ἀγνὴ δροσιὰ.

Τὰ κρίνα κι ἂν τὰ μόλυγε
κατακλυσμοὶ φοβέρα,
ἔρχεται πάλι μέρα,
τὸ φῶς τῆς νὰ χαροῦν.

Ἐρχεται πάλι ἡ ἀνοιξη,
νάτην, γοργὰ προβάλλει
κι ἀπλώνει τὴν ἀγκάλη
στὴ ναρκωμένη γῆ.

Τὴν ὁμορφάδα ἀσύγκριτη
ἄς τὴν χαροῦμε τώρα
κι ἄς εἶναι καὶ τὰ δῶρα
τ' ἀνθρώπου θεϊκά.

Ο ΛΥΡΑΡΗΣ

Στὰ πεῦκα πῶς κι' ὁ ἄνεμος,
θαρρεῖς, δροσολογιέται!
Τὸ ἐλάφι πῶς χτυπιέται
καὶ πῶς σὰ θάμα ζεῖ!

Ἄθόλωτος κι ἀτίμητος
ἢ ἀγάπη μαργαρίτης.
Ὁ νοῦς πρωϊνὸς πετρίτης
σὲ κορυφὴ βουνοῦ.

Κ' εἶμαι μαζί σας ὅ,τι ἐσεῖς
μὲ θέλετε. Κι ὁ στίχος
σὰ θολωμένος ἤχος
δικοῦ σας τραγουδιοῦ.

Πετρίτη, ἐκεῖ στὰ ὕψη σου
τὴν εὐτυχία σου δὸς μου,
τ' ὄραμα αὐτοῦ τοῦ κόσμου
ἀκέρηο νὰ χαρῶ.

Ἀγάπη, φέρε με κ' ἐσὺ
στὴν κρουσταλλένια βρύση,
τὴ δίψα μου νὰ σβῆσει
τὸ ἀπέθαντο νερὸ.

Στὴ ράχη σου, γοργόποδο,
πάρε με πάντα, ἐλάφι,
κ' ἢ μοῖρα μου ὅ,τι γράφει,
σ' ὅποιο λαγκάδι ἄς βγῶ.

Κι ὅταν θὰ λείψουν τὰ ὄνειρα
κ' οἱ μαγικὲς βακχεῖες,
οἱ πλάνες ἱστορίες
θὰ λείψουν για ζωθιές

κι ἀποσταμένος θὰ βρεθῶ
νύχτα σὲ κρῦο χάνι,
κορμί μου, θὰ σὲ γιάνει
λίγο ξανθὸ κρασί.

ΣΤΑΥΡΑΔΕΡΦΟΙ :

Χάνι τῶν κακοζώητων,
πηγές, λαγκάδια, αἰθέρας,
ὅλο τὸ φῶς, τῆς μέρας,
τῆς νύχτας οἱ σκιές

εἶναι δικὰ μας, σύντροφε.
Στὰ χέρια μας ἢ πλάση
σὰν ἅγιο εἰκονοστάσι,
σὰν κρῦα φυλακῆ.

Και σάτυροι γινόμεσθε
καὶ βάκχοι καὶ μαινάδες,
νύφεις ἀμαδρυάδες,
νερόχαρες ζωθιές.

Τὰ κάστρα ἐμεῖς τὰ χτίζουμε
καὶ τις τρανὲς πατρίδες.
Κι ἂν σπάζουν οἱ ἀλυσίδες,
τις σπάμε ἐμεῖς κι αὐτές.

Ο ΛΥΡΑΡΗΣ

Ἄφηστε με νὰ κοιμηθῶ,
λίγον ὕπνο νὰ πάρω.
Κοντά σας καὶ τὸ χάρω
τὸν παίρνω γι' ἀδερφό.

ΣΤΑΥΡΑΔΕΡΦΟΙ:

Κοντά μας μῆτε ἀνάπαψη
μῆτε ὕπνο δὲ θὰ πάρεις.
Τοῦ κόσμου ἀναδρομάρης
ὅλο θὰ προχωρεῖς.

Γιατί μὲ τὴν ἀλλόκοτη,
ποῦ στησαμε, ἔταιρεία
τ' ἀλλόφυλλα στοιχεῖα
καὶ τὰ πεισματικά,

τί πόλεμο ποῖν κάνουμε
καὶ τι σκληρὸν ἀγῶνα!
Σ' ἐμὰς βογγᾶς, χειμῶνα,
γελᾶς, καλοκαιριά.

Κι ἂν ἓνας πάει νὰ κοιμηθεῖ
κοντά σὲ κρῦα βρύση
ἢ πλάι σ' ἔρημοκλήσι
γιὰ νὰ ξεκουραστεῖ,

— «Ὁ ὕπνος εἶναι θάνατος.
Ἐμπρός!» οἱ ἄλλοι κρᾶζουν
καὶ τ' ὄνειρο σπαράζουν
τοῦ κοιμισμένου ἐκεῖ.

Ο ΛΥΡΑΡΗΣ:

Ποῦναι ὁ γκρεμὸς, ἢ κορυφῆ,
τὸ φῶς καὶ τὸ σκοτάδι;
Πάρτε μου τὸ μαγνάδι
ἀπὸ τὰ μάτια μου.

ΣΤΑΥΡΑΔΕΡΦΟΙ :

Λυράρη! Ζῆσε, ἀγάπησε,
κλᾶψε καὶ θυσιάσου
καὶ τ' ὄνειρο στοχάσου
τὸ ἀσάρκωτο στὴ γῆ.

Τὴν ἀνθρωπιά σου κάμε τὴν
ἀτίμητο φλουράκι.
Τ' ἄχαρο τ' ἀηδονάκι
κοίταξε πῶς λαλεῖ.

Στὴν ἱερῆ τετράδα μας,
στὸν ἱερὸ σταυρὸ μας,
ἄνθος ἐσὺ δικὸ μας,
πρόβαλε ρόδο ἀγνό.

Κ' οἱ κορυφές κ' οἱ χαλασμοὶ
τὸ φῶς καὶ τὰ σκοτάδια
ἄς εἶναι σὰν πετράδια
τῆς λύρας σου κι' αὐτά.

Φῶς ἀνέσπερον

Τὸ ἄρμα τὸ ἀνθοστόλιστο
τοῦ Δήλιου Ἀπόλλωνος
κύκνοι λευκοὶ τὸ σύρουν.

Λαμπρότατο μετέωρο
τοῦ πνεύματος τῶν κόσμων
πορεύεται στήν μαγική
τῶν Ὑπερβορείων χώρα.

Ἐκεῖ ὁ νεογέννητος
Θεὸς θὰ διδαχθῆ
τὰ μυστικά καὶ τῶν τεχνῶν
καὶ πάσης ἐπιστήμης.

Ἀνδρώθηκε, λαμπροφορεῖ,
τὸν στέφανο τῆς γνώσης
κατέκτησε. καὶ στοὺς Δελφούς
θριαμβικὰ σταθμεύει.

Στὸν ὀμφαλὸν ὅλης τῆς γῆς
τὸ ἱερόν ἐγείρει,
τῆς ὕψηλης του μαντικῆς
ἀσβέστου κλέους δᾶδα.

Ἄνδρες σοφοὶ καὶ τῶν ἔθνων
πανίσχυροὶ ἡγεμόνες
καὶ οἱ κοινοὶ θνητοὶ μαζί
ζητοῦν ἓνα χρησμόν.

Στὸν μαγικὸ τὸν τρίποδα
ἢ Πυθία καθισμένη
μαντεύει τὰ μελλούμενα
διὰ φωνῆς θεοῦ.

Ἡ ἱερά πηγὴ λαλεῖ
καὶ ἡ μάντις δάφνη θαλλεῖ.

Ι. Ν. ΔΑΜΠΙΑΣΗΣ

Ὅπτασία

Αἰῶνες σφαλιστὴ ἢ Ὠραία Πύλη,
σιγαλινὰ χαράζει.

Μ' ἀνάλαφρο τρίξιμο
πὸ ἀνάλαφρο κι' ἀπ' τὸ τριζόνι
στὴ θερινὴ θραδιάτικη ἀνάβρα.
Τῶν ἄψυχων ἢ ἀνάσα ἔχει παγώσει
κι' εἶν' ἄλαλα τὰ χεῖλη μου.

Κλείνω τὰ μάτια σ' ἓνα φῶς
λαμπρότερο ἀπ' τὸν ἥλιο.
«προσκυνῶ σὲ βασιλιά»...

.. "Ἐχ' ἡ φωνὴ του κάτι ἀπὸ σπηλιά
κι' ἀπ' τοῦ καταρράχτη τὴ βοή.

«Μὲ χρόνους, μὲ καιροὺς
δική μας θᾶν' ἡ γῆ,
γιατὶ τὸν κόσμον θάχουμε πατρίδα.
Τὰ σύνορα, λιθάρια σκορπισμένα
θ' ἀποσκεπᾶσ' ἡ λήθη.

Ξένος,
ἐχθρός,
πόλεμος,
αἷμα,
λέξεις νεκρές,
μαῦρα κοράκια,
διωγμένα θὰ πετάξουν σ' ἄλλη σφαῖρα.

Πεντακόσια χρόνια
στὴ σιγὴ μονάχος
καθρεφτιζόταν στὴν ψυχὴ μου τ' ὄνειρο
τῆς μεγάλης Πόλης τῶν ἀνθρώπων.
Μὰ πόσο ἄργεῖ τὸ ξύπνημα τοῦ Ἀνθρώπου.
Ἀνάπτει ἀριὰ κάποι' ἀστραπὴ
καὶ κάποιος ξεκινάει
μὲ βλέμμα θαμπωμένο.

Σὲ κάθε ἀστέρη μιὰ ψυχὴ ἀγρυπνεῖ.
Κάθε ἀστραπὴ μιὰ θύελλα σημαίνει.
Εὐτυχισμένος ὅποιος γεύεται τὴν θύελλα
καὶ ξυπνὸς
τὸ κάλεσμα προσμένει.

Ξανά ἢ Πύλη σφαλιστὴ.

Μὰ ἡ λάμψη στὸ κρανίον μου θαθειά,
σφήνα φωτερὴ ἀπομένει.

NANA ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ

(Ἄπ τὴν ἀνέκδοτη συλλογὴ «Ἑλληνικὲς Εἰκόνες»)

ΜΙΑ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ

Π α ρ ά κ ε λ ο σ

Philippus Aureolus Paracelsus Theophrastus
Bombastus von Hohenheim ὁ ἰατρὸς-φυσιο-
δίφης καὶ φιλόσοφος ἀλχημιστής

Τοῦ ἐκλεκτοῦ συνεργάτου μας ΜΗΝΑ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

ΜΕΡΟΣ 2ον (τελευταῖον)

Περὶ τοῦ ἱατροῦ, τῆς ἀποστολῆς του καὶ τῆς σχέσεώς του πρὸς τὸν Θεὸν γράφει: «Ὁ ἰατρὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μὲ τὸ θαυμάσιον ἔργον τοῦ θεοῦ (τὸν ἄνθρωπον). Πρέπει νὰ παραμείνῃ χριστιανὸς εἰς ὅλα του τὰ πράγματα καὶ νὰ θεωρῇ τὸν Θεὸν ὡς τὸν ὑψιστον πατέρα μας. Δι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῶν ἱατρῶν οἱ ὅποιοι ἐνεργοῦν ὑπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐνεργοῦν ὑπὸ τὸν νόμον τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ μὲν ὑπηρετοῦν τὴν ἀγάπην, οἱ δὲ τὸ συμφέρον των.

Τὸ ὑψηλότερον τὸ ὅποῖον ἔχομεν ἡμεῖς οἱ ἱατροὶ εἶναι ἡ τέχνη καὶ ἀκολούθως ἡ ἴση πρὸς τὴν τέχνην ἀγάπη. Ἡ ὑψηλότερα βάσις τοῦ φαρμάκου εἶναι ἀγάπη.

Τὸ νὸ βοηθήσῃ ὁ ἰατρός, νὰ φανῇ χρήσιμος, εἶναι δουλειὰ τῆς καρδιάς. Ἀπὸ κανένα δὲν ζητεῖται μεγαλυτέρα ἐκ καρδίας ἀγάπη ἢ ἀπὸ τὸν ἱατρόν. Προσέξατε, ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἱατροῦ του ἡμέραν καὶ νύκτα. Ὅφειλε νὰ τὸν ἔχη (τὸν ἀσθενῆ) πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του συνεχῶς καὶ νὰ ἀφιερῶσῃ ὅλας τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰς σκέψεις του διὰ τὴν ἰασίν του».

Ἐπὶ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ὁ Παράκελσος ἤτο εἰς μαχητικὸς ἰππότης. ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ ἴδιος ἠσθάνετο ἑαυτὸν ὡς σταυροφόρον, πρᾶγμα ὅπερ ἐπεζήτει νὰ τονίσῃ κρατῶν πάντοτε ξίφος μὲ ἀρκετὰ μεγάλην λαβήν.

«Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος κρατεῖ τὸ ξίφος ἄς διακηρύσῃ ὅτι πάντοτε πρέπει νὰ διδάσκηται ἡ ἀλήθεια καὶ ποτὲ τὸ ψεῦδος» ἔλεγεν ὁ Παράκελσος. Καὶ πράγματι ἡ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τάσις του τὸν ὠδήγει πάντοτε πρὸς τὴν ἔρευναν τῆς βαθυτέρας οὐσίας τῶν πραγμάτων, ἀδιακρίτως ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας.

Ἡ ἱατρικὴ δρᾶσις τοῦ Παρακέλσου ἤτο ἐν εἶδος «Ἱερατικῆς τέχνης». «Τί ὠφελοῦν οἱ πομπῶδεις τίτλοι, αἱ ὑψηλαὶ σχολαί, τὰ μεγάλα ὀνόματα ἂν δὲν ἔχωμεν ἐννοήσει αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ ἂν δὲν κατέχωμεν τὴν τέχνην»;

Ὡς καὶ προηγουμένως ἐλέχθη, ἡ Μαγεία, ἡ Ἀστρολογία καὶ ἡ Ἀλχημεία ἐθεωροῦντο, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπαραίτητα ἐξαρτήματα τῆς Θεραπευτικῆς. Ὁ ἰατρός, ἐπομένως, ὤφειλε, κατὰ τὸν Παράκελσον, ἐκτός τῆς Ἀστρολογίας καὶ Ἀλχημείας, νὰ γνωρίζῃ καὶ τὴν Μαγείαν δηλ. τὴν τέχνην νὰ θέτῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ὑπερβατικὰς δυνάμεις πρὸς θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς. Πίστις καὶ φαντασία χρειάζονται πρὸς τοῦτο. Ὁ ἰατρός πρέπει νὰ εἶναι κατὰ τινα τρόπον «Magus» καὶ ἡ τέχνη του «Magica» διότι αἱ ἐκ τῶν πνευματικῶν αἰτίων νόσοι, διὰ πνευματικῶν μέσων δύνανται νὰ θεραπευθῶσιν. Ἄλλως τε καὶ αἱ νόσοι καὶ τὰ ἀποτελεσματικὰ φάρμακα εἶναι μυστικὰ εἰς τὰ ὁποῖα φθάνει ὁ ἰατρός κατόπιν μιᾶς «ἀποκαλύψεως».

Τὸ μέγα καὶ μυστικὸν - ἡ ψυχὴ - μόνον δι' ἀποκαλύψεως εἶναι δυνατὸν νὰ συλληφθῇ. Καὶ τὴν ἰκανότητα αὐτὴν πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ ἰατρός, νὰ γίνῃ δηλ. «Magus» διὰ νὰ δύναται νὰ γνωρίσῃ τὴν ψυχὴν.

Ἐξ ἄλλου, εἰς τὰς ἕνδεκα πραγματείας του περὶ τῆς ἀρχικῆς πηγῆς τῶν αἰτίων, τῶν συμπτωμάτων καὶ τῆς θεραπείας διαφόρων ἀσθενειῶν τὰς περιεχομένας ὡσαύτως εἰς τὸ ἔργον του «Volumen Paramirum», λέγει ὁ Παράκελσος: «Γνωρίζετε ὅτι καὶ ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἀσθένεια προέρχονται ἐκ Θεοῦ. Προσέξατε ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς διὰ τῶν ἀσθενειῶν ἓν παράδειγμα, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὅλη ἡ ὑπόθεσις μας δὲν εἶναι τίποτε. Γνωρίζετε ὅτι ὁ Θεὸς δίδει τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ἀσθένειαν ἀλλὰ καὶ τὰ φάρμακα διὰ τὰς ἀσθενείας».

Ἡ ὅλη διαδικασία τῆς θεραπείας εἶναι προδιαγεγραμμένη ἐν τῇ φύσει. Ὁ ἰατρός εἶναι μόνον τὸ ἐργαλεῖον. Ἡ ἀποστολὴ του ἐγκρίνεται εἰς τὸ νὰ ἀνεύρῃ τὰς μυστικὰς σχέσεις καὶ συναρτήσεις. Κατὰ τὴν κοσμοθεωρίαν τοῦ Παρακέλσου, ὁ Θεὸς ἀφοῦ ἐποίησεν ὅ,τι ἐχρειάζετο ἀπεσύρθη πρὸς ἀνάπαυσιν. Εἰς ἕκαστον ἀντικείμενον, εἰς ἕκαστην οὐσίαν ἔδωκεν ἰδίαν ἐσωτερικὴν δύναμιν. Παρεσκεύασε τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐρευνήσωμεν καὶ νὰ τὰ εὔρωμεν. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἐπικαλούμεθα διαρκῶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ἔχωμεν γνωρίσει ἑαυτοὺς, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ξένης βοήθειας. Ὁ Goethe, ἐπηρεασμένος προφανῶς ἀπὸ τὰς ιδέας τοῦ Παρακέλσου λέγει: «Βοήθησε τὸν ἑαυτὸν σου, τότε θὰ σὲ βοηθήσῃ καὶ ὁ Θεός».

Ἡ φύσις διαθέτει θεραπευτικὸν μέσον διὰ κάθε νόσον.

Πρέπει ὅμως νὰ τὸ εὔρωμεν, νὰ τὸ καθαρίσωμεν καὶ νὰ τὸ τελειοποιήσωμεν.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Παράκελσος ἔβλεπε τὰ ὄργανα τοῦ σώματος ὄχι ἀπλῶς ὡς φορεῖς τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἔδρας τῆς «παγκοσμίου ψυχῆς». Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι κατὰ τὸν Παράκελσον ἢ ἐν περιβάλλοντι ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὗρισκει καταφύγιον ἐπὶ τι διάστημα ἐν μέρος τῆς καθολικῆς παγκοσμίου ψυχῆς.

Ἡ ἐνσάρκωσις τῆς παγκοσμίου ψυχῆς εἶναι ὁ «Humor Vitae» δηλ. «ὁ χυμὸς τῆς ζωῆς». Οὗτος δρᾷ καὶ ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γῆ. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν

συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀρυκτῶν (καλῶν ἢ κακῶν ἀναλόγως τῆς ἰσχύος του).

Εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα μεταφέρει ὁ χυμὸς τῆς ζωῆς τὰς διαφόρους χρησίμους ἢ ἀχρήστους οὐσίας εἰς ὠρισμένα μέρη καὶ δημιουργεῖ καὶ τὰ φάρμακα (Acrana) εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ σώματος, ὅπου παρίσταται ἀνάγκη νὰ δράσουν.

Ταῦτα ἐδίδασκεν ὁ Παράκελσος ἑκατὸν ἔτη πρὸ τῆς κατὰ τὸ 1628 ὑπὸ τοῦ William Harvey διατυπωθείσης θεωρίας τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος.

Ἐλκεν ἐπίσης ὅτι διὰ νὰ δύναται ὁ ἰατρὸς νὰ θεραπεύῃ τὴν ψυχὴν, πρέπει νὰ γνωρίσῃ αὐτήν. Πρὸς τοῦτο ὅμως δέον νὰ μάθῃ νὰ συλλαμβάνῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἡ καθολικὴ ψυχὴ τοῦ κόσμου καὶ ἡ ψυχὴ ἐκάστου ἀνθρώπου εἶναι ἐν μέρος αὐτῆς. Ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ θεραπευθῇ ἐὰν δὲν γνωρίσῃ ἑαυτήν.

Ὁ Freud ἀργότερα (1900) εἶπεν ὅτι ἡ ψυχὴ θεραπεύεται ὅταν τις συλλάβῃ τὴν ρίζαν τῆς παθήσεώς της.

Ὁ Παράκελσος δέχεται τὴν θεωρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ τῶν τεσσάρων στοιχείων τῶν ἀποτελοῦντων τὸ σύμπαν: τοῦ πυρός, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν μεμνημένων «Essentia» (οὐσίαι) καὶ ἀποτελοῦν τὴν «Materia Prima», τὴν «ἀρχικὴν οὐσίαν», περιέχουν ὅμως καὶ ἐν πέμπτον τὴν καλουμένην «Quinta Essentia» ἢ «Quintessenz», τὴν «πεμπτουσίαν». Κάθε σῶμα περιέχει τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς δημιουργίας, ἐν ὅμως μόνον ἐξ αὐτῶν καθορίζει τὴν ἐσωτερικὴν σύστασιν τοῦ σώματος καὶ τὸ κυριαρχοῦν αὐτὸ στοιχεῖον (θερμόν, ξηρόν, ὑγρόν, ψυχρόν) εἶναι ἡ πεμπτουσία.

Ὡς ὁ Geber¹⁵, συνδυάζει καὶ ὁ Παράκελσος τὰ τέσσαρα ταῦτα στοιχεῖα μὲ τὰ τρία «Principia», τὰς τρεῖς ἀρχάς, δηλ. τὸ θεῖον, τὸν ὑδράργυρον, καὶ τὸ ἄλας. Ταῦτα δέον νὰ νοηθῶσιν ὡς δυνάμεις —πνεύματα καὶ ὄχι ὡς αἱ ἀντίστοιχοι ὁμώνυμοι ὕλα.

Κατὰ τοὺς μεμνημένους Ἀλχημιστὰς αἱ ἀρχαὶ τοῦ θεῖου, τοῦ ὑδραργύρου καὶ τοῦ ἄλατος διὰ τῶν ἐν αὐταῖς ἐγκλειομένων δυνάμεων καθορίζουν τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῆς ἀρχικῆς οὐσίας, μορφοποιοῦν αὐτήν.

Αἱ τρεῖς αὐταὶ ἀρχαὶ δέον νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐν ὠρισμένῃ ἀναλογίᾳ καὶ συμμετρικῷ μείγματι ὅποτε ἔχομεν ὑγείαν. Ἐὰν διαταραχθῇ ἡ φυσιολογικὴ τῶν ἀναλογία, ἐμφανίζονται αἱ νόσοι.

Διατὶ ἐπελέγησαν τὰ στοιχεῖα θεῖον, ὑδράργυρος καὶ ἄλας;

Τὸ θεῖον θερμαινόμενον ἐξαχνοῦται, ἀλλὰ παραμένει θεῖον. Τὸ πῦρ δὲν τὸ μεταβάλλει. Εἶναι λοιπὸν συγγενὲς μὲ τὸ πῦρ, μὲ τὸν ἥλιον, μὲ τὸν χρυσόν, τοῦ ὁποίου ἔχει τὸ κίτρινον χρῶμα.

Ὁ ὑδράργυρος θερμαινόμενος ἐξατμίζεται καὶ ψυχόμενος ὑγρο-

15 Τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ διασήμου τούτου Ἰραβὸς Χημινοῦ, Ἀλχημιστῆς καὶ Μύστον εἶναι Abu Musa Djabir Ibu Hajjan (730-810 μ.Χ.)

ποιεῖται ἐκ νέου. Εἶναι μέταλλον, ἀλλ' ὅμοιον πρὸς τὸ ὕδωρ. Εἶναι λοιπὸν συγγενὲς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο καὶ συνεπῶς καὶ μὲ τὴν σελήνην, ἣ ὁποία κυβερνᾷ τὰς θαλάσσας. Καὶ ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ ἀργύρου, ὅπως τὸ θεῖον τὸ κίτρινον χρῶμα τοῦ χρυσοῦ.

Τὸ ἅλας, τέλος, σημαίνει πᾶν τὸ ἀνθεκτικὸν εἰς τὸ πῦρ, ἀλλὰ καὶ τὸ μορφοποιῦν, τὸ κρυσταλλικόν.

Εἰς τὴν ἀλχημιστικὴν φιλοσοφίαν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θεοῦ ἀντιστοιχεῖ τὸ πνεῦμα, εἰς τὴν τοῦ ὑδραργύρου ἢ ψυχῆ καὶ εἰς τὴν τοῦ ἁλατος τὸ σῶμα. Καὶ ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω ἐκ σώματος, πνεύματος καὶ ψυχῆς θεωρεῖ συγκεείμενον τὸν ἄνθρωπον ὁ Παράκελσος.

Κατὰ τὸν Παράκελσον «ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ὀρισμένους ἀνθρώπους τὸ ἰδιαίτερον χάρισμα τῆς κατανοήσεως τῶν ὀρυκτῶν καὶ τῶν μεταλλῶν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι κατέχουσιν ἀπλῆν τινα μέθοδον παρασκευῆς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου». Παραιτέρω δίδει τὴν συνταγὴν τῆς μεθόδου ταύτης ἀλλὰ τελειῶς ἀσαφῶς, ἀναφέρων μάλιστα καὶ τοὺς λόγους τῆς μυστικότητος αὐτῆς.

Τὴν Ἀλχημίαν ὀνομάζει ὁ Παράκελσος καὶ «σπαγυρικὴν τέχνην»¹⁶, σχηματίζων τὴν λέξιν «σπαγυρικὴ» ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ρημάτων «σπάειν» (χωρίζει) καὶ «ἀγείρειν» (συναθροίζει, συνθέτει). Ἀποδίδει δηλαδὴ, ἣ λέξις αὕτη τὸ παλαιὸν ἀλχημιστικὸν σύνθημα «Solve et Coagula», «λύε καὶ σύνθετε». Εἰς τὸ ἔργον τοῦ «De Tinctura Physicorum», εἰς τὸ ὁποῖον πραγματεύεται διεξοδικώτερον περὶ τῆς σπαγυρικῆς τέχνης, δικαιολογεῖ καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην τηρήσεως μυστικότητος ἀναφερόμενος καὶ εἰς τὴν ἰουδαϊκὴν μυστικὴν θεολογίαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι εἶχε μελετήσει τὰς πηγὰς αὐτάς. «Ἐάν» λέγει «δὲν δύνασαι νὰ ἐνοήσῃς τὰς συνηθείας τῶν Καββαλιστῶν καὶ τῶν παλαιῶν ἀστρολόγων, δὲν εἶσαι γεννημένος ἐκ Θεοῦ διὰ τὴν σπαγυρικὴν τέχνην, οὔτε ἔχεις ἐπιλεγῆ ἀπὸ τὴν φύσιν διὰ τὴν μεταλλουργίαν, οὔτε ἔχεις δημιουργηθῆ διὰ τὴν ἀλχημιστικὴν τέχνην». Θεωρεῖ δηλαδὴ ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκ Θεοῦ καὶ ἐκ φύσεως τὴν ἐσωτερικὴν ἰκανότητα νὰ κατανοῇ τὴν ἀλχημιστικὴν φιλοσοφίαν καὶ νὰ ἐργάζεται ἐν αὐτῇ ἀποκτῶν τὴν μέθοδον τοῦ μεταβάλλειν τὰ ἀγενῆ μέταλλα εἰς χρυσὸν καὶ τοῦ εὐρίσκειν τὴν «φιλοσοφικὴν λίθον» (Lapis Philosophorum), τὸ ἐλιξήριον τῆς αἰωνίας νεότητος, τῆς πνευματικῆς δηλονότι ἀθανασίας. Καὶ πράγματι εἰς τὸ κείμενον «De Signatura rerum Naturalium» λέγει ὁ Παράκελσος ὅτι κατεῖχε τὴν φιλοσοφικὴν λίθον, τὸ μυστικὸν τῆς ὁποίας ἔμαθε κατ' ἄλλους, ἀπὸ τὸν ἀλχημιστὴν Salomon Trismosin ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς καὶ προηγουμένως ἀνεφέρθη.

Διὰ τὴν ἐκ Θεοῦ εἰδικὴν αὐτὴν χάριν καὶ εὐνοίαν τῆς γνώσεως δι' ὀρισμένους ἀνθρώπους μεταχειρίζεται ὁ Παράκελσος τὴν ἔκφρασιν «Donum» (δῶρον), θεωρεῖ ταύτην ὡς χάρισμα προερχόμενον ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἔχον τελικῶς τὴν ρίζαν του εἰς τὸ Θεῖον.

16 *Disco ergo Alchimiam quae Alias Spagyria Dicitur* (Paramirum, 1,3)

Εἶναι φανερόν ὅτι ὡς ἰατροφιλόσοφος καὶ φυσιοδίφης ὁ Παράκελσος ἐνδιεφέρθη ὄχι μόνον διὰ τὸν ὑγιᾶ καὶ ἀσθενῆ ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐφ' ἕσον ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς Ἱατρικῆς, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν του, πρέπει τὸ ἀντικείμενον τοῦτο νὰ μελετηθῆ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ βαθύτερον.

Θεωρεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς τὸ κέντρον καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ κόσμου. Περὶ αὐτὸν στρέφεται ἡ ἔννοια τοῦ κόσμου, ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου ὁ Θεὸς εἶναι ἡ Ἀρχή, τὸ Τέλος καὶ ἡ Ἀνωτάτη Ἀρχή τοῦ Κόσμου τούτου.

Ἡ σκέψις τοῦ Παρακέλσου εἶναι, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται, ἀνθρωποκεντρική.

Ἐπιστημονικῶς βλέπει ὁ Παράκελσος τὸν ἄνθρωπον ὡς μίαν οὐράνιαν καὶ γήινην σύνθεσιν, ὡς Μικρόκοσμον, ὡς ἕλκε, συγκείμενον ἐξ ὑλικῶν-σωματικῶν καὶ πνευματικῶν-ψυχικῶν συστατικῶν, ὡς εἰκόνα τοῦ ὅλου κόσμου, τοῦ Μακροκόσμου, ὡς ἀντανάκλασιν καὶ εἰδωλον τοῦ Θείου.

Ὁ ἄνθρωπος-Μικρόκοσμος ἔχει ἐντὸς ἑαυτοῦ πᾶν ὅ,τι ἔχει καὶ ὁ Μακρόκοσμος, εἶναι τὸ εἰδωλον τοῦ Μακροκόσμου καὶ ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι ἀπεικόνισις τῶν συμβαινόντων ἐν τῷ σύμπαντι. Οὕτως ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος εἶναι ὁ καθρέπτης τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἄνθρωπος γνωρίζεται εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις του διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ τὰνάπαλιν. Ὁ γνωρίζων τὸν κόσμον γνωρίζει τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ γνωρίζων τὸν ἄνθρωπον γνωρίζει καὶ τὸν κόσμον. Μόνον διὰ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνη καταληπτὴ ἐν ὅλῃ τῆς ἐκτάσει ἡ μεγαλειώδης φύσις αὐτοῦ.

Βλέπει τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀστέρα καὶ γῆν ὁμοῦ.

Μόνον ἐν συσχετισμῷ τοῦ αἵματος μὲ τὸν οὐρανόν, τοῦ πεπρωμένου μὲ τοὺς ἀστέρας, τοῦ Μικρόκοσμου μὲ τὸν Μακρόκοσμον, τῆς ἀσθενείας μὲ τὰ προκαλοῦντα αὐτὴν (συχνῶς κοσμικὰ) αἷτια, πιστεύει ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ τεθῆ ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ μυστηρίου, τὸ ὁποῖον λέγεται («Ἀνθρωπος»).

Ἀκόμη καὶ τὸν ἀκτινοβόλον ἀστέρα θεωρεῖ ὁ Παράκελσος ὡς τὸ ἰσχυρότερον καὶ τὸ πλεόν ὑπέροχον σύμβολον διότι παριστᾷ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα διὰ τῶν πέντε αἰχμῶν συμβολιζουσῶν τὴν κεφαλὴν, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὁ φωτοβόλος ἀστὴρ παριστᾷ ἀλληγορικῶς τὸν Μικρόκοσμον.

Ἡ δομὴ τοῦ Μακροκόσμου, ἡ σχέσις του πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἡ οὐσία τῶν ἀστέρων καὶ τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων προσείλκυσαν ἀμέριστον τὸν ἐνδιαφέρον του. Ἐθεώρει, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ὅτι τὰ συστατικὰ τοῦ Μακροκόσμου ζῶσιν ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι ἀκόμη οἱ πλανῆται ἔχουν σχέσιν πρὸς τὰ κύρια ὄργανα τοῦ σώματος καὶ ἐπιδρῶν ἐπ' αὐτῶν¹⁷. Ἐκ τούτου ὀρμώμε-

17 Ἡλιος-καοδία, Σελήνη-ἐγκέφαλος, Ζεὺς-ἥπαρ, Κρόνος-σπλῆν κλπ

νος και στηριζόμενος εις κοσμικὰς και μυστικὰς πνευματικὰς ἐπιδράσεις ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἔδωσε νέαν ἐρμηνείαν εις τὴν Ἀστρολογίαν και εις τὰς ἄλλας ἀποκρύφους ἐπιστήμας.

Ἡ Ἀστρολογία παραμένει ἀπαραίτητος βοηθὸς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀλχημιστικῶν ἐργασιῶν. Ὁ Παράκελσος πρεσβεύει ὅτι ὁ ἀλχημιστὴς πρέπει νὰ εἶναι γνώστης τῶν μεθόδων τῶν καββαλιστῶν και τῶν ἀρχαίων ἀστρολόγων και συνεσχέτιζε ρητῶς τὴν Ἀλχημείαν μὲ τὴν Καββαλά, τὴν Μαγείαν και τὴν Ἀστρολογίαν, τὰς ἀποκρύφους δηλ. ἐπιστήμας.

«Ὁ Θεὸς θὰ ἐπιτρέψῃ» ἔλεγε «νὰ γίνῃ μία ἀποκάλυψις μεγάλου ἐνδιαφέροντος και ἡ ὁποία πρέπει νὰ παραμείνῃ μυστικὴ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ «Ἡλίας τῆς τέχνης». Και ἀληθῶς, δὲν ὑπάρχει τι τὸ κρυπτόν ποῦ νὰ μὴ πρέπει νὰ ἀποκαλυφθῇ. Γι' αὐτὸ θὰ ἔλθῃ ὕστερα ἀπὸ μένα ἐν ὄν ἐξαίρετον, τὸ ὁποῖον δὲν ζῆ ἀκόμη και τὸ ὁποῖον ἂ ἀποκαλύψῃ πολλὰ πράγματα».

Ὁ Andreae ἔλεγεν ὅτι ὁ «Ἡλίας τῆς τέχνης» δὲν εἶναι ἄτομόν τι ἀλλὰ ἐν συλλογικὸν ὄν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα τῶν Ροδοσταύρων.

Τὰς σκέψεις του ταῦτας τῆς κοσμικῆς ἐπεξηγήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐκθέτει ὁ Παράκελσος εις τὸ ἔργον του «Astronomia Magna». Λί σχέσεις αὐτὰ μετὰξὺ ἀνθρώπου, γῆς και ἀστέρων ἀφ' ἐνός, μετὰξὺ ἀστέρων και μετὰλλων ἢ μετὰξὺ χημικῶν οὐσιῶν και στοιχείων ἀφ' ἐτέρου παραδεδεγμένοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀλλ' ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ Παρακέλσου μελετηθεῖσαι και προωθηθεῖσαι, συνετέλεσαν εις τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐφαρμογῆς και τῆς ἐπιδράσεως κοσμολογικῶν ιδεῶν (ἐν τῇ εὐρυτάτῃ ἐννοίᾳ) ἐπὶ τῶν ἱατρικῶν γνώσεων.

Δὲν βλέπει τὸν ἀνθρώπον ἀπεσπασμένον ἀπὸ τὸ βασιλείον τοῦ Θεοῦ και τῆς δημιουργίας, ἀλλ' ὡς ἐν τεράστιον πεδίον οὐρανίων και ἐπιγείων δυνάμεων, ὡς ἐν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς φύσεως.

Ἐσχολήθη ἰδιαιτέρως και μὲ τὴν γυναικίαν φύσιν ὁ Παράκελσος. Ἐθεώρει τὴν γυναῖκα ὡς τὸ σημεῖον τομῆς τοῦ Μακρο-και τοῦ Μικρο-κόσμου, ὡς τὸν μικρότατον κόσμον ὡς ἔλεγε, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς ἐπεμβαίνει εις τὴν πορείαν τοῦ κόσμου, συνεχίζων τὸ θαῦμα τῆς δημιουργίας.

Εἰς τὸ ἔργον του «Astronomia Magna» ἀναφέρεται ἡ προμνηστοεῖσα γήινη και οὐρανία σύνθεσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἔχει ὡς βάσιν τὸν κόσμον τῶν ἀστέρων (πνεῦμα), τὸν οὐράνιον θεῖον κόσμον (ψυχὴ) και τὸν ὑλικὸν γήινον κόσμον (σῶμα).

«Ὁ ἀνθρώπος» λέγει ὁ Παράκελσος «ἐτέθη εις δύο σώματα, τὸ ὀρατὸν-γήινον-στοιχειακὸν και τὸ ἀόρατον-ἀστρικὸν¹⁸-οὐράνιον. Τὸ σῶμα προέρχεται ἐκ τῶν στοιχείων (τῆς γῆς), τὸ πνεῦμα ἐκ τῶν ἀστέρων εἶναι ἡ ζωτικὴ δύναμις τοῦ σώματος και ἐξ αὐτοῦ και δι' αὐτοῦ δρᾷ. Τὰ στοιχεῖα καθοδηγοῦν τὸ γήινον σῶμα, ὁ οὐρανὸς τὸ πνεῦμα.

18 Χαρακτηρίζεται και ὡς σιδερικὸν (Siderisches) ἐκ τοῦ λατινικοῦ Sidus = ἀστήρ

Ἐκ τῶν στοιχείων τρέφεται τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἐκ τῶν ἀστέρων λαμβάνει τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα διότι εἰς τὸ σῶμα κατοικοῦν τὸ αἷμα καὶ ἡ σὰρξ (αἰσθήσεις, ἐπιθυμίες), ἐνῶ εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ αἰσθήματα, αἱ σκέψεις, τὸ πνεῦμα (λογικόν, τέχνη, ἐπιστήμη). Τέλος ἡ ἀθάνατος ψυχὴ τρέφεται ἀμέσως ἐκ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως (δηλ. τῆς ἐφ' ἡμᾶς ἐπιδράσεως τοῦ θείου φωτός) καὶ τῆς θείας μεταλήψεως, ἀνήκει δὲ εἰς αὐτὴν ὡς προσὸν ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἀνυψοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν φύσιν τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς οὐσία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐδρεύει ἐν τῇ καρδίᾳ. Διακρίνεται τὸ ἔνδον αὐτῆς (κέντρον, ψυχὴ τῆς ψυχῆς) καὶ τὸ ἔξω (νοῦς, Mens). Εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον εὐρίσκεται τὸ ἐν τῇ ψυχῇ Θεῖον, ἡ «θεία εἰκὼν». Ἀποτελεῖ δὲ καὶ τὸ ἐνδιαίτημα τῆς θείας σοφίας, τὸ κύριον μέσον ἀμέσου ἐποπτείας τοῦ Θεοῦ.

Ἔργον τῆς ἀθανάτου ψυχῆς ὡς ἀποτελουσῆς τὸ κέντρον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἶναι νὰ δεσπόζῃ τῶν παντοίων ὁρμῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Διὰ τῆς θείας σοφίας μὲ τὴν ὁποῖαν εἶναι πεπροικισμένη ἡ ψυχὴ φέρονται εἰς ἀρμονίαν πρὸς ἄλληλα τὰ τρία μέρη τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως. Πρέπει δηλ. τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα νὰ εἶναι πιστὰ πρὸς ἄλληλα καὶ ὑπήκοα εἰς τὴν ψυχὴν, νὰ ἐνεργῶσιν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καὶ κατὰ τὸν ἔμφυτον εἰς τὴν ψυχὴν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἄλλως ὁ ἄνθρωπος θὰ καταπέσῃ εἰς τὸ κράτος τῆς ὕλης ἀποκτηνόμενος.

«Δύο σώματα», λέγει ὁ Παράκελσος, «ὑπάρχουν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ αἰώνιον καὶ τὸ φθαρτόν. Τὸ ἐν ὑπόκειται εἰς τὸν θάνατον, τὸ ἄλλο ἀνθίσταται. Ὅτι εἶναι φυσικὸν εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀστρικὸν σῶμα τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐν τῷ στοιχειακῷ σώματι. Καὶ εἶναι τὰ δύο εἰς ἄνθρωπος ἀλλὰ δύο σώματα.

Διὰ τοῦ θανάτου ἔρχεται τὸ γήινον-στοιχειακὸν σῶμα μετὰ τοῦ ἀστρικοῦ πνεύματος εἰς τὸν τάφον, ἐνῶ τὸ πνεῦμα τοῦ θείου ὁμοιώματος δηλ. ἡ ψυχὴ θὰ πορευθῇ ἐκεῖ ὅπου τὸ ὁμοίωμα τοῦτο ἐδρεύει.

Βέβαια, ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἢ τὸ τέλος τοῦ καθημερινοῦ ἔργου του. Τὸ φυσικὸν φῶς σβέννυται καὶ συντελεῖται ἓνας μεγάλος διαχωρισμὸς τῶν τριῶν οὐσιῶν, σώματος, πνεύματος καὶ ψυχῆς, τοῦ ἀνθρώπου ἐπιστρέφοντος οὕτως εἰς τὸ σῶμα τῆς μητρὸς του.

Ἐπειδὴ ὁ γήινος καὶ φυσικὸς ἄνθρωπος κατάγεται ἐκ τῆς γῆς, πρέπει νὰ γίνῃ πάλιν γῆ καὶ νὰ χάσῃ τὴν γήινην-φυσικὴν σάρκα του. Ἀλλὰ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν θὰ ἀναστηθῇ ὡς μία οὐρανια, δεδοξασμένη σὰρξ ἡ ὁποία οὐδὲν τὸ ὑλικὸν θὰ ἔχῃ.

Εἰς τὴν σύστασιν καὶ λειτουργίαν τοῦ ζωικοῦ, φυτικοῦ καὶ ὀρυκτοῦ κόσμου δέχεται συμμετεχούσας δύο δυνάμεις.

Ἡ ζωικὴ δύναμις (Spiritus vitae). Εἶναι κατὰ τὸν Παράκελσον πνεῦμα, ἐνυπάρχον εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος καὶ εἰ-

ναι τὸ αὐτὸ ἐν πνεῦμα, ἢ αὐτὴ μία δύναμις παντοῦ καὶ ὁ ὕψιστος κόκκος τῆς ζωῆς, ἐκ τοῦ ὁποίου ζοῦν ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος.

Ἄρχεϋς. Εἰς τὸν στόμαχον διαχωρίζει ὁ ἀρχεϋς τὸ ἀχρηστον ἀπὸ τοῦ χρησίμου. Ὅτω καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ ἀρχεϋς ταξινομεῖ καὶ τοποθετεῖ τὰ διάφορα πράγματα ἕκαστον εἰς τὴν ἀρμοζουσαν αὐτῷ τελικὴν θέσιν. Γενικῶς ὁ ἀρχεϋς εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, ἀλλὰ καὶ μορφοποιήσεως, ἀναπτύξεως καὶ διαπλάσεως τῶν ὄντων. Κάθε ὄν ζῆ καὶ ἔχει κυρίαν οὐσίαν οὐχὶ τὴν ὕλην αὐτοῦ ἀλλὰ τὸν «ἀρχέα» του. Ἀνάγεται δὲ εἰς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ὧν ἕκαστον πάλιν ἔχει τὸν «ἀρχέα» του. Εἶναι δημιουργικὴ καὶ ζωτικὴ δύναμις.

Δύο σοφίαι ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, λέγει ὁ Παράκελσος. Μία αἰώνια καὶ μία φθαρτή. Ἡ πρώτη ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ φωτός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ δευτέρα ἐκ τοῦ φωτός τῆς φύσεως. Ἀλλὰ τὸ φῶς τῆς φύσεως παρέρχεται, ἐνῶ τὸ ἐκ Θεοῦ φῶς εἶναι ἀθάνατον, ἐξεπέμφθη δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ εἶναι ἔκτοτε προσκεκολλημένον εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ ἐξ αὐτοῦ σοφία εἶναι μία.

Ἐξ ἄλλου ἢ ἐκ τοῦ φωτός τῆς φύσεως ἐκπηγάζουσα σοφία εἶναι διπλῆ: καλὴ καὶ κακὴ. Δὲν ἀποτελεῖ ὕψιστον ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου νὰ δύναται νὰ διακρίνη τὴν αἰώνιαν σοφίαν ἀπὸ τὴν προσωρινήν; Αὐτὸς ὁ θησαυρὸς τοῦ ἐδόθη καθόσον εἶναι ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ. Πρέπει λοιπὸν νὰ δύναται νὰ διακρίνη τὴν καλὴν ἀπὸ τὴν κακὴν σοφίαν καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὴν πρώτην. Δηλαδή, πρώτην θέσιν θὰ ἔχῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ αἰώνια σοφία τοῦ φωτός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀκολούθως ἡ προσωρινή, φθαρτὴ ἐκ τῆς ὁποίας πάλιν πρέπει νὰ κρατῆται ἡ καλὴ καὶ νὰ ἀπορρίπτεται ἡ κακὴ.

Διὰ τοῦ φυσικοῦ λοιπὸν φωτός γνωρίζομεν τὰ αἰσθητά, τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας, διὰ δὲ τοῦ θείου φωτός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸν Θεόν.

Ἀρχίζοντες μὲ τὴν φύσιν, δὲν πρέπει καὶ νὰ μείνωμεν καὶ νὰ σταματήσωμεν εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ νὰ ἐρευνῶμεν καὶ νὰ τελειώσωμεν εἰς τὸ Αἰώνιον, δηλαδή, εἰς τὸ Θεῖον. Ἀρχίζω μὲ τὸ φῶς τῆς φύσεως καὶ τελειώνω μὲ τὸ αἰώνιον φῶς ἐν Θεῷ τῷ Κυρίῳ.

Ὁ ἄνθρωπος συνεπῶς τοποθετεῖται ὑπὸ τοῦ Παρακέλσου μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, ἢ εἰκὼν δὲ αὐτὴ μᾶς εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ τὴν Ἄνω Ἀνατολήν. Ἄνω οὐρανός, κάτω γῆ, εἰς τὸ μέσον ὁ ἄνθρωπος. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Κίβαν ὑπῆρχεν ἡ ἀποψις αὐτῆ, κατ' ἀρχὰς ὑπὸ μυθικὴν καὶ ἀργότερον ὑπὸ μυστηριακὴν ἔννοιαν. Ὁ Παράκελσος χρησιμοποιοῖ ἀντὶ τοῦ οὐρανοῦ τὴν λέξιν ἀστέρες καὶ ἀντὶ τῆς γῆς τὴν λέξιν στοιχεῖα κατὰ τὴν ἀλχημιστικὴν ἔννοιαν.

Ὁ ἄνθρωπος κατὰ ταῦτα ἐπηρεάζεται καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευράς. Καὶ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπὸ τὴν γῆν. Πρέπει δὲ νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ζεῦγος τοῦτο ὅχι τὸσον ὑπὸ τὴν φυσικοφιλοσοφικὴν ἢ φυσικοεπιστημονικὴν του ἀποψιν, ἀλλὰ περισσότερον ὑπὸ τὴν ἑσωτερικὴν αὐτοῦ σημασίαν δηλ. ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἑσωτερικῶς εἶναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μὲν πνεῦμα — ψυχή, ἐκ τῆς γῆς δὲ σῶμα, ἔχει δηλ. ἐντὸς ἑαυτοῦ

κάτι ανώτερον, οὐράνιον καὶ κάτι κατώτερον, γήινον, στοιχειακὸν καὶ τὰ δύο ταῦτα συγκροτοῦν τὸν ἄνθρωπον (ὅπως ἐν Κίνα τὰ Jin καὶ Jang).

Jang καὶ Jin εἶναι οἱ δύο ἀρχικοὶ πόλοι, οἱ ὅποιοι πηγάζουν ἐκ τοῦ ΤΛΟ, τοῦ «ἀπείρου Ἐνός» μόλις τοῦτο εἰσέλθῃ ἐκ τοῦ λανθάνοντος εἰς τὸ δημιουργικὸν στόδιον (Natura Naturans).

Σημαίνουν: θετικὸν καὶ ἀρνητικὸν, ἄνδρα καὶ γυναῖκα, φῶς καὶ σκότος κ.λ.π. καὶ παρίστανται δι' ἑνὸς κύκλου ὁ ὅποιος χωρίζεται διὰ κυματοειδοῦς γραμμῆς εἰς δύο ἴσα μέρη ἐξ ὧν τὸ ἓν εἶναι λευκὸν καὶ τὸ ἄλλο μέλαν.

Ἡ μορφή αὐτῆ τοῦ κύκλου καλεῖται Tai Gi (ἡ πρώτη ἀρχή) καὶ τὰ δύο ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενα, ἀλληλοσυμπληρούμενα καὶ ἀλληλοολοκληρούμενα σχήματα ἐνθυμίζουν τὸν ἀριθμὸν 69.

Ἐπομένως: Μεγάλος Κόσμος (Μακρόκοσμος) οὐρανός-γῆ, Μικρὸς Κόσμος (Μικρόκοσμος) ἄνθρωπος-πνεῦμα, σῶμα.

Ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται λοιπὸν μεταξύ δύο πόλων (οὐρανός-ἀστέρες, γῆ-στοιχεῖα).

Εὐνόητον εἶναι περὶ τίνος πρόκειται ἐν τῇ προκείμενῃ περιπτώσει καὶ ποίαν ἀπόφασιν πρέπει νὰ λάβῃ ὁ μεταξύ τῶν δύο πόλων εὐρισκόμενος ἄνθρωπος. Γνωρίζομεν ἄλλως τε καὶ ἀπὸ τὴν Περσικὴν παράδοσιν τὰς δύο δυνάμεις Achriman καὶ Ormuzd ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη παριστᾷ τὸ ἀρνητικὸν καὶ ἡ δευτέρα τὸ θετικόν. Ἐὰν δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐσωτερικῶς καταστῆ ἱκανὸς νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν νὰ ταχθῇ ὑπὲρ τοῦ θετικοῦ ἐναντίον τοῦ ἀρνητικοῦ καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ πιστῶς καὶ δι' ἔργων τὴν ἀπόφασιν του ταύτην καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν, τότε ἀκολουθεῖ τὴν ὀρθὴν καὶ πρὸς τὴν λύτρωσιν ἄγουσαν ὁδόν.

Ἡ εἰκὼν ὅμως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Παράκελσον δὲν ἀντιστοιχεῖ πλήρως πρὸς τὰ ἄνω ἐκτεθέντα. Εἶναι δυνατὸν νὰ κυριαρχῇ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ οὐράνιον ἐναντι τοῦ γήινου καὶ ἀντιστρόφως τὸ γήινον ἐναντι τοῦ οὐρανό. Διὰ τὸν Παράκελσον ὡς ἱατρὸν καὶ μάγιστα, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, ὡς ψυχίατρον-ψυχοθεραπευτὴν εἶναι σαφές ὅτι ἡ ἄκαμptos αὐτῆ καὶ στερρὰ προσήλωσις εἰς τὸν ἓνα ἐκ τῶν δύο πόλων δὲν εἶναι ὠφέλιμος διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀκόμη καὶ ἂν οὗτος ταχθῇ ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τοῦ ἀνωτέρου, τοῦ οὐρανό. ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ

Εἰς τὸν ζῶντα τὴν φυσικὴν του ζωὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἄνθρωπον εἶναι ἀδύνατον νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς μονοπλευροῦς προσδέσεως εἰς τὴν μίαν ἐκ τῶν δύο ὡς ἄνω δυνάμεων-πόλων. Ἡ ζωὴ ρέει καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν παραγόντων ἐὰν αὐτῆ τρέπεται πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐν ἀνοδικῇ πορείᾳ ἢ πρὸς τὴν γῆν ἐν πορείᾳ πτώσεως.

Αὐταὶ εἶναι αἱ δύο δυνατότητες ρυθμικῆς ἐναλλαγῆς-ἐξελίξεως τῆς πορείας τῆς ζωῆς καὶ κατὰ τὸν Παράκελσον αἱ κινήσεις αὐταί, ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆ κινητικότης μεταξύ τῶν δύο καταστάσεων εἶναι καλυτέρα ἀπὸ τὴν ἄκαμpton στερρὰν καὶ μονοπλευρῶς ἀποκρυσταλλωμένην κατάστασιν.

Δὲν προσκολλᾶται παθητικῶς μόνον εἰς τὸν ἓνα πόλον τῆς ζωῆς.

Ὅς φωτεινὸν πνεῦμα ἀναγνωρίζει ὅτι μία μονόπλευρος προσκόλλησις εἰς τὸν κόσμον τοῦ πνεύματος ἢ τῆς σαρκὸς θὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν αὐτοαποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ βιολογικὸν καὶ ἱστορικὸν κοσμικὸν δρᾶμα καὶ θὰ τὸν καταδικάσῃ εἰς στασιμότητα, ἀντίθετον πρὸς τὸν χαρακτῆρα του. Μόνον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν πεπολωμένων δυνάμεων, εἰς τὴν ρυθμικὴν ἐναλλαγὴν τοῦ ἀγῶνος μεταξὺ φωτὸς καὶ σκότους, πτώσεως καὶ ἀναστάσεως, εὐρίσκει τὴν δυνατότητα νὰ εἶναι «ἄνθρωπος» δηλ. ἄνθρωπος ὡς τὸ «κέντρον πάσης δράσεως ἐν τῷ σύμπαντι».

Ὁ Παράκελσος δὲν θὰ ἔβλεπεν εὐχαρίστως τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 20-30 ἐτῶν πλήρως πνευματικόν. Δὲν πιστεύει δὲ ὅτι κατὰ τὴν ρυθμικὴν ἐναλλαγὴν τῶν πεπολωμένων δυνάμεων στροφὴν πρὸς τὴν πνευματικότητα πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιζητῇ προῶτως καὶ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ νὰ ἐπαφίεται εἰς τὴν φύσιν.

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 40 ἐτῶν περὶ τὸ 1532 ἡ διαμονὴ τοῦ Παρακέλσου ἦτο δι' ἄρκετον διάστημα ἄγνωστος. Ἐπανῆλθε μεταβιβλημένος, ὠριμος, πραγματικὰ πνευματικὸς ἄνθρωπος καὶ συνέγραψε τὴν περίφημον «Astronomia Magna» (Philosophia Sagax), ἡ ὁποία δυστυχῶς ἔμεινε ἡμιτελής λόγῳ τοῦ θανάτου του.

Πάντως, τὸ ἔτος 1534 ἀπετέλεσε καμπὴν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Παρακέλσου, ἀλλ' ὄχι πρὸς τὰ κάτω, ὡς πολλοὶ διατείνονται. Τὸ ἔργον του δὲ αὐτὸ δὲν εἶναι δεῖγμα κάμψεως τοῦ πνεύματός του, ἀλλὰ ἡ μεγαλύτερα αὐτοῦ ἀνθῆσις. Ἄν καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ πολλοὺς ὡς ἀπόδειξις τῆς πνευματικῆς του παρακμῆς, εἶναι τὸ ὠριμότερον ἀπὸ τὰ ἔργα του, ὡς λέγει καὶ ὁ βαθὺς μελετητῆς τοῦ Παρακέλσου Hans Kayser.

Δυνατὸν ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐκείνου (1534) νὰ σημειοῦται σωματικὴ κάμψις τοῦ Παρακέλσου, ὄχι ὅμως πνευματικῆ¹⁹.

Καὶ εἰς τὴν πρώτην ὠδὴν τῆς θείας Κωμωδίας, τὸ γεγονός τῆς μεταβολῆς τοῦ Δάντη, ὡς τὴν παρουσιάζει ἡ Κωμωδία, τοποθετεῖται χρονολογικῶς εἰς τὸ μέσον τῆς ζωῆς του δηλ. τὸ Πάσχα τοῦ 1300. Δεδομένου ὅτι ὁ Δάντης ἐγεννήθη τὸ 1265 καὶ ὅτι κατὰ τὴν βιβλικὴν ρῆσιν τὰ ἔτη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι 70 θὰ εὐρίσκετο κατὰ τὸ ἔτος τῆς μεταβολῆς εἰς τὸ μέσον τῆς ζωῆς του περίπου.

Ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι προῶτως καὶ ἀποκλειστικῶς δεσμεύονται πρὸς τὴν πνευματικὴν πλευρὰν δὲν θὰ ἦσαν ἰδιαιτέρως ἀρεστοὶ εἰς τὸν Παράκελσον. Οὗτος τούναντίον ἐδέχετο καὶ ἐπρέσβευεν ὅτι πρέπει ἀμφοτέρω νὰ εὐρίσκωνται ἐν δράσει, τὸ φυσικὸν ἐκ τῆς γῆς καὶ

19 Γίνεται ὑπὸ τινων διάκρισις μεταξύ τοῦ πρὸ καὶ μετὰ τὸ 1534 ἔργου καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Παρακέλσου. Εἰς τὸ πρὸ τοῦ 1534 ἔργον ἐπικρατεῖ, λέγουσιν, ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, εἰς τὸ μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ στροφή πρὸς τὰς ἀποκρούφους ἐπιστήμας ('Ἀλχημείαν, Μαγείαν, Ἀστρολογίαν, Καββαλά). Ἡ διάκρισις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη καὶ ὁ Παράκελσος δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς μία ἐνιαία προσωπικότης κατὰ τὴν ἄποψιν τοῦ Παναγιώτη Κανελλοπούλου ἡ ὁποία θεωρεῖται καὶ γενικῶς ὡς ὀρθή.

τὸ πνευματικὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἢ δὲ μεταξύ τῶν δύο τούτων καταστάσεων ρυθμικὴ ἐναλλαγὴ ἄγει τελικῶς πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῆς ζωῆς.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχη ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰ δύο, γῆν καὶ οὐρανόν. Καὶ ὅπως φωτιζόμενος ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς φύσεως, ἐρυνᾷ καὶ γνωρίζει αὐτήν, οὕτω φωτιζόμενος ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γνωρίζει τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι τὸν Θεὸν δύναται νὰ γνωρίσῃ μόνον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐξ αὐτοῦ.

Συνδυάζοντες τὸν ὑλικὸν καὶ πνευματικὸν ἄνθρωπον (Γνώμων-Διαβήτη, Τρίγωνον-Τετράγωνον τοῦ περιζώματος), τὰ δύο μέρη τὰ παριστῶντα τὰς δύο ἀνθρωπίνας ιδιότητες, ἔχομεν τὸν ἰδανικὸν ἄνθρωπον. Διότι μόνον διὰ τῆς ἐν ἀπολύτῳ ἰσορροπίας καὶ ἁρμονίας συνεργασίας τῶν δύο τούτων ιδιοτήτων, δύνανται νὰ ἐπιτευχθοῦν τέλεια ἔργα.

Αἱ περὶ κοσμογονίας ἰδέαι τοῦ Παρακέλσου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κοσμογονίαν, ὁ Παράκελσος θεωρεῖ ὅτι τὸ πᾶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. «Ὁ Θεὸς δρᾷ ἐν παντὶ πράγματι, τὸ πᾶν κατὰγεται ἐξ ἐνὸς Θεοῦ καὶ ἐνὸς Κυρίου ὁ ὁποῖος εἶναι πανταχοῦ».

Ὁ Παράκελσος φαντάζεται τὸν κόσμον ὡς ἐν ὠν. Ὁ οὐρανὸς εἶναι τὸ κέλυφος, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὸν κόσμον ἀπὸ τὰ ἐκτὸς κείμενα ὡς τὸ κέλυφος τοῦ ὠοῦ χωρίζει τὰ ἐντὸς καὶ τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ. Εἶναι μία μεμβράνη περιβάλλουσα τὸν κόσμον ὡς ἐν σῶμα καὶ ἐντὸς αὐτῆς συγκρατεῖται καὶ περιέχεται ἡ γῆ. Ὅπως δὲ ὁ κρόκος ἐντὸς τοῦ ὠοῦ συγκρατεῖται ὑπὸ τοῦ λευκώματος ὥστε νὰ μὴ ἐφάπτεται τοῦ κελύφους, οὕτω καὶ ἡ ἀέριος σφαῖρα (ἀέριος χώρος)²⁰ συγκρατεῖ τὴν γηίνην σφαῖραν, ὥστε νὰ μὴ πέσῃ ἐπὶ τινος ἄλλου τόπου. Ὁ ἀέριος χώρος (τὸ μέγα χάος) εἶναι ὡς τὸ λεύκωμα ἐντὸς τοῦ ὠοῦ καὶ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ σηκῶνῃ τὴν γῆν ὥστε νὰ μὴ μετακινήται. Περιβάλλει τὴν γηίνην σφαῖραν, τὴν γῆν καὶ τὰ ὕδατα καὶ εἶναι ἀόρατος.

Οἱ ἀστέρες δὲν παραμένουν ἀκίνητοι ἀλλὰ εἶναι ὡσάν σφαῖραι αἱ ὁποῖαι κυλίσονται καὶ κοχλάζουν. Ἐρρίφθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸν οὐρανόν, εἶναι ὅμως χωρισμένοι ἀπὸ αὐτόν.

Περίξ ἡμῶν εἶναι τὸ ὕδωρ, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὴν γῆν. Πρέπει νὰ μείνωμεν ἐδῶ ὅπου εἴμεθα τριγυρισμένοι καὶ ἐντειχισμένοι ἀπὸ τὰ νερά.

Ἐν μέσῳ ὄλων τῶν Δυνάμεών του, ὄλων τῶν Ἀρετῶν του καὶ ὄλων τῶν Ἁγίων του εὐρίσκεται ὁ Θεός, ὅπως τὸ κέντρον - σημεῖον εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου.

Οὕτω τὸ κέλυφος εἶναι ἡ ἀρχέγονος ὕλη, τὸ λεύκωμα ἡ ἀνωτέρα σφαῖρα τοῦ πυρὸς μετὰ τῶν ἀστέρων καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀέρος, ὁ δὲ κρόκος ἡ κατωτέρα σφαῖρα τοῦ ὕδατος καὶ τῆς γῆς. Ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκόμενος εἰς τὴν σφαῖραν αὐτὴν προσομοιάζεται πρὸς τὸν νεοσ-

20 Ὁ Παράκελσος τὴν ὀνομάζει Χκος

σὸν τοῦ ὠοῦ, ὅστις ἐκ τοῦ κρόκου τρέφεται καὶ ἐν αὐτῷ ζῆ. Πάντα δὲ τὰ μέρη τοῦ κόσμου τούτου εὐρίσκονται ἐν τελείᾳ πρὸς ἄλληλα ἄρμονία.

Θεωρεῖ ὁ Παράκελσος τὸ Σύμπαν δηλ. τὸν Μακρόκοσμον καὶ τὸν Μικρόκοσμον (ἄνθρωπον) ὡς μίαν ὀργανικὴν ὁλότητα ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐνυπάρχει ἡ μαγικὴ πνοὴ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ μέγας Κόσμος καὶ οἱ ἐν αὐτῷ περιεχόμενοι μικροὶ Κόσμοι ἀποτελοῦν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θείαν δημιουργίαν, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ ἀρχῆς δὲν δύνανται νὰ προέλθωσιν ἀνόμοια. Ὡς συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω ἐδέχετο ὅτι εἰς ἕκαστον ὄρυκτόν²¹, λίθον, φυτόν, ζῶον ἀντιστοιχεῖ ὠρισμένον ἄστρον ἀσκοῦν ἀνάλογον ἐπίδρασιν.

Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου κατὰ Παράκελσον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἄνθρωπον ὁ Παράκελσος θεωρεῖ ὅτι οὗτος ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, οὕτως ὥστε ὁ ἄνθρωπος, ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς νὰ εἶναι ἡνωμένα καὶ τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ἐδόθη εἰς τὸν οὐρανόν, νὰ παραλαμβάνεται ἐξ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

«Ὁ ἄνθρωπος ἐγένεν ἀπὸ οὐρανὸν καὶ γῆν» λέγει. «Ὁ γήινος σβῶλος (Limus Terrae)²² ἤτο μίᾳ μᾶζα καὶ ἀπὸ αὐτῆν ἐνετόπισε καὶ ἐσχημάτισεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον. Εἶναι ἐκχύλισμα τῶν ἀστέρων καὶ τῶν στοιχείων. Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον οὕτω: Ἐλαβε τὴν οὐσίαν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ τὴν συνήνωσεν εἰς μίαν μᾶζαν. Ἀφ' ἑτέρου ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς ἀστέρας τὴν οὐσίαν τῆς σοφίας, τοῦ λογικοῦ, τῆς τέχνης. Καὶ αἱ δύο αὐταὶ οὐσίαι (τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ τῶν ἀστέρων) συνθετεῖσαι εἰς μίαν, ἐσχημάτισαν τὸν γήινον σβῶλον (γῆλην λάσπην, Limum terrae). Αὐτὸς εἶναι ἡ ἀρχικὴ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ κοινὴ ὑλικὴ ἀρχή, ὁ μέγας Limbus, ὡς λέγει ὁ Παράκελσος. Πρέπει λοιπὸν νὰ γνωρίζῃ ὁ ἰατρὸς τί εἶναι Limbus.

Limbus εἶναι οὐρανὸς καὶ γῆ, ἀνωτέρα καὶ κατωτέρα σφαῖρα, τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς. Φέρει τὸ ὄνομα Μικρόκοσμος. Ὁ Θεὸς τὸν ἐδημιούργησε χωρὶς τὴν βοήθειαν ἢ τὴν μεσολάβησιν οὐδενός. Ὅλας τὰς ιδιότητας τοῦ κόσμου ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἐν ἑαυτῷ, ἐξ οὗ καὶ Μικρόκοσμος καλεῖται.

Πρῶτῃ δημιουργίᾳ εἶναι ἡ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἀφοῦ ἐδημιουργήθησαν ταῦτα, ἐγένεν ἐξ αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ μικρὸς κόσμος ὄχι μόνον κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν γῆλην οὐσίαν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἀρετὰς

21 Οἱ ἀλχημιστὰὶ ἐνέτασσον τὰ μέταλλα εἰς ἀντιστοίχους πλανήτας, ὡς ἀκολούθως "Ἡλιος-χρυσος, Σελήνη-αργυρος, Ἀφροδιτη-χαλκός, Ἑρμῆς-ὕδραργυρος, Ζεὺς-κασσίτερος, Ἔρως-σιδηρος, Κρόνος-μόλυβδος

22 Χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Παράκελσου καὶ ὡς Major Mundus = μέγας Κόσμος, μέγα Σύμπαν

πού περικλείονται ἐντὸς αὐτοῦ, ὅπως καὶ εἰς τὸν Μακρόκοσμον.

Προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ παραμένον εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, εἶναι εἰς ἐλεύθερος ἀνθρώπος. Δὲν δυνάμεθα νὰ σκεφθῶμεν καλυτέραν ζωὴν ἀπὸ ἐκείνην πού μᾶς καθώρισεν ὁ Θεός. Ὁ Θεὸς ἐπιθυμεῖ καὶ ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς νὰ ἀναβλέπωμεν πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ζῶμεν μετὰ τὰς ἐντολάς του. Εἶναι ὁ φίλος καὶ παραστάτης εἰς τὰς δυστυχίας μας, ἐκεῖ πού δὲν δύναται νὰ μᾶς βοηθήσῃ κανεὶς ἀνθρώπος. Πᾶν ὅ,τι ἔχομεν ἐπὶ τῆς γῆς, μᾶς τὸ δίδει ὁ Θεός.

Μὴ βαδίζωμεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς φύσεως. Ἀκολουθῶμεν πάντοτε αὐτόν. Διότι πᾶν ὅ,τι κάμνει ἢ σκέπτεται ἢ μονοῦται ἢ θέλει νὰ μάθῃ ὁ ἀνθρώπος, πρέπει νὰ μείνῃ εἰς τὸν ζυγόν, εἰς τὴν εὐθεΐαν γραμμὴν καὶ εἰς τὸν κύκλον, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ τίποτε τὸ ἀνισόν, τὸ κυρτόν ἢ τὸ ἐξερχόμενον τῶν ὀρίων τοῦ κύκλου (ισότης, εὐθύτης, μέτρον).

Ποῖος εἶναι ὁ εὐσεβής, ὁ δίκαιος, ὁ ὀλόκληρος ἀνθρώπος; Ἐκεῖνος πού ἔχει τὴν ἀρετὴν, εἶναι φιλεύσπλαχνος, δίδει εὐχαρίστως καὶ διαμοιράζει τὸν λόγον του δικαίως.

Ὁ καλὸς τρόπος εὐρίσκεται εἰς τὰ καλὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, τὰς καλὰς πράξεις καὶ τὴν αὐτοτελείωσίν του. Ὁ κακὸς τρόπος εὐρίσκεται εἰς τὰ πολλὰ λόγια, εἰς καμμίαν ὁμῶς πρᾶξιν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὸ στόμα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν καρδίαν.

Ἀλλὰ διὰ τὸν Παράκελσον ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι μόνον ἓν ἄτομον. Θεωρεῖ αὐτόν καὶ ὡς ἓν κοινωνικὸν ὄν. Ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ὀργάνωσιν καλυτέρων συνθηκῶν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, διαβλέπει τὴν ἀνάγκην μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν ἀνθρωπίνην (ὀρθότερον τὴν χριστιανοευρωπαϊκὴν) κοινωνίαν.

Αἱ σκέψεις του αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς τὰ θρησκευτικὰ του γραπτὰ, τὰ ὁποῖα περιέχουν κοινωνικοθηθικὰς γραμμάς καὶ εἰς τὰ ὁποῖα συνδέει οὗτος τὰ θρησκευτικὰ καὶ θεολογικὰ ζητήματα μετὰ κοινωνικὴν κριτικὴν.

Αἱ προτάσεις του διὰ τὴν θεραπείαν τῶν κοινωνικῶν αὐτῶν προβλημάτων, ἦσαν πολλάκις ριζοσπαστικαὶ καὶ τελείως τολμηραὶ διὰ τὴν ἐποχὴν του.

Ἀσχολεῖται μετὰ τὴν θανατικὴν ποινὴν, τοὺς πολέμους, τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἐργατῶν, τὴν ἠθικὴν τῆς ἐργασίας, τὰς μεγάλας φεουδαρχικὰς ἰδιοκτησίας, τὴν οἰκογένειαν, τὸν γάμον, τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν, τὴν κοινωνικὴν μέριμναν διὰ τοὺς πτωχοὺς, τὴν διανομὴν κτημάτων εἰς αὐτούς, τὴν ἐπαγγελματικὴν ἱατρικὴν, τὴν ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων κλπ. κλπ.

«Ὅλοι εἴμεθα ἀδελφοί», λέγει. «Καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι κοντὰ εἰς κάποιον, εἶναι ὁ πλησιέστερος ἀδελφός του. Ὁ ἓνας εἶναι ὅπως καὶ ὁ ἄλλος, οὐδεὶς εἶναι κάτι περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον.

Ἐννοήσατε ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπος πρέπει νὰ περιφρονῇ τὸν ἄλλον ἀν-

θρωπον. Πᾶν ὅ,τι φωτίζει ὁ ἥλιος ἢ ὑγραίνει ἢ βροχὴ εἶναι ἄξιον νὰ γίνῃ τέκνον τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς σὲ ἀγαπᾷ ἐξ Ἰσου ἂν εἶσαι γυμνός ἢ ἐνδεδυμένος μὲ χρυσὸν καὶ μάλιστα γυμνὸν σὲ ἀγαπᾷ περισσότερον».

Εἰς τὸ ἔργον τοῦ «De Nuptia» πραγματεύεται τὰ ζητήματα τῆς ιδιοκτησίας, εἰς τὸ «De Honestis atrisque Divitiis» τὴν δικαίαν κατανομὴν τῶν ἀγαθῶν, εἰς τὸ «De Tempore Laboris et Requiici» τὸ ζήτημα τοῦ χρόνου διαρκείας τῆς καθημερινῆς ἐργασίας, εἰς δὲ τὸ «De Magnificis et Superbis» τὰ καθήκοντα τῶν ἀρχόντων.

Βλέπει τὰ θέματα αὐτὰ ὁ Παράκελσος ὄχι μόνον ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰατρός, διαφαίνεται δὲ εἰς τὰς ἰδέας του ταύτας ἡ ἐπιθυμία του ἐνὸς καλυτέρου μέλλοντος, μιᾶς ἀνανεωμένης κοινωνίας, ἐνὸς κόσμου τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τῆς καλωσύνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων.

Ἀσφαλῶς ὑπῆρξεν εὐτύχημα δι' αὐτὸν ὅτι τὰ γραπτὰ του αὐτὰ δὲν ἐκυκλοφόρησαν ἐν ὄσῳ ἔζη, ἄλλως αἱ συνέπειαι θὰ ἦσαν ὀδυνηραὶ. Πάντως θαυμάζει ὁ σημερινὸς ἀναγνώστης τοὺς ὀραματισμοὺς τοῦ φωτεινοῦ τούτου πνεύματος τὸ ὅποῖον προβλέπει κατὰ τινὰ τρόπον τῆν ἐξέλιξιν τῶν μελλουσῶν ἑκατονταετηρίδων.

Ὁ ἄνθρωπος ὡς θεολογικὸν ὄν.

Ἐνδιαφέροντα εἶναι καὶ τὰ θεολογικὰ ἔργα τοῦ Παρακέλσου.

Ἐγραψε πολλὰ ἔργα περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς μεταλήψεως καὶ ἠρεύνησε τὴν Ἁγίαν Γραφὴν λεπτομερῶς. Εἰς ὅλα του τὰ ἔργα διαφαίνεται ἡ βαθεῖα πίστις του πρὸς τὸν Θεόν. Εἰς τὸ ἔργον τοῦ «Volumen Paramirum» διαδηλοῖ τὴν θρησκευτικότητά του, εἰδικῶς σχετικὰ μὲ τὴν Ἱατρικὴν, λέγων ὅτι ὑγεία καὶ νόσος προέρχονται ἐκ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δίδει τὴν ὑγείαν καὶ τὴν νόσον καὶ τὸ φάρμακον δι' αὐτήν.

«Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ πηγὴ τῆς ἀλήθειας» λέγει ὁ Παράκελσος. «Ἰσταται περὶ αὐτὸν ὅπως τὰ φύλλα εἰς τὸ δένδρον πέριξ τοῦ κορμοῦ. Ὅπου δὲν χρειάζεται ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ἐκτὶ ὁ Θεός. Μόνον ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἡ ἀλήθεια εἶναι καὶ ὁ Θεός. Διότι αὐτὸς εἶναι ἡ ὑψίστη ἀλήθεια.

Ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύναμος. Τὰ ἔργα τῶν δημιουργημάτων του δὲν εἶναι τέλεια, θραύονται. Μόνον τὸ ἰδικόν του ἔργον δὲν ἔχει ὁμοιον, εἶναι ἀφθαρτον. Αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριος ποῦ εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐχομεν ἕνα τέλειον Κύριον. Δὲν ἔχει ἀντιπρόσωπον. Εἶναι πανταχοῦ καὶ εἰς ὅλα. Πιστεύομεν εἰς τὸν Θεὸν-πατέρα μας ὁ ὅποιος μᾶς ἐδημιούργησεν. Εἰς τὸν Θεὸν-υἱὸν ὁ ὅποιος μᾶς ἐλύτρωσε καὶ εἰς τὸν Θεὸν-Ἅγιον Πνεῦμα τὸ ὅποιον μᾶς ἐφώτισεν. Γῆ-δένδρον-καρποὶ τὰ τρία εἶναι ἀλληλένδετα, εἶναι ἐν καὶ ὄχι τρία. Μᾶς φαίνονται ὅμως ὅτι εἶναι τρία πράγματα. Ἔτσι καὶ ἡ Ἁγία Τριάς».

Διὰ τὸν ἄνθρωπον ὡς θεολογικὸν ὄν γράφει: «Μεταξὺ ὄλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς πραγμάτων, τὸ ὑψιστον εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Συνενώνει ἐν ἑαυτῷ ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ τὰ ὑλικά του κόσμου, εἶναι ὁ Μικρόκοσμος ἐν τῷ ὀποίῳ ὑπάρχουν ὅλαι αἱ δυνάμεις τῶν τεσσάρων στοι-

χειών. Δὲν ὑπάρχει τίποτε εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τὸ ὅποιον νὰ μὴ ὑπάρχη καὶ μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὁ Θεὸς ὁ ὅποιος εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν, εἶναι καὶ μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Διότι τί εἶναι καὶ ποῦ εἶναι ὁ οὐρανὸς ἂν ἔχι εἰς τὸν ἄνθρωπον; Ἐὰν λοιπὸν εὐρίσκειται ὁ Θεὸς ἐντὸς ἡμῶν, τότε πρέπει νὰ προσευχόμεθα εἰς αὐτὸν ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκειται δηλ. ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Ἐὸ Παράκελσος ὠραματίσθη τὸ βασίλειον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ὅποιον θὰ εἶναι αἰώνιον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ πρόσκαιρα γήινα, ἀνθρώπινα βασίλεια. «Ὅλα τὰ βασίλεια θὰ παρέλθουν» γράφει «καὶ οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ βασιλεῖς θὰ παρέλθουν διότι εἶναι γήινα πράγματα. Κατόπιν αὐτῶν θὰ μείνη τὸ βασίλειον τοῦ Θεοῦ. αἰώνιως καὶ ὁ Σατανᾶς δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ τὸ βλάψῃ. Καὶ θὰ εἶναι τὸ βασίλειον τοῦτο ἄγνόν, καθαρὸν καὶ εὐδαῖμον καὶ θὰ παραμείνη οὕτω καὶ δὲν θὰ εἶναι φορτισμένον μὲ ἀσθενείας καὶ ἀλλιότητα. Θὰ κατοικῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τὴν βασιλείαν καὶ κυριαρχίαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς θὰ κυβερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ζῶα, τοὺς ἀγρούς, τοὺς καρπούς, τὰς θαλάσσας. Διότι ὁ αἰώνιος Θεὸς εἶναι καλός, ἐλεήμων καὶ εὐμενής. Δὲν θὰ βασιλεύῃ ἄλλο τι, μόνον ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ποῦ νομίζεις ὅτι θὰ συμβοῦν ὅλα αὐτά; Ἐπὶ τῆς γῆς».

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του δὲν ἐπίστευε πλέον εἰς τὸ παλαιὸν του ὄραμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐπείσθη περὶ τοῦ ἀνεκπληρώτου τῶν ιδεωδῶν του καὶ τῶν ἐλπίδων του εἰς τὸν γήινον κόσμον. Κατηύθυνε τότε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸ οὐράνιον βασίλειον, πρὸς ἓν ὠραιότερον μέλλον, πρὸς τὴν τελείωσιν τοῦ Κόσμου ἐν τῇ αἰωνιότητι τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν πᾶν τὸ γήινον-ἀτελὲς θὰ ἐτελειοποιεῖτο. Προσέβλεπε πρὸς μίαν νέαν, τελείαν χριστιανικὴν ζωὴν ἢ ὁποία θὰ ἐχάριζεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ «ὑψιστον ἀγαθόν» (Summum Bonum) ὡς τὸ περιγράφει εἰς τὸ ἔργον του «De Summo et Aeterno Bono».

Διὰ τὸ «ὑψιστον αἰώνιον ἀγαθόν» γράφει: «Σκέψου ἐδῶ εἰς τὴν γῆν οὐδεμία χαρὰ ὑπάρχει χωρὶς ἰδρώτα, φόβον καὶ ἀγωνίαν. Ὅταν ὅμως ἀποχωρισθῶμεν ἀπὸ ἐδῶ, ἐρχόμεθα εἰς τὸ αἰώνιον, ὑψιστον σῶμα. Τοῦτο θὰ ἔχη ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην, χαρὰν ἐπὶ χαρᾶς, ἐνότητα, αἰωνιότητα.

Τὰ οἰκοδομήματα τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι ἢ σοροὶ λίθων.

«Ὅλοι οἱ ναοὶ των καὶ τὰ ἱερά των θὰ παρέλθουν. Μόνον ὁ ναὸς εἰς τὸν ὅποιον κατοικεῖ ὁ Θεὸς θὰ μείνη. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος».

Σημειωτέον ὅτι τὰ θεολογικὰ καὶ θρησκευτικοφιλοσοφικὰ ἔργα τοῦ Παρακέλσου, χειρόγραφα τῶν ὁποίων οὗτος κατέλειπε, ἦσαν μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν ἄγνωστα. Δὲν ἔγιναν ἐπομένως γνωστὰ εἰς τοὺς συγχρόνους του. Μόνον τὰ ἱατρικὰ καὶ φυσικοφιλολογικὰ του ἔργα ἐτυπώθησαν τὸν 16ον αἰῶνα. Ἰκανὸς ἀριθμὸς ἱατρῶν, φιλοσόφων καὶ θεολόγων ἠσπασθήσαν τὰς ἰδέας του. Ἦ βαθυτέρα ἐννοια τῶν σκέψεών του περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου ἔγινεν ὁλονέν καὶ περισσότερον γνωστὴ ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος.

Τιοιυτοτρόπως ανεγνωρίσθη, ἔστω καὶ ἀργά, τὸ ἔργον τοῦ τόσο προώρως ἐκλιπόντος φωτεινοῦ πνεύματος, μεταρρυθμιστοῦ καὶ ὑπερβαλόντος τὴν ἐποχὴν του προφήτου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἀκάματος πρωτοπόρος ἐρευνητῆς τῆς φύσεως καὶ φιλόσοφος ὀραματιστῆς μιᾶς εὐτυχεστέρας, ὑπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ζώσης ἀνθρωπότητος.

“Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τέχνην τοῦ προλέγειν τὰ μέλλοντα φρονεῖ ὁ Παράκελσος ὅτι αὕτη περιέχει ἓνα σημαντικὸν παράγοντα ἀβεβαιότητος, ὀφειλόμενον εἰς τὴν κλίνουσαν πρὸς τὴν ἀμφιβολίαν ἀνθρωπίνην φύσιν. Δι’ αὐτὸν προυπόθεσις τῆς προφητείας εἶναι ἡ δύναμις τῆς φαντασίας.

«Ἡ φαντασία εἶναι ὡς ὁ ἥλιος, τοῦ ὁποίου τὸ φῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγγίση κανεὶς, ὁ ὁποῖος ὅμως δύναται νὰ προκαλέσῃ πυρκαϊάν. Ἡ φαντασία κατευθύνει τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. “Ὅταν ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται τὴ φωτιά, καίεται. “Ὅταν σκέπτεται τὸν πόλεμον, θὰ τὸν προκαλέσῃ. Καὶ διὰ τῆς φαντασίας του δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταστῇ ὁ ἴδιος ἥλιος δηλ. πρέπει νὰ καταστήσῃ κτῆμα του τὴν παράστασιν (εἰκόνα) ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ”.

Ὁ Παράκελσος ταῦτα πρεσβεύων συμφωνεῖ μὲ τὸν Ἀγρίππα von Nettesheim καὶ μὲ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου περὶ τῶν «παθῶν τῆς ψυχῆς». Ἀναμφιβόλως δὲ ἐπηρεάσθη ὁ Παράκελσος καὶ ἀπὸ τὸν Trithemius τὸν διδάσκαλον τοῦ Ἀγρίππα. Τοῦτο δεικνύεται ἐκ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Παρακέλσου «Πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ προῖδῃ τὸ μέλλον ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ παρελθόντος καὶ ἀπὸ τὰ τοῦ παρόντος».

Καὶ περαιτέρω: «Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐπίσης τὴν ἰκανότητα νὰ ἴδῃ τοὺς φίλους του καὶ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας οὔτοι ζοῦν, ἀκόμη καὶ ἂν αὐτοὶ ἀπέχουν ἐξ αὐτοῦ χιλιάδας μιλίων». Δι’ αὐτῶν ἔννοεῖ τὴν τηλεπάθειαν καὶ παρεσκεύασε τὸ ἔδαφος διὰ τὸν μεταλλουργὸν μαθηματικὸν καὶ θρησκευοφιλόσοφον Emanuel Swedenborg (1688-1772) ὁ ὁποῖος εἰς τὸ βιβλίον του «Arcana Coelestia» (οὐράνια μυστικά) θεμελιώνει τὴν διδασκαλίαν του περὶ ὑπερβατικῶν συναρτήσεων ἐν τῇ φύσει καὶ δίδει πρακτικὰ παραδείγματα τῶν τηλεπαθητικῶν του ιδιοτήτων, τὰς ὁποίας θεωροῦν μέχρι σήμερον αὐθεντικὰς οἱ ὀπαδοὶ του τῆς ὀργανώσεως «Νέα Ἱερουσαλήμ».

Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς προφητείας καὶ τηλεπαθείας συμφωνεῖ ὁ Παράκελσος μὲ τὸν σύγχρονόν του Γάλλον ἱατρὸν καὶ ἀστρολόγον Μιχαὴλ Νοστράδαμον (1503-1566).

Αἱ προφητεῖαι τοῦ Νοστράδαμου ἠρευνηθήσαν ὑπὸ τοῦ James Laver²³, ἀκόμη καὶ αἱ ἀφορῶσαι τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν, τὸν Ναπολέοντα καὶ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις αἱ ὑπὸ τοῦ Νοστράδαμου ἀναφερόμεναι χρονολογίαι συμφωνοῦν καταπληκτικὰ μὲ τὰ γεγονότα τοῦ 18ου, 19ου καὶ 20οῦ αἰῶνος.

Πλεῖστοι θοῦλοι καὶ μῦθοι ἐκυκλοφόρησαν γύρω ἀπὸ τὴν μορ-

23 James Laver «Nostradamus» London 1942 καὶ 1952

φῆν τοῦ Παρακέλσου, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ κατωτέρω ἀναφερόμενος ἀποδίδει μὲ ἀρκετὴν ἀκριβείαν τὴν Θέσιν καὶ τὸ ἔργον του·

Ζητῶν ἱαματικὰ βότνια, ἐπέρασεν ὁ Παράκελσος ἀπὸ ἓνα δάσος. Εἰς τὸ κοίλωμα ἑνὸς κνύριου δένδρου παρετήρησεν ἀράχνην ἢ ὁποία, εὐθὺς ὡς ἐπλησίασεν οὗτος, μεταβλήθη εἰς Πνεῦμα. Τοῦτο ἔδωσεν εἰς τὸν Παράκελσον δύο φιαλίδια, ἓν κίτρινον καὶ ἓν λευκόν.

Τὸ κίτρινον περιεῖχεν ὑγρὸν μεταβάλλον τὰ μέταλλα εἰς χρυσόν τὸ δὲ λευκὸν ἔν φάρμακον ἐναντίον ὄλων τῶν ἀσθενειῶν, πλὴν μίως. Ὁ Παράκελσος ἐθαυματούργησε μὲ τὰ δύο αὐτὰ ὑγρά.

Φθονερός ὅμως ἀντίπαλος τοῦ Παρακέλσου ἀνέμιξε κάποιο ὑγρὸν ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ πῆν ὁ Παράκελσος μὲ κόνιν ἀδάμαντος, προκαλέσασαν ἀκριβῶς τὴν ἀσθένειαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν τὸ θαυματουργὸν φάρμακον δὲν ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ. Ὁ Παράκελσος προαισθανθεὶς τὸ τέλος του, ἔδωσε τὰ δύο φιαλίδια εἰς τὸν βοηθόν του μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ ρίψῃ τὸ περιεχόμενον τῶν εἰς τὸν ποταμὸν Salzach, πλησίον τοῦ Salzburg (Αὐστρία).

Ὁ βοηθὸς ἐπιστρέψας ἀνέφερεν ὅτι ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Παρακέλσου, εἰς ἐρώτησιν δὲ τοῦτου ἔαν μετὰ τὴν ἀνάμιξιν τῶν ὑγρῶν μὲ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ συνέβη τι, ἀπήντησεν ἀρνητικῶς. Τότε ὁ Παράκελσος τὸν ἐπετίμησε. «Δὲν ἔκαμες ὅ,τι σοῦ εἶπα, δὲν λέγεις τὴν ἀλήθειαν» τοῦ εἶπε.

Ὁ βοηθὸς πράγματι ὠμολόγησε τοῦτο, μετέβη ἐκ νέου εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Διδασκάλου. Ὁ ποταμὸς ἐξεχείλισεν, ἔγινε κίτρινος καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ ρεῖμα του φέρει χρυσόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Ν. Λασκαρι. Ἐγκυκλοπαίδεια τῆς Ἐλευθερας Τεκτονικῆς Ἀθῆναι.
 - 2) Lennhoff - Posner: Freimaurer Lexikon, Munchen-Wien 1932.
 - 3) Charles Waldemar Paracelsus, Auswahl aus seinen Schriften, Munchen 1959, Wilhelm Goldmann-Verlag
 - 4) Kurt Goldammer. Paracelsus, Vom Licht der Natur und des Geistes, Stuttgart 1960, Philipp Reclam.
 - 5) Erwin Zippert: Die grosse Befreiung, Munchen 1960, Ora-Verlag.
 - 6) Franz Hartman: Paracelsus als Mystiker, Munchen 1962, Drei Eichen-Verlag
 - 7) Reinhard Federmann Die konigliche Kust-eine Geschichte der Alchemie, Wien-Berlin-Stuttgart 1964, Paul Neff-Verlag
 - 8) Alchemy
 - 9) Serge- Hautin Les Sociétés Secretes, Paris 1970, Presses Universitaires de France
 - 10) Willy Schrödter. Das Rosenkreuz, Zürich 1955, Origo-Verlag
 - 11) Παναγιώτη Κανελλοπούλου Ἱστορία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πνεύματος, Ἀθῆναι 1968
 - 12) Κωνσταντίνου Λογοθετη: Ἡ φιλοσοφία τῆς Ἀγεννησεως, Ἀθῆναι 1955.
- Λεπτομερεστερα βιβλιογραφια τῶ ἔργων τοῦ Παρακέλσου εἰς το πρωτοτυπον και εἰς ἀπόδοσιν

εἰς τὴν σύγχρονον Γερμανικήν:

- 1) Theophrast von Hohenheim gen. Paracelsus : Bucher und Schriften. Herausgeber Johannes Huser. Bd. 1-10, Basel 1589. Dazu : Paracelsus samtliche Werke nach der Huserschen Gesamtausgabe zum ersten Mal in neuerzeitliches Deutsch ubersetzt von Bernhard Aschner Bd. 1-4, Jena 1926-32.
- 2) Karl Sudhoff, Theophrast von Hohenheim gen. Paracelsus: Samtliche Werke.
 - a) Abt. Medizinische, naturwissenschaftliche und philosophische Schriften, Bd. I-XIV, Munchen-Berlin 1922-23, Otto Barth und E. Oldenbourg. Dazu Registerband bearbeitet von Martin Muller und Robert Blaser.
 - b) Abt. Theologische und religionsphilosophische Schriften. Herausgeber Kurt Goldammer unter Mitwirkung von Johann Daniel Achelis, Heinrich Bornkamm, Donald Brinkmann, Paul Diepgen, Gerhard Eis, Erwin Metzke und Walther Mitzka. Bd. 4, Wiesbaden 1955.
- 3) Wilhelm Matthissen Theophrast von Hohenheim gen. Paracelsus. Theologische und religionsphilosophische Schriften. Erster Band, Otto Wilhelm Barth Verlag, Munchen 1923.
- 4) Josef Strebel Paracelsus samtliche Werke in zeitgemässer Kurzung Bd. 1-8, 1944-49, St. Gallen.
- 5) Paracelsus — Die Karntner Schriften, Ausgabe des Landes Kärnten. Herausgeber Kurt Goldammer in Verbindung mit Johann Daniel, Donald Brunkann, Golbert Moro, Will-Erich Peuckert, Karl-Heinz Weimann, Klagenfurt 1955.
- 6) Kurt Goldammer Sozialethische und sozialpolitische Schriften, Tubingen 1952.
- 7) Karl Bittel Paracelsus, Leben und Lebensweisheit in Selbstzeugnissen, Leipzig 1944, 2. Auflage 1949.
- 8) Robert Blasser Paracelsus-Himmel und Erde machen den Menschen, Salzburg 1958.
- 9) Kayser Hans Schriften des Theophrastus Paracelsus, Leipzig, Insel-Verlag 1924.
- 10) Karl Sudhoff Versuch einer Kritik der Echtheit der Paracelsischen Schriften, I. Teil: Bibliographia Paracelsica Berlin 1894, Neudruck Graz 1958: II. Teil.: Paracelsus Handschriften, Berlin 1899

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Ι Η Σ Ο Υ Σ

Ἐκυκλοφόρησε τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κωστῆ Μελισσαροπούλου «Ὁ Ἰησοῦς». Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ τὸ ἀποκτήσουν ἄς ἀποστείλουν δρχ. 50, διὰ νὰ τὸ λάβουν εἰς τὴν διεύθυνσίν των ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν.

«ΔΟΥΡΕΙΟΣ ΙΠΠΟΣ» ΕΓΧΡΩΜΩΝ;

Του κ. Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ

Πλήθυναν και πληθαίνουν κάθε μέρα περισσότερο τα σμήνη των Άφρικανών και Άσιατών που έρχονται να εργαστούν και να εγκατασταθούν (να ζήσουν μόνιμα, να γεννήσουν και να μεγαλώσουν παιδιά κλπ.) στη γοητευτική πάντα και περιπόθητη Εύρωπη.

Τί επίδραση άραγε θα έχουν στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού μέλλοντος οι μάζες αυτές που έρχονται από «άλλο» κόσμο, που μιλούν άλλη γλώσσα, αισθάνονται και σκέπτονται διαφορετικά, διαπλάστηκαν μέσα σε άλλη ιστορική παράδοση, έχουν τα δικά τους ήθη, την «ψυχή» τη δική τους; Θα μπορούσαν, είναι «βιολογικά» δυνατόν να αφομοιωθούν με τους νέους συντοπιτίτες τους, και έως ποιο βαθμό; Έπειτα οι κοινωνίες που τους δέχτηκαν στους κόλπους των, έπειδή είχαν ανάγκη από την εργασία τους (εργασία σχεδόν κατά κανόνα, κατώτερου είδους, όπου δεν καταδέχονται πια να επιδοθούν οι «υπερπολιτισμένοι» ή οι «κακομαθημένοι» Ευρωπαίοι), είναι άραγε πρόθυμες, ή και ικανές, να τους απορροφήσουν. Να τους μετατρέψουν (όχι με την οικονομική σύνδεση — αυτή δεν εξομοιώνει — αλλά με τον πνευματικό μεταβολισμό) σε δικά τους κύτταρα; Ή οι πάροικοι αυτοί είναι καταδικασμένοι να αποτελούν πάντοτε ξένο σώμα, να ζούν στο κοινωνικό περιθώριο των λαών που τους έχουν μισθώσει (περιπου σαν τους Νέγρους των Ήνωμένων Πολιτειών), χωρίς καμμιά οργανική μαζί τους συνάφεια, χωρίς συμμετοχή στην

παιδεία και στην ιστορική μοίρα της νέας πατρίδος τους,

Δύσκολο, και κυρίως πολύ τολμηρό, να εκφράσει κανείς γνώμη άπανω σ' ένα τόσο σοβαρό ζήτημα, σαν αυτό, εάν δεν συγκεντρώσει μεθοδικά και δεν αναλύσει με πολλή προσοχή τα απαραίτητα για τη μελέτη του στοιχεία και όσο τουλάχιστον εγώ γνωρίζω, δεν έχει ακόμα γίνει από έγκυρους έρευνήτες αυτή η συγκέντρωση και ανάλυση.

Έαν αναζητήσουμε στην ιστορία των πολιτισμών του παρελθόντος όμοιολογα γεγονότα και στην έκφασή τους στηρίζουμε τις εικασίες μας, πρέπει να προβλέψουμε ότι άργα ή γρήγορα κάποιες άλλοι πιο επίπολαιες και άλλοι βαθύτερες αλλοιώσεις θα επέλθουν στη δομή του ευρωπαϊκού πολιτισμού από τη συρροή μεγαλου αριθμού άλλοδαπών στον γεωγραφικό χώρο του Έφσσον βέβαια (και ή προυποθεση αυτή αποτελεί όρο βασικό της πιθανολογίας μας) το ρεύμα των μεταναστών από την Άνατολή στη Δυση θα υπερβεί ξέαιταις του όγκου του τα όρια του έλεγχου. Όχι άμέσως, άσφαλώς όμως μετα δύο ή τρεις γενεές οι νεοφερμενοι θα μιλούν τις γλώσσες μας θα έχουν άσπαστεί τη θρησκεία μας, θα σπουδάζουν και θα διδάσκουν στα πανεπιστήμιά μας, θα παίζουν ρολο λίγο ως πολύ σημαντικό στην οικονομική

και στην πολιτική ζωή μας — όλα αυτά όμως με τον δικό τους τρόπο, αφού έχουν τις ρίζες τους σε μιάν άλλη παράδοση και παιδεία, διαφορετικήν απ' αυτήν που έχει σχηματισθεί μέσα στο δικό μας ιστορικό κλίμα. Η παρέμβαση αυτή, η σιγανή και υποχθόνια αλλά συνεχής και επίμονη διήθηση αλλότριων στοιχείων (διανοητικών δομών, συναισθηματικών αποχρώσεων, μορφών συμπεριφοράς, μέτρων αξιολόγησης) στο πνευματικό έδαφος της Ευρώπης αναπότρεπτα θα επηρεάσει την αίσθηση και τη σκέψη, την έκφραση και την πράξη, τους θεσμούς και τὰ ἦθη τοῦ Εὐρωπαίου.

“Εως ποιο βαθμό; Αυτό θα εξαρτηθεί από το ποσόν και το ποιόν τῶν νερῶν που θα μποῦν στη δεξαμενή μας. Νὰ μείνει όμως ἀνααλωίωτο τὸ περιεχόμενό της ἀποκλείεται, ἐάν συνειστέῃ καὶ ἐνταθεῖ ἡ εἰσροή.

“Όταν σκεπτόμαστε τὸ θέμα τοῦτο, ὁ νους μας αὐθόρμητα πηγαίνει στην ἱστορική μοῖρα τῆς ἀρχαίας Ρώμης. “Όπως εἶναι γνωστό, με τὶς κατακτητικές ἐκστρατείες ἀνοίξε πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα ὁ γεωγραφικὸς χῶρος τῆς μεγάλης ἐπικράτειας, καὶ τότε ἄρχισαν νὰ συρρέουν καὶ νὰ ἐγκατασταίνονται στην αἰώνια πόλη κατὰ μάζες, ἀπ' Ἀνατολή καὶ Δύση, κάθε λογῆς καὶ προέλευσης στοιχεῖα: δούλοι καὶ τεχνίτες, ἔμποροι καὶ τυχοδιῶκτες, δασκάλοι καὶ ἀγύρτες. Που κουβάλησαν μαζί τους τὶς γλῶσσες καὶ τοὺς θεοὺς, τὶς προλήψεις καὶ τὰ ἦθη, τὶς ἐμπειρίες καὶ τὰ μέτρα τους. Στὴν ἀρχὴ ἔμεναν στὸ περιθώριο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἡ πολιτεία τους εἶχε κλείσει τὶς πόρτες της, ἐνῶ χρησιμοποιοῦσε καὶ ἐκμεταλλεῖτο τὴν ἐργασία τους. Σιγὰ σιγὰ όμως οἱ παρείσακτοι ἐσχωρήσαν παντοῦ: στὶς ἐπιχειρήσεις, στὸ στρατό, στὴ διοίκηση, στὸ παλάτι. Καὶ μετάλαξαν τὸ ὕψος καὶ τὸ ἦθος τῆς ρωμαϊκῆς κοινωνίας καὶ παιδείας. Ἀπὸ τὴν ἀλλοίωση αὐτὴ βγήκε στὸ τέλος ἕνας ἄλλος κόσμος προσώπων καὶ ἰδεῶν: στοὺς ὑστεροὺς αἰῶνες τῆς ἱστορίας της ἡ Ρώμη πολὺ λίγο μοιάζει με ὅ,τι ἦταν στοὺς πρώιμους χρόνους της. Τότε εἶναι τόσο «λατινική»,

ὅσο — ἦταν «αἰγυπτιακή» ἡ Ἀλεξάνδρεια τὸν καιρὸ τῶν Πτολεμαίων. . .

Φέρεται λοιπὸν ἡ Εὐρώπη, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἐσωτερικὴ της ροπή, πρὸς τὴν κοινωνικὴ καὶ ἠθική, τὴν πνευματικὴ «ἀλλοτρίωση»; Ἴσως ἐστὶ περίπου νὰ γίνεταί ἡ «ἀλλαγὴ τῆς φρουρᾶς» μέσα στην Ἱστορία: ὁ ἕνας πολιτισμὸς παραχωρεῖ τὴ θέση του στὸν ἄλλο τότε, πού ἀσυγκράτητες πλέον οἱ δυνάμεις τῆς μεταβολῆς ὑπερνικοῦν ὀριστικὰ τὴν ἀδράνεια. Ὁ τροχὸς τῆς Ἱστορίας δὲν μένει γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκίνητος. Καὶ ὅταν προχωρεῖ, δὲν λυπᾶται τίποτα. . .

Ὁ ἀναγνώστης θὰ παρατήρησε ὅτι δὲν χρησιμοποιοῦ στὸ ἄρθρο μου τὶς λέξεις: «φθορά», «παρακμὴ», «ἐκφυλισμὸς» καὶ τὰ παρόμοια. Μιλῶ μόνο γιὰ πιθανὴν ἀλλοίωση τοῦ δυτικῆ πολιτισμοῦ με τὴν πληθωρικὴ εἰσροὴ ἀλλοδαπῶν στὴ γεωγραφικὴ περιοχὴ του. Ἡ ἐπιστήμη ἀγαπάει τὶς οὐδέτερες ἐκφράσεις. Λέγει: ἡ βαθεῖα μεταβολὴ φέρνει στην ἱστορικὴ σκηνὴ τὸ «ἄλλο». Τοῦτο θὰ εἶναι ἄραγε χειρότερο ἢ καλύτερο ἀπὸ τὸ προγενέστερο καθεστῶς; Αὐτὸ πρὶν τοῦ πτεῖ κανεῖς, ἄς ἐξετάσει νὰ βεβαιωθεῖ ἂν εἶναι σωστὰ τὰ μέτρα του.

Τελειώνοντας θὰ προσπαθῆσω νὰ προλάβω μιὰ πιθανὴν ἀντίρρηση.

Θὰ μοῦ ποῦν:

— Σαραντα ἑκατομῦρια Νέγγρων στὶς Ἠνωμένες Πολιτείες δὲν κατάφεραν νὰ ἀλλοιώσουν τὸν πολιτισμὸ τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ περιμένει ἀπὸ τὰ λίγα ἑκατομῦρια τῶν ἀφρικανοασιατῶν πού μεταναστεύουν στην Εὐρώπη νὰ μεταλλάξουν τὸ ὕψος καὶ τὸ ἦθος της;

Ἡ ἀπάντησή μου:

— Κάνετε λάθος νὰ πιστεύετε ὅτι εἴμαι ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τοὺς Νέγγρους τῆς Ἀμερικῆς ὁ κόσμος. Τόσο ὁ νέος, ὅσο καὶ ὁ παλαιός. Ξεχνάτε ὅτι χορεύουμε με τοὺς ρυθμούς των, τραγουδοῦμε τοὺς σκοποὺς των; Ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μουσικὴ, καὶ οἱ πλαστικὲς Τέχνες μαρτυροῦν τὴν παρουσία τους στὸν καλλιτεχνικὸ μας πολιτισμὸ;

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ

«Βῆμα», 2 Σεπτ. 73.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

Οι σχέσεις

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ανθρώπου και ζώων δεν σταθήκανε πάντα ειδυλλιακές. Η καλωσύνη, κι' ακόμα περισσότερο η στοργή προς τὰ ζώα, είναι τὸ λίγο, ἐνῶ ἡ ἀγριότητα, ἡ βαρβαροτητα, ὁ σαδισμός, κι' ἡ ἀδιαφορία, είναι τὸ ἀσύγκριτα περισσότερο, είναι τὸ καταπληκτικὰ πολὺ. Θὰ ρωτῆστε, γιατί, ἀναζητώντας τὸ αἴτιο αὐτῆς τῆς στάσης τοῦ ἀνθρώπου καὶ θὰ βρῆτε στὴ ρίζα τοῦ κακοῦ ἕναν ἡλίθιο ὠφελισμὸ πὺ εἶναι κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπότοκος τῆς μωρίας πὺ δέρνει τὸν ἀνθρώπο πὺ λογαριάζει πὺς ὅλα τὰ ἐμψυχα καὶ ἀψυχα τοῦ κόσμου, δημιουργηθῆκανε πρὸς δική του καὶ μόνο ἐξυτηρέτησι κι' ὄφελος. Καὶ λογαριάζουσε πὺς τοῦτο τὸ ὄφελος μᾶς τὸ χρωστᾶνε τὰ ζώα, διαφορετικὰ πρέπει νὰ λογαριάζονται σὰν δέντρο ἀκαρπο, πὺ κόβεται καὶ πετιέται στὴ φωτιά. Τούτη εἶναι ἡ λογική τοῦ πιὸ ἡλίθιου ἐγωκεντρισμοῦ, πὺ λογαριάζει τὸ στομάχι πρωταρχικὸ καὶ μάλιστα μοναδικὸ ὄργανο τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πιστεύεται πὺς αὐτὸ καὶ μόνο ὑπαγορεύει τὴν πολιτεία τοῦ ἀνθρώπου, κι' ἀντικρυ τὸν ἀνθρώπο, κι' ἀντικρυ στὰ ζώα. Ψυχὴ, καρδιά, ἀγάπη, αἴσθημα, οἶκος, ὅλα τούτα, τὰ τόσο σημαντικά, τὰ τόσο ρυθμιστικά, διαγραφονται καὶ μενει ὑπόβαθρο τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου τοῦ Εἰκοστοῦ αἰῶνα ἐνας στυγνός, κι' ἀσυγκίνητος ὠφελισμὸς μὲ μαζικὲς προγραφές ἀνθρώπων καὶ ζώων. Μέσα στὰ τεκμήρια πολιτισμοῦ, λίγο μετὰ τὸ θεατρο, λογαριάστηκε παντα τὸ ἵπποδρόμιο. Τοῦ φορτωνουσε μάλιστα γιὰ πλεονέκτημα τὴν παρουσία καὶ τὴν συμμετοχή ζώων στὸ θέαμα. Ἄγρια θηρία, πίθηκοι, ἄλογα, σκυλιά. Τὸ φαινόμενο θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριστεῖ προσπάθεια ν' ἀνθρωποποιηθεῖ τὸ ἄλογο ζῶο. Νὰ κάνει ὅσα κι' ὁ λογικὸς ἀνθρώπος, ν' ἀποκαλύψει σκέψη, λογική, κρίση, γνωρίσματα πὺ δὲν τᾶχει τὸ ζῶο. Κουτολογῆς καὶ οὐσιαστικά, γιὰ νὰ πετύχει εἰσπραχτικά τὸ θέαμα ἐπι-

χειροῦνε τὸ ἀληθινὰ ἀκατόρθωτο. Ν' ἀλλάξουσε τὴ φύση τοῦ ζώου. Στὸ μεγάλο ζωολογικὸ κῆπο τοῦ Μπρούκλιν, μισὴ ὥρα ἀπὸ τὸ Μανχάταν, τὴν καρδιά τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐγινε ἕνα ἀξιοπρόσεχτο πείραμα, πὺ ἀποδεικνύει τὴν ἀνυπαρκτη κρίση τῶν ζώων, πὺ δὲν κινουῦνται μὲ τὸ λογικό, ἀλλά

μὲ τὸ ἐνστικτο. Σὲ μιὰ τεράστια θολωτὴ κλούβα τοποθετήσανε κιβωτία σὲ διάφορα μεγέθη. Ἡ κλούβα ἐπικοινωνουσε μὲ τὴς κατοικίες τῶν Χιμπατζήδων μέσο ἐνὸς θολωτοῦ διαδρόμου πὺ ἐπέτρεπε στοὺς χιμπατζήδες νὰ μπαίνουσε στὴν κλούβα. Ὁ διάδρομος ἀνοίγε κι' ἐκλείνε κατὰ τὴν ἐπιθυμία τοῦ καθηγητῆ πὺ ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ πειραματισμοῦ. Στὸ θόλο τῆς κλούβας κρεμοτανε πολὺ ψηλά, ἕνα πελώριο κλαρί καταφορτο ἀπὸ μπανάνες. Οἱ πίθηκοι μέινανε δὺ μέρες νηστικοί, κι' ὅταν τοὺς ἀνοίξανε τὴν πορτα τοῦ διαδρόμου χυθηκανε μέσα στὴν κλούβα σὲ κατάσταση ἐξαλλῆ. Εἶδανε τὴς μπανάνες, καὶ τὸ χειρότερο εἶδανε πὺς δὲν μπορούσε νὰ τὴς φτάσουσε. Ζουσανε σὲ κατάσταση παραφορᾶς, ὡς πὺ μετὰ ὦρες ἀποφασίσανε νὰ μεταχειριστοῦνε τὰ κιβωτία. Ἄλλο δὲν καταφερνανε τίποτα, γιὰ τὴ βαζανε τα μεγάλα κιβωτία πανω στὰ μικρά, κι' ἀναποδογυρίζοντουσαν. Μετὰ ὦρες ὀλοκληρες, ἐντελῶς τυχαῖα καταφερνανε νὰ βαλοῦνε τὰ κιβωτία κατὰ τρόπο πὺ τοὺς ἐπέτρεψε νὰ φτάσουσε τὴς μπανάνες. Χυθηκανε ὅλοι κι' ὅποιος ἐπρόλαβε

τὸν Κύριον εἶδε. Λίγο πολὺ φάγανε ὅλοι. Τὸ πείραμα ἐπαναλήφθηκε τὸ ἐπόμενο πρωί, ἀλλὰ χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα. Ἡ πείρα τῆς προηγούμενης μέρας δὲν τοὺς ὠφέλησε σὲ τίποτα. Αὐτὴ τῆ δευτέρῃ μέρα δὲν καταφέρανε νὰ βάλουνε τὰ κιβώτια κατὰ τὸν τρόπο πού εἶχανε βρεῖ τὴν προηγούμενη μέρα, κι' ἔτσι ὅλος ὁ ἀγῶνας τοὺς ἔμεινε ἄκαρπος. Κρίση δὲν ὑπῆρχε, καὶ κατὰ συνέπεια οὕτε θέμα ἐμπειρικῆς κρίσης. Πειράματα συγγενικά γίνανε πολλὰ μὲ τὸ ἴδιο πάντα ἄκαρπο ἀποτέλεσμα. Εἶναι, λοιπόν, τόσο ἀπλό ν' ἀλλάξουνε τὴ φύση τῶν ζώων τὰ νιτερῶσα τῶν ἀνθρώπων τῶν τσίρκων, Κάθε ἄλλο. Τότε προσφεύγουνε στὰ πιὸ ἀνατριχιαστικά βασιανιστήρια, πού παίρνουνε τὸν εὐγενικὸ ἀθλητικὸ τίτλο ἐκπαίδευση, κι' ἄσκηση, καὶ ἄλλα παρομοία ἀπίθανα, καὶ τερατώδη ἀπαισιότατα κακουργία. Ὁ Ἀμερικανὸς συγγραφεὺς Τζακ Λόντον, πού αὐτοκτόνησε στὰ 1916 περιγράφει σ' ἓνα βιβλίον του μὲ τὸν τίτλον «Μικαὲλ, σκύλος τοῦ τσίρκου», τὴν τραγωδία ἑνὸς κακότυχου σκυλιοῦ πού γνωρίζει αὐτὴ τὴν παιδεία τοῦ τσίρκου. Ἀπὸ τὸν καιρὸ πού τὸ διάβασα δὲν ξαναπάτησα σὲ τσίρκο. Ὅποιος πληροφορηθεῖ αὐτὴ τὴν τραγωδία τῶν ζώων στὰ τσίρκα, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀνεχθεῖ τὸ θέαμα πού κρύβει ἓνα τόσο ἐξοντωτικὸ παιδευτικὸ στάδιο.

Οἱ γάτες βρίσκονται σὲ μόνιμη κατάσταση συναγερμού. Ἄν λίγοι ἀνθρώποι τοὺς δείχνουνε κάποια στοργή, τὸ σὺμπαν τὴν πολεμᾷ ἀνελέητα. Ἰδιαίτερα τὰ παιδιά. Ἄν μπορούσανε θὰ τὴν ἀνασκοποῖζανε, θὰ τὴν γδέρνανε, θὰ τὴν καίγανε, θὰ τὴν ἀκρωτηριάζανε. Ὁ παιδικὸς σαδισμὸς κατὰ τῶν μικροῦ ὄγκου ζώων εἶναι κάτι ἀπίθανο. Εἶδα ἓνα κομμάτι μπαμπάκι βουτηγμένο στὴ βενζίνη, νᾶναι προσδεμένο καὶ ἀναμένο στὴν οὐρὰ μῖσος γάτας, πού ἐξαλλή ἀπὸ τοὺς πόνους νὰ τρέχει καὶ νὰ ὀρῆται σὰν τρελλή, ἐνῶ οἱ ἀγλαοὶ βλαστοὶ ἀστικῆς οἰκογενείας νὰ παρακολουθοῦνε τὸ μακάβριον κατόρθωμά τους, νᾶναι ἐξακρίθιμοι στὰ γέλια. Εἶδα ἀνθρώπους ἐπιστήμονες νὰ κλωτσοῦνε ἀλύπητα ἓνα σκυλί, ἐπειδὴ τὸ λήμνησε

νὰ τοὺς σιμῶσει καὶ νὰ τοὺς χარიεντιστεῖ. Αὐτὰ δὲν τὰ κοιτάζουμε, οὕτε τὰ ὑπογραμμίζουμε. Σχολιάζουμε ὁμῶς μὲ φοβερὴ εἰρωνεία ἓναν ἄνθρωπον πού νοιάζεται τὰ ζῶα. Λογαριάζουμε, τὴν ἀνθρωπιὰ τους, ἀρρωστημένη κατάσταση καὶ ζητᾶμε τὴν κεφαλὴ τους, σὰν νᾶσαι οἱ πιὸ μισητοὶ

ἐγκληματίες Βέβαια, ὑπάρχει κι' ἡ τάχα δικαιολογία. Ὑπάρχουνε, σοῦ λένε, τόσοι δυστυχισμένοι ἄνθρωποι, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει περιθώριο γιὰ ζωοφιλία. Γίνετε πρώτα φιλόανθρωποι, λένε, κι' ὕστερα ζωόφιλοι. Δὲν εἶδα ὁμῶς ποτὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς τέτοιους ἐπικριτὲς τῆς ζωοφιλίας νὰ ἔδωκε ἀπὸ τὸ ὑπέρημά του, γιὰ ν' ἀνακουφίσει ἓναν δυστυχισμένο ἄνθρωπον.

Ἡ προστασία

ΚΑΙ Η ΕΤΑΙΡΙΑ Προστασίας τῶν Ζώων; Εὐτυχῶς πού βρίσκονται ἄνθρωποι πού πασχίζουνε μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ φροντίδα τους ν' ἀνακουφίσουνε τὰ ζῶα. Ὁ ἄνθρωπος ὅποια δυστυχία κι' ἂν τὸν χτυπήσει, ἔχει δύο σπλά πού δὲν τᾶνε, ὅσο κι' ἂν εἶναι ξυπνὸ. Ἐχει τὴ σκέψη καὶ τὴ λαλιά. Σκέφτεται πῶς ν' ἀντιμετωπίσει καὶ τὸ σκληρότερο χτύπημα πού ἀμολᾷ ὁ συνάνθρωπός του, καὶ μπορεῖ χάρη τὴν λαλιά, νὰ δώσει στὸ διπλανό του νὰ καταλάβει τί ἔχει καὶ τί θέλει. Τὸ ζῶο δὲν ἔχει τέτοια δυνατότητα. Μονάχα ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ τοῦ συμπαρασταθεῖ μαντεύοντας τί ἔχει καὶ τί θέλει, μαν-

τεύοντας, ἀφοῦ ἡ ἔλειψη τῆς νόησης καὶ τῆς λαλιᾶς δὲν δίνει στὸ ζῶο τὴ δυνατότητα νὰ ἐξηγηθεῖ Κεῖνον πού ἀγαποῦνε τὰ ζῶα, καὶ πού δέχονται τὰ βέλη τῶν ἐπικριτῶν ἔχουνοι τὴν ἀπάντηση πού ἔδωσε ἕνας ποιητῆς:

«Ἐγνώρισα τὸν ἄνθρωπο
κι' ἀγάπησα τὰ ζῶα. »

Ἄν ἡ κατάσταση δὲν εἶτανε τέτοια, δὲν θὰ συντρεχε λόγος νὰ ὑπάρχουνοι ὀργανισμοί, πού κατευθυνουνοι ἀξιόλογοι ἄνθρωποι, καὶ σὲ μέρη ἀκόμα φημισμένα γιὰ τὴ φιλοξενία τους, ὅπως ἡ Ἄγγλία κι' οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες ὅπου ὑπάρχουνοι ἀξιόλογοι καρποὶ πού ἔχει σπείρει ἡ ἀγάπη γιὰ τὰ ζῶα κι' ἡ ἀνθρωπιά. Θυμᾶμαι μικρὸ παιδι ἀκόμα καμάρωσα τὴ Ρήνα. Τί ἦτανε ἡ Ρήνα; Ἦτανε μιὰ κάτασπρη φοράδα, ἕνα ἄλογο στυλὲ πού ἀνῆκε στὸν τότε διοικητὴ τοῦ 11ου συντάγματος πεζικοῦ συνταγματάρχη Ἄντωνιάδη. Ὁ συνταγματάρχης αὐτὸς εἶχε παχύνει καὶ δυσκολευότανε νὰ καρβαλήσει τὸ ἄλογο, πατώντας τὸν ἀναβατήρα καὶ μόνο Ἡ Ρήνα λοιπὸν μὲ ἀπλούστατη διδαχὴ τοῦ ἱπποκομου, μόλις τὴν πλησίαζε ὁ συνταγματάρχης, γονάτιζε, ὥστε ὁ ἱππεας ν' ἀνεβῆ χωρὶς τίς δυσκολίες πού δημιουργοῦσε τὸ ὕψος. Τὸ ἴδιο ἔκανε κι' ὅταν ὁ συνταγματάρχης ἤθελε νὰ ξεπεζέξη. Νοημονέστερο πλᾶσμα ἀπὸ τὴ Ρήνα δὲν εἶχα γνωρίσει ἄλλο.

Οἱ ἄνθρωποι πού σέβουνοι κι' ἀγαποῦνε τὰ ζῶα δὲν κάνουνε διάκρίσεις ἀναμεταξύ σ' αὐτὰ. Ὁ θαυμαστος Γάλλος ποιητῆς ὁ Φρανσις Ζάμ εἶχε τὴν πιὸ τρυφερὴ συμπεριφορὰ μὲ τὰ ζῶα. Σ' ἕνα θαυμασιο ποιήμα του πού τὸ ἐπιγράφει: «Παράκληση στὸ Θεὸ νὰ πᾶω στὸν παράδεισο μὲ τὰ γαιδούρια» ἀποκαλύπτει τὸν πιὸ ἰδιότυπο λυρισμὸ. Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπὶκλήσῃς του γράφει τούτους τοὺς στίχους:

«Ὅταν χρειαστεῖ νὰ ῥθῶ πρὸς Σᾶς ὦ
Θεέ μου,
κάντε νᾶναι μιὰ μέρα, πού ἡ ἐξοχὴ θᾶ-
ναί
γιορτινὰ σκεπασμένη ἄχλη Πιθυμιά
μου εἶναι
νὰ κάνω ἐδῶ κάτω διάλεγμα τοῦ δρό-
μου

γιὰ νὰ πᾶω ὅπου πιθυμῶ, νὰ πᾶω
στὸν Παράδεισο
ὅπου λαμποκοποῦν καταμεσθήμερο τ'
ἀστερία
Θὰ πᾶρω τὸ ραβδί μου, καὶ θα πᾶω
στὸν μεγάλο δρόμο, θὰ τραβήξω
καὶ θα πᾶω στους φίλους μου, τὰ γαι-
δούρια:
Εἶμαι ὁ Φρανσις Ζάμ, καὶ πᾶω στὸν
Παράδεισο
γιατι δὲν ὑπάρχει κολαση στὸ χῶρο
τοῦ Θεοῦ

Ἄνυποκριτα ἀγαποῦσε τὰ ζῶα ὁ Φρανσις Ζάμ, καὶ ὅσοι τὸν γνωρίζανε διολοῦν δὲν παραξενευτήκανε ὅταν στὴ διαθηκὴ του μεριμνοῦσε στοργικὰ γιὰ τοὺς δυὸ γάτους του, πού τὸν ἕνα εἶχε ὀνομασεῖ «Βενετσιανικο Καρναβάλι» καὶ τὸν ἐμπιστεύτηκε, πολυτιμὴ κληρονομία, στὸν δευτερο γιο του.

Μηπως ὁ Μπωντελαίρ δὲν στάθηκε φημισμενος ζωοφιλος, Τα ποιήματα του γιὰ τοὺς γάτους στα «Ἄνθη τοῦ Κακοῦ» δὲν εἶναι τεκμηρία ἀληθινῆς ἀγάπης γι' αὐτὰ τὰ ζῶα, Ἡ μηπως ταχα ὑπάρχουνοι ἄνθρωποι, πού νάχουνοι τόσο ἀποθανασιστεῖ, ὅσο οἱ γατοὶ τοῦ Μπωντελαίρ, Ἄλλα ἡ ζωοφιλία δὲν εἶναι γεννημα τοῦ εἴκοστού αἰῶνα. Εἶναι συγχρονη μὲ τὸ πολιτιστικο φαινόμενο Στὴν ἀρχαιοτητα, καὶ τὴν ἑλληνικὴ καὶ τὴν ἰουδαϊκὴ ὅταν λχ ἀνῆθε ὁ κλασικος πολιτισμοῦ, φουντοῦνε κι' ἡ ἀγάπη γιὰ τὰ ζῶα. Στὴν Ἄθηνά ἕνα μέλος τοῦ Ἄρειου Παγου, ἀποβλήθηκε ἀπὸ τὸ σῶμα ἐπειδὴ κατατυράνησε ἕνα ζῶο. Ἡ ἀθηναϊκὴ νομοθεσία ἦτανε αὐστηροτατὴ, καὶ βαρύτατες οἱ κυρώσεις γιὰ ὅσους κακομεταχειρίζουταν τὰ ζῶα. Καὶ τὸ κίνητρο τῆς ζωοφιλίας δὲν ἦτανε ὁ ὠφελιμισμὸς. Μπορεῖ τα ζῶα νὰ ἐργαζότανε γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ὅταν ὁμως γερνούσανε καὶ δὲν μπορούσανε πια νὰ δουλέψουνοι, κανενὸς ἀπὸ τὸ νοῦ δὲν περνοῦσε νὰ τα σκοτωσοῦνε. Τ' ἀφίνανε ἐλεύθερα νὰ γυρίζουνοι καὶ μεριμνοῦσανε γιὰ τὴν τροφὴ τους. Λογαριάζανε εὐλόγια Θεοῦ τὸ φυσιολογικὸ θάνατο τοῦ ζῶου. Ὅταν ὁ Ξάνθιππος ὁ πατέρας τοῦ μεγαλοῦ Περικλῆ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἄθηνά, ὁ σκύλος του ἀκολούθησε κολυμπώντας τὸ πλοιάριο ὅπου ταξείδευε ὁ Ξάνθιππος, καὶ πνίγηκε ἀπὸ

τὴν κούραση Ὁ Ξάνθιππος τοῦ ἔστησε ἀγαλμα Ἡ ζωοφιλία τοῦ Πυθαγόρα ἔφτασε στὴν ὑπερβολὴ νὰ θεωρεῖ βαρβαρότητα τὴ σφαγὴ ζώων γιὰ τὴ διατροφή τοῦ ἀνθρώπου

Ὅταν στὴ Νέα Ὑόρκη πῆγα καὶ εἶδα τὸ νεκροταφεῖο τῶν ζώων, διάβασα ἐπιτύμβια, ποὺ δὲν διαβάζει κανεὶς στὰ κοιμητήρια τῶν ἀνθρώπων καὶ ποὺ μοιάζανε μὲ τοῦτο, στὸν τάφο ἐνὸς σκύλου:

«Κάτω ἀπ' αὐτὴ τὴν πλάκα
βρίσκεται ἓνα κομμάτι τῆς καρδιάς μου».

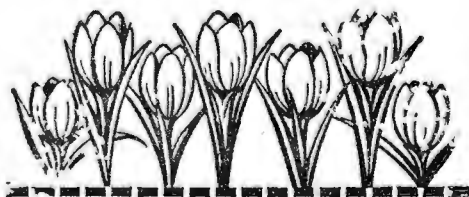
Ἡ ἐλληνικὴ ζωοφιλία

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ζωοφιλία, κινήθηκε σὰν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ αἵωνα μας, ὡς σήμερα. Αὐτὴ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἀνήκει στὸ γυναικεῖο φύλο. Στις ἀρχές ὅμως ἔμεινε φωνὴ βοῶντος στὴν ἔρημο. Γιὰ τοῦτο ἡ πρωτοβουλία πῆρε τὸν ἐπιεικὴ χαρακτήρισμό, «συμπαιθητικὴ». Ἡ πρόθεσή μου δὲν εἶναι νὰ ἱστορήσω τὸ ὁδοιπορικὸ τῆς «Ἐταιρείας Προστασίας τῶν Ζώων». Εἶναι νὰ ὑπογραμμίσω ἄλλη μιὰ φορὰ τὴ σημασία τοῦ παράγοντα ἀνθρώπου. Ἄφ' ὅτου ἀνετέθη ἡ προεδρία στὸν κ. Δημ. Βρανόπουλο δικηγόρο, πρῶην ἀστυνομικὸ διευθυντὴ Ἀθηνῶν, πρῶην βουλευτὴ, πρῶην ὑπουργό, κί' ἡ γενικὴ γραμματεία στὴν κ. Πανδώρα Ἀθ. Τσαλδάρη, ἄλλαξεν ὁ πίνακας, αὐτῆς τῆς τόσο ἀπαραίτητης καὶ χρήσιμης ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Ὁ Δημήτριος Βρανόπουλος εἶναι ἀνθρώπος, ποὺ δὲν ἔχασε τὴν ἀνθρωπιά του, ποὺ δὲν ξιππᾶστηκε ἀπὸ τ' ἀξιώματα, ποὺ δὲν λησμόνησε πῶς ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἓνας καὶ μόνος: «Νὰ ὑπηρετεῖ» Ποιόν;

Μὰ ποιὸν ἄλλον ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο; Ὁ Βρανόπουλος εἶναι ὀργανωτικὸς καὶ σκοπεύει πάντοτε τὸ συγκεκριμένο Ἀγῶνας γιὰ νὰ καλυτερέψουνη οἱ συνθήκες ζωῆς τοῦ ζώου καὶ προστασία του ἀπὸ τὴν κακουργία τῶν πιὸ ἰσχυρῶν. Γιὰ τοῦτο μόχθος, κινήτοποίηση τῆς πολιτείας καὶ ἐπινόηση μεθόδων ποὺ θὰ προστατέψουνη τὰ ζῶα. Ἡ γενικὴ γραμματέας, ἡ Πανδώρα Τσαλδάρη εἶναι ἡ ἐνσάρκωση τῆς δραστηριότητος, τῆς ἐπινοητικότητος, κί' εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη ὑπαρξὴ ποὺ ἀγαπᾷ ἀληθινὰ τὰ ζῶα. Πῆρα στὰ χέρια μου μιὰν ἐπιστολὴ ποὺ ὑποτίθεται πῶς στέλνει ἓνα ἄλογο στὸν ἀφεντικό του. Τί τοῦ ζητᾷ; Μὰ ἀπλᾶ, πολὺ ἀπλᾶ πράγματα: Νὰ μὴν τ' ἀφίνει διωσμένο καὶ πεινασμένο. Νὰ μὴν τ' ἀφίνει νὰ παγώνει τὴ νύχτα οὔτε νὰ καίγεται τὸ καλοκαίρι. Νὰ μὴν καταργοῦν αὐθαίρετα τὸν σταῦλο. Νὰ μὴν τ' ἀφίνει βρώμικο. Νὰ τὸ πεταλῶνη ταχτικά, γιὰ νὰ μὴν πονεῖ. Νὰ μὴν τὸ παραφορτώνει. Νὰ μὴν τὸ δέρνει ὅταν εἶναι κουρασμένο. Στις θεομηνίες νὰ μὴν τ' ἀφίνει νὰ τρομάζει ἀπροστάτετο. Ἄμα ἀρρωστήσει νὰ φωνάζει τὸν κτηνίατρο. Ἄμα γεράσει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ δουλέψει, δὸς του μιὰ πράσινη γωνιά νὰ ἡσυχάσει πρὶν πεθάνει. Λυπᾶμαι ποὺ ὁ χῶρος δὲν μ' ἀφίνει νὰ δημοσιέψω φωτοτυπημένο ὄλο αὐτὸ τὸ γράμμα, γιὰτὶ κί' ὡς κείμενο, κί' ὡς ἰδέα, κί' ὡς περιεχόμενο εἶναι καλῆς ὥρας γέννημα, ποὺ ἀξίζει ὀλόθερμα συγχαρητήρια. Σφίγγω λοιπὸν τὸ χέρι σ' αὐτοὺς ποὺ δουλεύουνη χωρὶς νὰ περιμένουνη τὸ εὐχαριστῶ τοῦ εὐεργετούμενου.

ΚΩΣΤΗΣ ΜΠΑΣΤΙΑΣ

«Βραδυνή», 24 11.1972

ΤΑ
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΝΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, μελέτη
 Δρος Εὐαγγέλου Γ. Σαββοπούλου Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ περιοδικὸν
 «Ἐθνικὴ Ἀνασυγκρότησις», τ. 328-331.

Γλαφυρὴ καὶ διδακτικὴ ἐξιστόρησις (μὲ πλοῦσια βιβλιογραφία) τῶν ἀπὸ χιλίων περίπου ἔτων προσπαθειῶν γιὰ τὴν ἐνοποίηση τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τὴν ἐπεκτατικὴ φιλοδοξία τοῦ Μεγάλου δουκὸς τῆς Ρωσίας Βλαδιμήρου (980 μ.Χ.) ἕως τὴν σύγχρονον «Εὐρώπην τῶν πατρίδων», ὡς βαθμίδα γιὰ τὴν μελλοντικὴ ἐνότητα τῶν λαῶν.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος — διευκρινίζει ὁ συγγραφεὺς, που ὑπῆρξε καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης — «ζητοῦμεν τὴν δημιουργίαν Πανευρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας, ὅπου τὰ κράτη θὰ διατηρήσουν τόσην ἐλευθερίαν, ὅσην τοὺς χρειάζεται διὰ νὰ συνεχίσουν, ἐν πλήρη συνεργασίᾳ μὲ τὰ ἄλλα, καὶ ὑπὸ μίαν ἐνιασίαν εὐρωπαϊκὴν ὑπερκυβέρνησιν — ἢ ὅποια θ' ἀσκή τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἀμυντικὴν πολιτικὴν, καθὼς καὶ τὸν γενικὸν οἰκονομικὸν καὶ κοινωνικὸν προγραμματισμὸν — τὴν ἀνάπτυξιν τους, ὥστε δι' αὐτῆς νὰ ὑποβοηθοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συνόλου. Ζητοῦμεν διὰ τῆς ὁμοσπονδοποιήσεως τῆς Εὐρώπης τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ψυχικὴν γαλήνην τῶν ἀνθρώπων κλιματος, ὅπου αἱ ζωογόνοι ἀκτίνες τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εἰρηνικῆς διαβιώσεως, θὰ ἀναζωογονήσουν τὰς κινδυνεύουσας ἀπὸ τὸν ὕλισμὸν τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ ἀκράτου κεφαλαιοκρατισμοῦ ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίας».

Ὁ συγγραφεὺς, ὑπενθυμίζων τὸ τοῦ Σενέκα, ἔτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ βλέπῃ τὸν Κόσμον ὡς «κοινὴν κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπινου γένους» καὶ τὸ τοῦ Ζήνωνος, ὅτι παντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι δημόται καὶ πολῖται τῆς Γῆς, διότι «εἷς θίος καὶ κόσμος», κηρυσσε τὴν ἀνάγκη καλλιιεργείας τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος, ὡς τὸ ἀπαραίτητο καὶ κατεπιείγον γιὰ σήμερα θάθρον τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Ο,ΤΙ ΜΟΥΨΕ Ο ΗΛΙΟΣ. Τὸ Μικρασιατικὸ ἔπος. Κούλη Κάση, Ἀθήναι, 1973.

Τὸ Μικρασιατικὸ ἔπος σὲ δεκαπεντασύλλαβους στίχους. Τὸ ἀνθρώπινο δράμα, χωρὶς τὶς ἀνθρώπινες ἐμπόλεμες ἀντιθέσεις.

Ἡ φαντασία τοῦ ποιητοῦ ἐπικαλεῖται δύο κοράκια μέ. . ἀνθρωπιστικὴ εὐαισθησία. Ἐνῶ χόρτασαν «μάγουλα γλυκὰ καὶ κοκκινοθαμένα ἀπὸ τὶς κάλλιες ὄμορφες ποῦχαν ἐκεῖ τελειώσει» καὶ ἔπιαν κρῦο νερό, καθῶς... ἀξιολογοῦσαν τὴν διαφορὰ γεύσεως τῶν πτωμάτων, ὁ ἕνας κόρακας «ὁ καλύτερος» (!) εἶπε:

Εἶναι νὰ κλάψης, φιλε μου, μὲ τὸ κατάντημά τους
αὐτὸ πὺ βλέπομε συχνὰ στοὺς ἄκαρδους ἀνθρώπους.
Καλύτερα πὺ μ' ἔκανε κορακα ὁ Θεὸς μας
παρὰ νὰ εἴμουν ἀνθρώπος φανιάς στοὺς ὁμοίους μου
Εἶδες κοράκους πουθενὰ κοπάδια νὰ μαλλώνουν,
'Οχι, αὐτὸ δεν γίνεται, μονάχα στοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ ποιητὴς φιλοδοξεῖ νὰ ἀπευθυνθῇ «μὲ τρόπο ὑπεράνθρωπο» στοὺς συνανθρώπους ἀδελφούς ὅλης τῆς γῆς καὶ νὰ κηρύξῃ τὶς ἀλήθειες τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης γιὰ μιὰ γῆ «ἀσύνορη». Θὰ ἤθελε γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ, τὸ βιβλίο του, κάθε ἀνθρώπος

νὰ το κρατῇ στὴ σκατεινὰ σὰ φῶς ἱερωσύνης,
νὰ μὴ σκοιπάψῃ στὸ κακὸ καὶ σπ' ἀδικοῦ τους λάκκους!

Φιλοδοξία ποιητικῆ.

Η ΣΦΑΓΗ ΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ, ἔμμετρο δράμα ὑπὸ Μάγιας-Μαρίας Ρούσου, «Τὸ Ἑλληνικὸ Βιβλίον», Μάρτιος '72.

Θὰ μπορούσε αὐτὴ ἡ δραματικὴ σκηνικὴ δημιουργία ν' ἀναφέρεται σὲ ὁποιοδήποτε τόπο θυσίας τοῦ Ἀνθρώπου στὴ φρίκη τοῦ Πολέμου. Τὸ πλαίσιο εἶναι πανευρωπαϊκό. Καὶ πανανθρώπινη εἶναι ἡ προσευχὴ τοῦ χοροῦ τῶν Γυναικῶν, πὺ προχωροῦν, πέρ' ἀπὸ τὸ πένθος καὶ τὴν δίψα ἐκδικήσεως, σ' ἕνα δράμα εἰρηνικῆς συμβιώσεως.

ΙΑΠΩΝΙΑ - ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΑ, ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις Ζηνοβίας Λιθοξόου-Σαλάτα, Ἀθήναι '73.

Πρόκειται — καθῶς ἡ συγγραφεὺς σπεύδει νὰ ἐξηγήσῃ — γιὰ τύπωμα ὁμιλιῶν. Ἐπομένως, πρέπει νὰ κριθοῦν ὡς λόγος προφορικός. Εἶναι κείμενα ζεστὰ καὶ ἀνάλαφρα ἀπὸ ὑπερβολικὲς πληροφορίες. Μιλᾷ γιὰ ὅσα ἔζησε καὶ εἶδε μόνον. Ἡ ὀπτικὴ γωνία στὶς περιστάσεις αὐτὲς εἶναι περιορισμένη, ἀλλὰ ἐξασφαλίζει περισσότερη ἐγκαρδιότητα.

Ἐξιοσημείωτα ὅσα εἶδε ἡ ταξιδιώτρια στὸ Κιότο τῆς Ἰαπωνίας: «Ἔχουν καὶ δένδρα ξξω ἀπὸ τὰ ἱερά τους οἱ Ἰάπωνες, ποὺ εἶναι γεμᾶτα μὲ μικρὰ χαρτάκια δεμένα στὰ κλαδιά τους. Στὰ χαρτάκια αὐτὰ εἶναι γραμμένες οἱ προσευχὲς καὶ οἱ πόθοι τῶν προσκυνητῶν. Ἀσπρίζουν ἀπὸ τὰ χαρτάκια τὰ δένδρα, σὰν ἀνθισμένες ἀμυγδαλιές. Καὶ σήμαντρα ἔχουν τὰ ἱερά τους, ὄχι γιὰ νὰ καλέσουν τοὺς πιστοὺς, ἀλλὰ γιὰ νὰ προκαλέσουν οἱ πιστοὶ τὴν προσοχὴ τοῦ θεοῦ. Θὰ κτυπήσουν τρεῖς φορές τὸ σήμαντρο καὶ θὰ προσευχηθοῦν. Ἄν λείπη τὸ σήμαντρο, θὰ κτυπήσουν παλαμάκια τὰ χέρια τους καὶ θὰ κάνουν τὴν προσευχή τους, ἔχοντας ἐνωμένες τὶς παλάμες κοντὰ στὸ πρόσωπό τους».

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΥ LAMARK, Λουκά Θανασέκου, ἸΑΘ. 73.

Πρωτότυπο βιβλίον γιὰ τὴν Ἑλλάδα, αὐτὴ ἡ βιογραφία τοῦ Ρόμπερτ Ὕουεν, γιὰ τὴν διακοσιοστὴ ἑτηρίδα τῆς γεννήσεως (1771—1971) τοῦ διασῆμου Οὐάλλου οὐτοπιστοῦ: πνευματικοῦ προδρόμου τῶν κοινωνικῶν ἀναμορφωτῶν τῶν ἐπομένων αἰώνων. Ὁ Ρόμπερτ Ὕουεν ἀναζητοῦσε τοὺς διψασμένους γιὰ Ἀλήθεια καὶ Δικαιοσύνη, πολεμοῦσε καὶ ἀνάλωσε τὴν ζωὴ του γι' αὐτὰ τὰ ὑψηλὰ ἰδανικά. Ἡ ζωὴ του δίδεται σὲ ἀδρές πινελιές.

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, Γ. Ε. Γαλανάκη, ἸΑθῆναι 5η ἔκδοσις.

Τὸ βιβλίον — αὐτοτελὴ ἠθολογικὰ κεφάλαια — ἐγράφη ἀπὸ ἕναν Αἰγυπτίωτὴ Ἑλληνα, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος στὸν πόλεμον τοῦ '40 ὡς ἐθελοντὴς καὶ κοτόπιν στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίστασι, συνελήφθη καὶ ἐξετελέσθη ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, ἀλλὰ ἐπέζησε!

Ἀνάπηρος ἀπὸ τὴν φανταστικὴ αὐτὴ περιπέτεια κατὰ 80%, ζῆ ἀπὸ χρόνια κλεισμένος στὸ σπίτι του, ἡμιπαράλυτος, ἀλλὰ μὲ ἀκμαία καὶ παραγωγικὴ τὴν πνευματικὴ του ὑπαρξί. Σὰν μέλισσα ἐργατικὴ, συγκεντρῶνοντας στοιχεῖα ἀπὸ τὶς ἀνθολογίαι τῶν γνωστικῶν, ἔγραψε μιὰ σειρά ἀπὸ μικρὰ δοκίμια, γιὰ τὰ «μυστικά τῆς ζωῆς», ποὺ εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ αἰσιοδοξία, ἡ πίστις, ἡ ἐπιείκεια, ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ θέλησις κ.ἄ.

Ἡ φιλοσοφία του εἶναι, ὅτι τὴν ζωὴ ἀξίζει νὰ τὴν ζῆ κανεὶς καὶ μπορεῖ νὰ τὴν κάμη ὁμορφῆ.

ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ, Γιάννη Α. Σακελλίωνα, ἸΑθῆναι '72.

Στοχασμοὶ πάνω σὲ θέματα ἐπικαιρότητος, δημοσιευμένοι σ' ἐφημερίδες τῆς Λαρίσης. Ὁ τίτλος συμβολίζει «τὸ ναυάγιο τῶν ἐλπίδων, τῶν ὄραματισμῶν, τῶν ὀνείρων καὶ τῶν ἐπιδιώξεων καὶ συνοδεύεται μὲ τὶς συνέπειαι τῆς ἀλόγιστης χρήσης τῶν θεοποιημένων μεγεθῶν τῆς ἐποχῆς μας» — τὸ ναυάγιο τῆς πνευματι-

κόητος και ἡ ἀποθέωσις τοῦ ποδοσφαίρου, μεταξύ τῶν ἄλλων...

Ἄπο κάθε θέμα ἐπικαιρότητος ἐπιχειρεῖται καὶ μιὰ πνευματική ἀπογείωσις. Παράδειγμα, τὸ χρονογράφημα γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940: «Καιρὸς νὰ διδάξουμε στὰ παιδιά μας τὸ θυσιαστικὸ πνεῦμα τῆς ἀντιστασιακῆς μας παράδοσης, πού εἶναι πνεῦμα ἀγάπης καὶ δημιουργίας, ἔρωτας πνευματικῶν καὶ ἠθικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁχι, λοιπόν, στὸν πόλεμο, ὄχι στὸ μῖσος, ὄχι στὴν ἀδιαφορία. Ναι στὴν εἰρήνη, στὸν πολιτισμὸ, στὴν δημιουργία. Ναι στὸν ἄνθρωπο».

ΛΥΧΝΟΣΤΑΤΕΣ, ποιήματα Γούλας Σμυρنيώτη, «Ν. Σκέψη» Ἀθ. '73.

Τὸ μάθατε,	καὶ περπατώντας ὄρθια
Τὰ ζῶα τῆς ζουγκλας	κυκλοφοροῦν ἀνάμεσα μας
ἐφορεσαν ἀνθρώπινη προβιά	Πῶς φοβῶμαι!

Προτάσσω αὐτὸ τὸ μικρὸ λακωνικὸ ποίημα μὰ τόσο ἐκφραστικὸ, ὡς δεῖγμα τάσεων καὶ τεχντροπίας. Τὰ συναντοῦμε καὶ στὴν ἐ-
ορτῇ τῶν λουλουδιῶν:

Οἱ ἄνθρωποι!
Πρώτομαγιά! Κρυφτῆτε!
Ὁ τοπος μας ἐγέμισεν ἀνθρώπους!

Γενικῶς, ἡ ποιήτρια δονεῖται ἀπὸ τὸ σύνθημα τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ μεταδίδει σὲ διάφορους τόνους. Τὸ «Ἄδικα πῆγεν ἡ θυσία» εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον χαρακτηριστικὰ ποιήματα:

Παει!	Ματαια κι' ἐφετος!
Μάταια κι' ἐφετος ὁ Χριστος σταυρώθηκε!	Ἡ προσφορά πῆγε ξανὰ χαμένη
Ἄδικα πῆγεν ἡ θυσία!	Κι' ἐγώ,
Τ' ἀχραντα χερια του	ὦ, Λυτρωτή, συχώρα με,
ματαια κι' ἐφετος	που τὴν ἀγαπη μου λειψή
με τὰ καρφιά φριχτὰ πληγώθηκα...	στον ἀδελφὸ προσφέροντας,
Τόμαθε, τόδε το φτωχο ἀδερφι μου,	δεν καταφερνω
ἀλλ' ὄμως, οὔτε που το προσεξε!	τὴν ποθητη μεταστροφή του!

Ο ΙΗΣΟΥΣ στὴν Πορτογαλικὴ καὶ Βραζιλιανὴ Λογοτεχνία, μεταφράσεις διηγημάτων ἀπὸ τὴν Ἄρρια Κλώντια (Αἰκατερίνη Λασκαρίδου), Ἀθήνα '73.

Ἄνθολογοῦνται 12 συγγραφεῖς σὲ μετάφραση ἐκ τοῦ πρωτοτύπου. Ἔργασια ὑποδειγματικὴ καὶ — δυστυχῶς — ἐξαίρεσις στὰ μεταφραστικὰ «ἦθη», πού ἔχουν ὡς κανόνα τὶς μεταφράσεις μεταφράσεων.

ΑΚΑΝΘΟΙ, ποιήματα. Αιμιλίας Ίβου. ἸΑΘ. Ἰ73.

Τὰ κοσμογονικά ἐρωτηματικά δεσπόζουν σέ τούτη τή συλλογή τῆς γνωστῆς ποιητρίας.

Το παλιρροιακό κύμα πού μᾶς ξεβράσε
 στη σκοπελο αὐτῆ τοῦ κόσμου — πρὶν φύγει —
 δέν μᾶς φώναξε ποιοί εἴμαστε,
 ποιο τ' ὀνομά μας, οἱ γονεῖς μας, ἢ καταγωγῆ
 Μόνους μᾶς ἄφησε νά παραδερνομε, σάν Σισυφοί,
 με τὰ φτωχὰ μας φῶτα ν' ἀνοιγόμαστε ἀπ' τῆ σκόπελο
 στην ἀναζήτηση γεννήτορα, ταυτότητας, καταγωγῆς

Ἀκολουθώντας τοὺς «Ἀκάνθους» θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι δέν ὑπάρχει καμμία φωτεινὴ ἀκτίνα στό χάος τοῦ σκότους τῶν ἐρωτηματικῶν αὐτῶν καὶ ὅτι δέν περιμένει «τὸ ἀμείλικτό μας σῆμα», τῆ Γῆ, παρὰ ἓνα μηδενιστικὸ γεωλογικὸ φαινόμενο.

Το παλιρροιακό κύμα θὰ ἐπιστρέψει κάποτε
 Με τὴν τυφλὴ ὁρμὴ του θὰ ξεπλύνει κάθε
 ἀχναρι μας Τίποτε δέν θὰ μᾶς θυμίζει πιά
 στό ἔρημο νησί

Καὶ μάλιστα ἡ ποιήτρια τὸ εὐχεται, τὸ ἐπικαλεῖται, ἓνα τέτοιο τέλος:

Ἄς φυσῆξει πιά τῶρα ἐκεῖνος ὁ ὕστατος ἄνεμος
 Τῆς μεγάλης συντελείας το πνεῦμα
 ἄς πνεύσει
 Νά διαλύσει τὰ σπερματά ὅλα τῆς Ἄρνησης
 τίς παναθλιές γέννες τῆς Ἰθῆρης
 μεσ' στοὺς κολπούς νά τὰ χύσει καὶ παλι
 τῆς γαληνίας Μητέρας, στο φαλλο τοῦ Μηδεν,
 τοῦ Ἰρεβους, τοῦ Τίποτε

Ἄλλά, δέν εἶναι αὐτὸς ὁ τόνος ὀλόκληρης τῆς συλλογῆς. Στὶς «Ἔωρες» ἀπλώνεται ἡ αἰσιοδοξία. Οἱ τρεῖς «σοφές κόρες», κλειδοκράτορες τοῦ Οὐρανοῦ — Εὐνομία, Δίκη καὶ Εἰρήνη — ἐπιβλέπουν, ἀγρυπνοῦν καὶ «δέν μπορεῖ, παρὰ», κάποτε, νά ἐλευθερώσουν τὴν ἀνθρωπότητα, ὅταν θὰ ἔχη ἀπὸ τὰ λύτρα τοῦ πόνου καθαγιασθῆ. Στὸ «Πλατωνικὸ» μιλάει γιὰ κάποια «ἐξέοριστη», πού δέν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν Ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, φερμένη ἀπὸ κόσμους οὐράνιους, προτοῦ φυλακισθῆ στό Πλατωνικὸ «σῆμα», τὸ σῶμα μας. Καὶ στὴν «Ἀνακύκληση», περιγράφεται τὸ συναρπαστικὸ ἔπος τῆς ψυχῆς μέσ' ἀπὸ διαδοχικοὺς θίους «μαθητείας» καὶ ἀνατάσεως.

Πάλι θά μὲ προστάξης "Ανοιξη,
σπάζοντας τοῦ θανάτου μου τὸ κέλυφος
σάν σπόρος νὰ προβάλλω κάτω ἀπ' τὴ μητρική σου ατεγῆ .

Πάλι καὶ πάλι.
Γι' ἀπροσμέτρητη φορά.

"Ὡσπου
νὰ πληρωθοῦν οἱ κύκλοι τῆς μαθητείας μου
μέσα στὸ διστυπώστατο, μαυλιστικὸ
μὰ καὶ σκληρὸ μαζί, ἀμείλικτο σκαλειό σου.

'Ὡσπου ν' ἀποφοιτήσω ἀπ' τὶς τάξεις σου
κι' ἐλεύθερα νὰ ταυσιθῶ πέρα
ἀπ' τῆς τροχιάς σου τὶς ἔλξεις

"Ὡσπου νὰ γίνω "Ανοιξη...
Γνώση, σκαλειό καὶ φῶς.

"Ὅμως, δὲν εἶναι οὔτε ἡ θεωρία αὐτή, ἡ ἀπάντησις. Στὸ
ποίημα «Γιὰ τὸν ἥλιο», ἐρωτᾶται τί θὰ εἶναι τὸ «τελευταῖο του
βλέμμα».

Γεμάτο κλάμα, δόνη, ὑπάρχη ἀντάμωσις,
Πατρικὸ χαῖρε σὲ ξόδι ἀλύτρωτου τέκνου
πικρότατο θᾶναι;

"Ὡστε, τὰ ἐρωτηματικὰ παραμένουν. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλη-
θινή, ἡ γνήσια καὶ ἡ μόνη θετικὴ πνευματικότης: Νὰ ἐρωτᾶς. . .

Οἱ «"Ακανθοὶ» ἀγκυλώνουν τὴν ἀνήσυχη ψυχὴ. Καὶ στάζουν
τὸ «Προμηθεϊκὸ» αἶμα, ποὺ ἀνεβάζουν τὸν ἄνθρωπο ἐνώπιον τοῦ
Οὐρανοῦ, καὶ ἐξημερώνουν τὸν «ἀκανθότοπο» τῆς ἐπίγειας ζωῆς
μας . .

● " Ἀρτος

● Ζυμαρικά

● Φρυγανιές

διὰ διαβητικούς

Ζ Ω Γ Ρ Α Φ Ο Υ

ΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Νέα στοιχεία περί τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας

Ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὴν Γαλλίαν νέον βιβλίον τοῦ ἱστορικοῦ συγγραφέως Pierre Echinard ὑπο τον τίτλον *Grecs et Philhellènes à Marseille*

Νέα στοιχεία περί τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ στὴν ἑλληνικὴ Ἑθνεγεσία προέκυψαν ἀπὸ τὶς ἔρευνες τοῦ συγγραφέως στὰ γαλλικὰ ἀρχεῖα

Τὰ στοιχεία αὐτὰ μπερεῖ νὰ καταπαγοῦν σὲ τέσσαρες κατηγορίας

1) Τεκτονικαὶ στοαὶ, μελὴ τῶν ὁποίων ἦλθαν στὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπολέμησαν ὡς ἐθελονταὶ Βάσει τοῦ ὑπ' ἀριθ 287 φακέλλου τῶν ἀρχείων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης (κληροδότημα τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας) ἀναφέρονται αἱ στοαὶ τῆς περιοχῆς Μασσαλίας *Amitié, Disciples de Saint Jean, Française de Saint-Louis, Mère loge ecossaise, Triple Union* καὶ *Parfaite Sincérité*

Σχετικῶς ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ναμάρχης Μασσαλίας *Villeneuve Baigemont* ἦτο τεκτων, μέλος τῆς στοᾶς *Le Triomphe de l'Amitié*, καὶ ἡ ιδιότης του αὐτὴ ἔπαξε ρόλο εἰς τὰς ἐπαφὰς του με τοὺς ἀρχηγούς τῆς φιλελληνικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἀπὸ τεκτονας, ὡς ἐπιτο πλείστον

2) Τεκτονικὸν πνεῦμα στὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως Λογῶ τοῦ ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία εἶχε ἰδρυθῆ ἀπὸ τεκτονας καὶ κατὰ τὰ τεκτονικὰ προτυπα μουσικότητος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν, ὡς καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγὸς πριγκιπ Ὑψηλάντης, ἦσαν τεκτονες, ἡ τεκτονικὴ ἰδιότης τῶν ἐθελοντῶν ἐθεωρεῖτο ἰδιαιτερο προσόν. Σε πολλὰς περιπτώσεις, ἐθελονταὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα παρεκινούνο νὰ μνηθοῦν στον Τεκτονισμόν πρῶτον φύγον, διότι ἐπειθὰ ἦσαν πλέον ἐναρμονισμένοι ὡς μαχηταὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀπελευθερώσεως

3) Νεαὶ ἀγνωστοὶ τεκτονικαὶ στοαὶ:

Ἀπὸ ἐθελοντὰς - τέκτονας τῆς περιοχῆς τῆς Μασσαλίας, τὰς παραμονὰς τῆς ἀναχωρήσεως των γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἰδρύθη «προσωρινῶς ἐν ἀνατολῇ Μασσαλίας», ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐργασθῆ στὴν Ἑλλάδα, ἡ στοὰ «τῶν θετῶν τεκνων τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν» Ἀπὸ τὴν περαιτέρω ἔρευνα, γιὰ τὸν τόπον ὅπου ἐπολέμησαν οἱ ἐθελονταὶ αὐτοὶ, ἴσως προκύψουν στοιχεία περί τῆς δράσεως αὐτῆς τῆς ἀγνώστου στοᾶς ἐν Ἑλλάδι

4) Ἄμεσος σχέσις τεκτονικῶν στοῶν με τον ἀγῶνα τοῦ 1821 Εὐρέθησαν στοιχεία περί δεξιώσεων, ποὺ ἔκαμαν τεκτονικαὶ στοαὶ πρὸς τμητὴν ἐθελοντῶν ἀναχωρούντων γιὰ τὴν Ἑλλάδα

Τὰ τελευταῖα αὐτὰ στοιχεία ἔχουν ἰδιαιτέρη σημασία

Μεταξὺ Βασιλέων

Τὸ περιοδικὸ «Τεκτονικὸς Κήρυξ» ἀναφέρει τὴν ἀκόλουθον συγκινητικὴν σκηνήν, ἀπὸ τὴν παραίτησι τοῦ βασιλεως τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδου Βου ἀπὸ τον θρόνον, λογῶ τῆς ἀποφασεῶς του νὰ συζευχθῆ τὴν κυρία Σίμψον Τόσον ὁ Ἐδουάρδος, ὅσον καὶ ὁ διάδοχός του Βασιλεὺς Γεώργιος Β΄ς, ἦσαν τεκτονες

Ἐπὶ ὅταν ὅλα ἐτελείωσαν, περιγράφοντας τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁ ὁποῖος θὰ ἐφευγε ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐγράψε στὸ ἡμερολόγιον του

«Ὅταν ὁ Νταβιντ καὶ ἐγὼ ἀποχαιρετηθηκαμε, ἐδώσαμε τον τριπλόον ἀσπασμόν ὡς Τέκτονες καὶ ἐπειτα ἐκείνος ὑπεκλίθη σε μενα ὡς Βασίλεα»

Ο Δ' JOHN COATS ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Θ.Ε.

Μεταδίδεται από το "Αντuary ότι ο δόκτωρ Τζών Κόουτς έξελέγη Πρόεδρος της παγκοσμίου Θεοσοφικής Έταιρίας για την έπόμενη έπταετία, κατόπιν άμέσου ψηφοφορίας όλων των μελών των άνά τον κόσμον τμημάτων της Έταιρίας.

Ό Τζών Κόουτς έγεννήθη το 1906 στη Σκωτία. Άπεφοίτησε από το Κολλέγιο του Ήτον.

Στην Θ.Ε. ένεγράφη το 1932 και συνειργάσθη με τους τρίτον και τέταρτον παγκοσμίους προέδρους, τον δόκτορα Τζώρτζ Άραντέηλ και Ζιναραγιαντάσα, έπι πολλά έτη.

Έλαθε μέρος σε πολλά θεοσοφικά συνέδρια. Έξελέγη πρόεδρος του άγγλικού τμήματος της Θ.Ε. στα έτη 1941-46. Υπήρθε ως γραμματεύς της Εύρωπαϊκής Όμοσπονδίας (1953-59) και πρόεδρος της (1959-68).

Άνέπτυξε ιδιαίτερη δραστηριότητα μετά τον β' πόλεμο, για την περίθαλψη των προσφύγων, υπό την αίγίδα του Θεοσοφικού Τάγματος Υψηρείας.

Έταξίδεψε σε πολλά μέρη του κόσμου, δίδοντας διαλέξεις (μεταξύ των οποίων και στην Άθήνα, κατ' έπανάληψιν). Μιλάει Γαλλικά, Ίσπανικά και Γερμανικά (φυσικά, και Άγγλικά).

Υπήρξε μέλος του παγκοσμίου συμβουλίου της Θ.Ε. στα έτη 1941-46 και συνεχώς από του 1961.

Ό Τζών Κόουτς είναι έπίσκοπος της Φιλελευθέρης Καθολικής Έκκλησίας, όπως ητο και ο δόκτωρ Άραντέηλ. Πρό της ψηφοφορίας, έδήλωσε ότι εάν έξελέγετο δέν έπρόκειτο να δέχεται προσαγορεύσεις ως έπίσκοπος, διότι δέν ήθελε να συσχετίζεται, κατá κανένα τρόπο, ή έκκλησιαστική του ιδιότης με εκείνην του προέδρου της Θ.Ε. Όπως έπραξε στην άνάλογη περίπτωση και ο Άραντέηλ, θα ζητούσε να τον άποκαλούν, άπλως, δόκτορα Κόουτς.

“ Ι Λ Ι Σ Ο Σ ”,

ΕΠΙΛΟΓΗ Α' ΤΡΙΕΤΙΑΣ 1956 - 1957 - 1958

ΕΠΙΛΟΓΗ Β' ΤΡΙΕΤΙΑΣ 1959 - 1960 - 1961

Έκαστος χρυσοπανόδετος τόμος Δρχ. 120

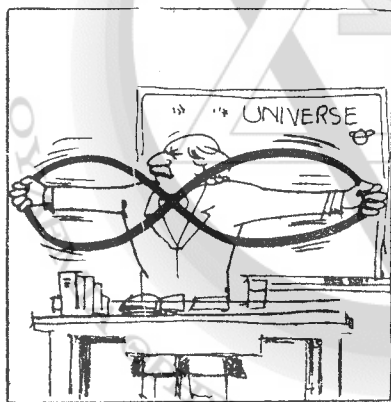
Διά τους συνδρομητάς έσωτερικού » 100

Διά τους συνδρομητάς έξωτερικού \$ 5

Διάφορα «ἐάν»

Τὸ Σύμπαν «εἶναι δυνατόν, θεωρητικῶς» νὰ ἐκραγῇ, ἀποφαίνονται μερικοὶ ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες. Ἀλλά, δὲν πρόκειται νὰ διαπιστωθῇ ἐάν ἔχουν ἢ ὄχι δίκιο, διότι ὁ ἔλεγχος ἐξαρτᾶται ἀπὸ μερικὰ «ἐάν», τῶν ὁποίων ἡ θετικοποίησις μπορεῖ νὰ συμβῇ ἢ νὰ μὴν συμβῇ σὲ μερικά..... δισεκατομμύρια χρόνια.

Ὁ Ἀϊνστάιν εἶχε διατυπώσει τὴν ἀπόψη ὅτι τὸ σύμπαν δὲν πρόκειται νὰ ἐκραγῇ ποτέ, δὲν πρόκειται νὰ χάσῃ τὴ σημαντὴ ἁρμονία τῆς λειτουργίας του. Ἔτσι ἡ Γῆ καὶ τὸ ἀνθρώπινο γένος, δὲν ἔχουν νὰ φοβῶνται τίποτε.

Σύγχρονοι ἀστρονόμοι τῶν

ΗΠΑ θεωροῦν ὅτι τὸ Σύμπαν ἄρχισε νὰ σχηματίζεται πρὶν ἀπὸ 4 δισεκατομμύρια χρόνια περίπου καὶ τότε ἦταν μιὰ σχετικὰ μικρὴ θερμὴ μάζα. Μέσα στὴν ἱστορία του καὶ ὕστερα ἀπὸ μιλιοετρίδες ἄρχισε νὰ ἐπεκτείνεται διαρκῶς καὶ μὲ τὴν ἐπέκτασή του αὐτὴ ἀπωθούσε τὰ διάφορα ἄστρα ἀκόμη πὺ μακριὰ ἀπὸ τὴ θέση τους. Αὐτὴ ἡ ἐπέκταση, ὅμως, δὲν μπορεῖ νὰ συνεχισθῇ: τὸ Σύμπαν ἢ πρέπει νὰ σταματήσῃ νὰ ἐπεκτείνεται ἢ ν' ἀρχίσῃ νὰ «περιορίζεται» καὶ πάλι, τελικά, ἂν δὲν γίνῃ οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο, τότε πλέον θὰ ἐκραγῇ.

Μὲ βάσιν τίς ἔρευνες πού ἔχουν γίνῃ μέχρι σήμερα, μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι κάποτε αὐτὴ ἡ ἐπέκτασις τοῦ Σύμπαντος θὰ σταματήσῃ, κυρίως λόγῳ, τῆς βαρύτητος πού παρουσιάζει. Ἄν, ὅμως, δὲν συμβῇ αὐτὸ καὶ ἡ δύναμις ἐπέκτασεως ἀποδειχθῇ μεγαλύτερη, τότε τὸ Σύμπαν θὰ φθάσῃ σὲ νέες ἀκόμη διαστάσεις, πού λογικὰ θὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ συλλάβῃ ὁ ἀνθρώπος.

«Ἄν φθάσωμε, λένε, στὴν λύση τοῦ προβλήματος τῆς ἀόρατης μάζας τοῦ Σύμπαντος, τότε χωρὶς ἀμφιβολία θὰ μπορέσωμε νὰ λύσωμε τὸ μυστήριον

τῆς καταγωγῆς του, τῆς ἰστορίας του καὶ νὰ δοῦμε ἀκόμη περισσότερο τὸ μέλλον του».

Ζωὴ στὸ Διάστημα

Τηλεγράφημα τοῦ πρακτορείου «Ἡνωμένοι Τύπος» ἀπὸ τὸ Ταλαχάσση τῆς Φλωρίδος στὸ Ἀθηναϊκὸ Πρακτορεῖο Εἰδήσεων:

«Ὁ Ἀμερικανὸς ἀστροναύτης Κόνραντ ἐδήλωσε ὅτι δὲν εἶδεν ἕως τώρα «ἰπτάμενον δίσκον», ἀλλ' ὅτι, κατὰ τὴν γνώμη του, ὑπάρχει ζωὴ στὸ διάστημα».

Ἐρωτηθεὶς σχετικῶς μὲ τίς τελευταῖες εἰδήσεις περὶ μυστηριωδῶν ἰπταμένων ἀντικειμένων ὑπεράνω τοῦ νοτίου τμήματος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὁ ἀστροναύτης, ποὺ ὡς μέλος τοῦ πληρώματος τοῦ Διαστημοπλοίου «Ἀπόλλων 12» ἐπεριπάτησεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης, ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

«Υπάρχουν ἑκατὸ ἑκατομμύρια ἥλιοι στὸ διάστημα καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθοῦμε παράλογοι ἂν ἐπιστεῦαμε, ὅτι μόνον στὴ Γῆ ὑπάρχει ζωή».

Πειράματα μεταξὺ Γῆς καὶ Σελήνης

Ὁ ἀστροναύτης Ἔντγκαρ Μίτσελ, ὅπως ἀναφέρει τὸ περιοδικὸ «Τάιμ», κατὰ τὴν πορεία πρὸς τὴν Σελήνη συνεχέντρωσε τὴν σκέψιν του στὴ Γῆ καὶ συγκεκριμένως ἐπὶ ὠρισμένων συμβόλων, τὰ ὁποῖα μετεδίδοντο ἀπὸ ἄτομον μὲ ἰσχυρὲς τηλεπαθητικὰς ἰκανότητες. Σὲ τέσσαρα πειράματα τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε νὰ συλλάβῃ τὰ 51

ἐκ τῶν 200 μεταδοθέντων σημάτων. Ὁ Μίτσελ αἰσθάνθηκε ἀπογοητευμένος, ἀλλὰ οἱ στατιστικοὶ ἐνθουσιάστησαν. Τώρα ὁ Μίτσελ ἐπιδίδεται, στὸ Πάλο Ἄλτο τῆς Καλλιφορνίας, στὴν συστηματικὴ μελέτη τῶν δυνατοτήτων τῆς συνειδήσεως, μελετώντας ἰδιαιτέρως τὴν πρακτικὴν τῶν Ἀνατολικῶν σπουδαστῶν.

Ἡ Ἀτλαντίς

Τὰ μέλη τῆς θερινῆς σχολῆς τοῦ ἀμερικανικοῦ πανεπιστημίου τῶν Γαδεΐρων πιστεύουν ὅτι ἀνεκάλυψαν τμήμα τῆς χαμένης ἡπείρου τῆς Ἀτλαντίδος, ἡ ὁποία καθὼς ἰσχυρίζονται εἶχε καλυφθῆ ἀπὸ τὴν θάλασσα περίπου τὸ 10.000 π. Χ. Ἡ συνέχισις, ὅμως, τῶν καταδύσεων στὶς ἀκτὲς τῆς Ἰσπανίας ἀπηγορεύθη ἀπὸ τίς ἀρχές, χωρὶς νὰ δοθῆ καμμιά ἐπίσημη δικαιολογία.

Ὁ βρεταννὸς ἀρχαιολόγος καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη μελετητῆς τῶν περὶ Ἀτλαντίδος θεμάτων δόκτωρ Ἔγκερτον Σάικς, μετέχων τῆς ἀποστολῆς, ἐξέφρασε ἐπιφυλακτικότητα. «Δὲν μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς - ἐδήλωσε - ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν Ἀτλαντίδα.

«Τὸ μόνον ποὺ μπορῶ ὑπέυθυνα νὰ δηλώσω, εἶναι ὅτι πρὶν ἀλλάξῃ ἡ στάθμη τῆς θαλάσσης, κατὰ τὸ 6.000 π.Χ. περίπου, ὑπῆρχε σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ μιὰ πόλις ἢ ἓνα μεγάλο χωριό».

Τὸ μέρος ὅπου ἐγίναν ἐρευνεὶς καὶ εὐρέθησαν διάφορα ἀντικείμενα (τὰ ὁποῖα ἀφῆθησαν ἐπὶ τόπου, κατὰ τὸν ἀρχαιολογικὸ

νόμο) κείται περίπου 16 μίλια πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀλγεθίρας. Τὰ εὐρεθέντα ἀντικείμενα ἦσαν κίονες σπασμένοι, κομμάτια ἀπὸ κιονόκρανα καὶ λιθοστρώσεις.

Πάλι ὁ Δαρβῖνος

Στὴν Καλλιφόρνια, τὸ Κρατικὸν Γραφεῖον Ἐκπαιδευσεως ἀντιμετωπίζει διὰ... ψηφοφορίας τὸ θέμα τῆς Δημιουργίας ἢ Ἐξελίξεως, ὡς πρὸς τὸ κείμενον τῶν σχολικῶν βιβλίων γιὰ τὰ τρία ἑκατομμύρια μαθητῶν τῆς ἀμερικανικῆς αὐτῆς πολιτείας. Μερὶς ἐπιστημόνων ὑπεστήριξαν ὅτι δὲν δίδεται στὰ σχολικὰ βιβλία («ἴση ἔκτασις») στὴν ἔκθεσι τῶν δύο θεωριῶν γιὰ τὴν ἐμφάνισι τῆς ζωῆς, τῆς Βίβλου καὶ τοῦ Δαρβίνου. Μία παγκόσμιος ἀθηντία στὴν Γενεϊκή, ὁ καθηγητῆς στὸ πανεπιστήμιον Μπέρκλεϋ, Τόμας Τζιούκς ὑπεστήριξε ὅτι ὅλοι οἱ ἐπιστήμονες φιλονεικοῦν γιὰ τὴν διαδικασίαν τῆς Ἐξελίξεως τῶν εἰδῶν, ὡς πρὸς τὰς λεπτομέρειας, ἀλλὰ δὲν συμφωνοῦν ὅλοι ὅτι τὰ ὑπάρχοντα σήμερα χαρακτηριστικὰ ἦσαν μέρος μιᾶς ἀρχικῆς εἰδικῆς δημιουργίας. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὁ καθηγητῆς Λέοναρτ Μπράντ, ἐπίσης παγκοσμίου φήμης βιολόγος, εἶπε ὅτι ἡ θεωρία περὶ Δημιουργίας πρέπει νὰ ἐνταχθῆ στὴν ἐπιστήμη. Ἡ θεωρία αὐτή, εἶπε, ὑποστηρίζει ὅτι «ἐπλάσθησαν αἱ διάφοροι ὁμάδες ὀργανισμῶν καὶ ἡ ἐξέλιξις ἐπενέβη μόνον ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν». Τὸ ζήτημα παρέμεινεν ἄλυτον ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν ἐπιστημόνων καί, ἐν τῷ μεταξύ, κυκλ-

φοροῦν τὰ παλαιὰ σχολικὰ βιβλία.

Κύπρος καὶ «Ζωή»

Ἀνεγρόφη στὸν καθημερινὸν τύπο ὅτι ἡ γνωστὴ Ἀδελφότης θεολόγων «Ζωή» ἔστειλε πρὸς τοὺς τρεῖς μητροπολίτας τῆς Κύπρου, οἱ ὁποῖοι καθηρέθησαν ἐπειδὴ καθήρεσαν τὸν ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο γιὰ τοὺς γνωστοὺς λόγους, ἐπιστολὴ συμπαραστάσεως στὴν ὁποία ὑπογραμμίζεται ὅτι «πάντες οἱ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντες τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἴστανται παρὰ τὸ πλευρὸν σας».

Δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωζομε ἐάν, πράγματι, τέτοια περικοπὴ περιέχεται στὴν ἐπιστολὴ τῆς «Ζωῆς». Ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξι αὐτή, θὰ πρέπει νὰ συμπεράνη κανεὶς ὅτι ὅσοι ἐτάχθησαν παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Μακαρίου ΔΕΝ ἀγαποῦν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Του («εἰλικρινῶς»). Δηλ. τὰ Πατριαρχεῖα Κωνσταντινουπόλεως, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ μέγα μέρος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς ἐάν δὲν εἶναι ἀκριβὲς ὅτι ἀγαποῦν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰλικρινῶς ΜΟΝΟΝ ὅσοι ἀνήκουν εἰς τὴν «Ζωὴν» καὶ ὅσοι συμμερίζονται τὰς ἀπόψεις της. Ἀπλῶς, τὸ ἰσχυρίζονται δι' ἑαυτοὺς καὶ τὸ ἀρνοῦνται δι' ὅλους τοὺς ἄλλους, βάσει ἐνὸς ἀπολύτου δογματισμοῦ. ὁ ὁποῖος συστέλλει ἀφαντάστως τὴν ἔκτασιν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Χριστιανική 'Ιαπωνία

Ένα άλλο δείγμα μισαλλοδοξίας, μεταξύ μητροπολιτών αυτή την φορά, έξ αφορμής τής αποφάσεως του Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιών να δεχθῆ στους κόλπους του τὴν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν τής 'Ιαπωνίας (ἡ ὁποία, ὡς ἀναφέρεται, περιλαμβάνει 25.000 'Ιάπωνας 'Ορθόδοξους Χριστιανούς). Τὸ Οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ἀντετάχθη, διότι δὲν ἤθελε νὰ γίνη μία ἀρχή, πού θὰ ὀδηγοῦσε, ἀργότερα, στὴν ἀπόσχισι τής 'Ιαπωνικῆς 'Εκκλησίας ἀπὸ τὸ Φανάρι καὶ στὸ «αὐτοκέφαλον». Ἀντιθέτως, τὸ Πατριαρχεῖον τής Μόσχας, ἐπειδὴ καὶ στὸ παρελθὸν εἶχε ὑποστηρίξει τὸ αὐτοκέφαλον τής νεοσυστάτου Ρωσικῆς 'Εκκλησίας τής Ἀμερικῆς, ὑπεστήριξε τὴν αἴτησι τής 'Ιαπωνικῆς 'Εκκλησίας. "Ὅσο γιὰ τοὺς Ἕλληνας ἀντιπροσώπους (τὸν Μητροπολίτην Ἀττικῆς κ. Νικόδημον καὶ τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ.κ. Σάββαν Ἀγουρίδη καὶ Κωνστ. Μπόννη), οἱ ὁποιοὶ δὲν εἶχαν λάβει καμμία δεσμευτικὴ ἐντολή, ἐψήφισαν ὑπὲρ τής εἰσδοχῆς, πέραν τῶν γενικωτέρων λόγων, καὶ ἐκ λόγων σκοπιμότητος.

Σ' ἓνα ἀναλυτικὸν ἄρθρον («Ἐμπρός», 22 Σεπτ.) ὁ κ. Γιώργος Μαλλοῦχος ἔγραψε μετὰξὺ ἄλλων:

«Εἶναι δυνατὸν 25.000 Γαπωνέζι Χριστιανοὶ 'Ορθόδοξοι νὰ θέλουν νὰ εἰσέλθουν στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο 'Εκκλη-

σιῶν καὶ ἐμεῖς, σὰν νὰ ἀντιμαχώμεθα τὴν ἐπέκτασι τῆς 'Ορθοδοξίας στὶς μακρυνὲς χώρες τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς νὰ τοὺς δίνουμε λακτίσματα καὶ νὰ δημιουργοῦμε ἐχθρότητες;

Ἡ ψῆφος τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῆς εἰσδοχῆς τῆς 'Ορθόδοξου 'Εκκλησίας τῆς 'Ιαπωνίας στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο 'Εκκλησιῶν εἶναι πράξις χριστιανικοῦ χρέους καὶ διπλωματικῆς εὐφυΐας. Εἶναι ἓνα ἀνοιγμα ἀγάπης πρὸς τίς Ἱεραποστολικῆς 'Εκκλησίες τοῦ κόσμου.

Μὲ ἄλλα λόγια θὰ ἦτο ἀδιανόητον οἱ 'Ορθόδοξοι νὰ ψηφίσωμεν ὑπὲρ τῆς εἰσδοχῆς Προτεσταντικῶν 'Εκκλησιῶν καὶ νὰ ἀπωθοῦμε μιὰ 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία.

Ἡ 'Ορθόδοξος 'Ιαπωνικὴ 'Εκκλησία, ἰδρυθεῖσα τὸν περασμένο αἰῶνα ἀπὸ Ρώσους Ἱεραποστόλους, μὲ ἰδιαίτερη ἀγάπη στρέφεται πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν 'Εκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ζητώντας βοήθεια γιὰ νὰ ἀπαγκιστρωθῆ ἀπὸ τὴ Ρωσικὴ 'Εκκλησία.

Θὰ ἦτο λοιπὸν, ὅπως εἶπαμε, ἀδιανόητον ἢ Ἑλλάδα νὰ τὴν ἀπωβῆση».

Ἐν τούτοις, ὁ μητροπολίτης Κορινθίας κατ' ἡγήγειεν τὴν ἐνέργεια τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων, τοὺς ὁποίους ἐχαρκτήρισεν ὡς συνενόχους «τῆς οὕτως εἰπεῖν ἐσχάτης προδοσίας» ἐναντι τῆς 'Ορθόδοξου, 'Εκκλησίας.

Καὶ ἐνορχηστρώθησαν σχόλια ἐφημερίδων μὲ τοὺς πλέον ἐντυπωσιακοὺς τίτλους: «Ἑλλην Ἱεράρχης ἐψήφισε ὑπὲρ Ρω-

σικής προτάσεως». «Σύμμαχοι ἀθέων»!

Τζιορντάνο Μπροῦνο

Πρόκειται νὰ γυρισθῆ ταινία μὲ θέμα τῆ ζωῆ καὶ τὸν θάνατο (στὴν πυρὰ, τὸ 1600) τοῦ Τζιορντάνο Μπροῦνο. Εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος στὴν πυρὰ τὸ 1600 ἐνὸς Ἰταλοῦ φιλοσόφου ποὺ τόλμησε νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ὑπάρχουν ἄπειρα πλανητικὰ συστήματα καὶ ὅτι ὅποιοσδήποτε περιορισμὸς τοῦ σύμπαντος ἦταν αὐθαίρετος. Μὲ τὴν φιλοσοφία του σκόρπιζε τὴν λογικὴ ἀμφιβολία, πρῶγμα ἀπαράδεκτο τότε γιὰ τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση. Λίγοι ἄνθρωποι ἴσως ξέρουν τὸν Μπροῦνο, ἀλλὰ ἐπειδὴ οἱ ἰδέες περνοῦν καὶ σήμερα ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση, ὁ κινηματογράφος ἔκρινε ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ φιλοσόφου αὐτοῦ εἶναι καὶ πάλι ἓνα ἐπίκαιρο θέμα.

Ὁ Βουδδισμὸς στὴν Γαλλία

Ὁ κ. Δανιὴλ Γκάρρικ γράφει ἀπὸ τὸ Παρίσι ὅτι διαδίδεται τελευταίως ὁ ἀνατολικὸς τρόπος προσεγγίσεως πρὸς τὸ θεῖον.

Πέρυσι καμμιά σαρανταριά βιβλία πᾶνυ στους πνευματικούς δασκάλους τῆς Ἀσίας καὶ τίς θεωρίες τους ἐκυκλοφόρησαν σὲ 300.000 ἀντίτυπα. Ἀπὸ τὴ γνωστὴ σειρά «Τί ξέρω;» ὁ τόμος «Βουδδισμὸς» πουλήθηκε σὲ 60.000 ἀντίτυπα. Κι' ὁ λόγος εἶναι ἀπλός: ὅλες αὐτὲς οἱ ἀσιατικὲς κινήσεις ἔχουν σάν κοινὸ στοιχεῖο τὸν Βούδδα καὶ τὴν διδασκαλία του. Πράγματα

πού, πρὸς Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ συγγέωνται μὲ ὀρησκεία. «Ὁ Βουδδισμὸς, ἴεε ὁ Πατρικὸς Κόουφμαν, γενικὸς γραμματέας τῆς Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Βούδδα, δὲν εἶναι ὀρησκεία, δὲν ἐπιβάλλει τίποτα. Μόνο συμβουλεύει καὶ προτείνει». Ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ πράγματι στὸν βουδδισμὸ, ἂν δὲν λείπει τελείως, εἶναι πάντως δευτερεύουσα. Μόνον ὁ ἄνθρωπος ἔχει σημασία. Καὶ ἔχει ὁ ἄνθρωπος ποὺ μέλλεται νὰ γνωρίσῃ τὴν αἰώνια ζωὴ στὸν παράδεισο ἢ στὴν κόλαση. Ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος ὁ σημερινός, τοῦ παρόντος, τῆς στιγμῆς, μιᾶς στιγμῆς ποὺ πρέπει νὰ τὴν κατανοήσῃ στὴν πληρότητά της γιὰ νὰ κατανοήσῃ καὶ τὸν ἑαυτό του.

Σὲ ὕψος 1.200 μέτρων, ἀπέναντι στὸ Λευκὸ Ὄρος, μετὰ ἀπὸ διαδρομὴ πέντε λεπτῶν μὲ τὸ τελεφερικὸ καὶ μισὴ ὥρα πεζοπορία, φθάνεις στὸ στρατόπεδο τῶν Ἰητῶν. Καμμιά τριανταριά σκηνές, σκορπισμένες γύρω ἀπὸ μιὰ στόνη. Ἐκεῖ, μετὰξὺ Ἰουνίου καὶ Σεπτεμβρίου, καὶ πληρώνοντας 20 φράγκα τὴν ἡμέρα, παρακολουθεῖς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πιρ Βιλαγιὰτ, ἐνὸς Ἀγγλοῦ ἀπὸ Ἰνδοπατέρα καὶ Ἀμερικανίδα μητέρα, ποὺ διευθύνει τὸν ὑπόλοιπο χρόνο τὴ «Γαλλικὴ Σχολὴ Περισυλλογῆς» στὸ Συρέν. Χίλιοι μαθηταί, διανοούμενοι οἱ περισσότεροι. Γενικὸ θέμα τῶν ἐργασιῶν: βασικὴ ἔρευνα στίς πηγὰς ὄλων τῶν ὀρησκείων. Καὶ φυσικὰ, στοχασμὸς. «Προσπαθῶ νὰ ὀδηγήσω τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν ἀλήθεια, χωρὶς νὰ τοὺς

ἐπιβάλλω κανένα πιστεύω», λέει ὁ Πίρ Βιλαγιατί.

Μέση Ἀνατολή

Ο 25ΕΤΗΣ (ΜΟΝΟΝ,) ΠΟΛΕΜΟΣ
(Τοῦ Χερμπελοκ, σὸ «Νταϊήλυ Τε-
λεγκραφ»).

“Ὁλος ὁ κόσμος ἄκουσε μὲ ἀνακούφισι τὴν ἀνακωχὴ Ἰσραηλινῶν καὶ Ἀράβων καὶ τὴν ἔναρξι εἰρηνευτικῶν συνομιλιῶν.

Πλὴν ἑνός: Ὁ πρόεδρος τῆς Λιβύης συνταγματάρχης Καντάφι ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ «ὀλοκληρωτικοῦ» πολέμου, μέχρις ἐξοντώσεως τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλη.

«Προκειται — εἶπε — γιὰ ἕνα ἀ γῶνα στον ὁποῖο ἀντιμετωπίζονται δύο ἔθνη, δύο πολιτισμοί, δύο ἔθνη, δύο διαφορετικὲς ἱστορίες. Μόνο ἕνας ὀλοκληρωτικὸς πόλεμος θὰ φέρῃ τὴν τελικὴ λύσι στὴν διένεξι

τους. Ἡ Μεση Ἀνατολή δὲν ἔχει χώρο γιὰ τοὺς δύο ἀνταγωνιστάς»

Ὁ συνταγματάρχης ξέχασε κάτι: “Ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ «δύο», ποὺ ἀνέφερε (ἔθνη, πολιτισμοί, λαοὶ κλπ.) ἀνήκουν σὲ ἕνα: τὸν ἕνα κόσμο τῆς γῆς, τὴν μίαν ἀνθρωπότητα. Ἡ μήπως φρονῆ ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι ὅλοι ἀδελφοί, διότι ἄλλος θεὸς ἔπλασε τοὺς μουσουλμάνους; Ὁ Ἀλλάχ δὲν εἶναι ἕνας — καθὼς λένε στὶς προσευχὲς των οἱ μωαμεθανοί;

Τὸ Μπαϊράμι

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τοῦ Μπαϊραμί (μεγάλῃς θρησκευτικῆς ἑορτῆς τῶν μουσουλμάνων, μετὰ τὴν νηστεία τοῦ Ραμαζανίου), ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος ἀπήλυθε νῆυμα πρὸς ὄλους τοὺς μουσουλμάνους, ὅπου ἐτόνιζε καὶ αὐτά:

«Εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ ἡ ἐν ἀγάπῃ, τιμότητι καὶ ἀμοιβαίῳ σεβασμῷ καὶ εὐλικρινεῖα συνάντησις τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀνθρωπότης, τὸ γένος δηλονότι τοῦ ἐνὸς ἀληθινοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶναι χαρὰ τοῦ Θεοῦ ἡ ἐν χαρᾷ συνάντησις τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν Θεανθρωπίνῃ, λοιπόν, χαρᾷ χαιρετίζομεν τοὺς Μουσουλμάνους ἀδελφοὺς ἡμῶν, τοὺς ἀπὸ τὴν Οἰκουμένην, καὶ ἀπειθύνομεν πρὸς αὐτοὺς τὰ ἔνθερα συγχαρητήρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Πατριαρχείου καὶ ἡμῶν προσωπικῶς ἐπὶ τῷ Μπαϊραμίῳ.

Ἰδιαιτέρως, ἀπευθυνόμεθα σήμερον πρὸς τοὺς συμπατριώτας ἡμῶν Μουσουλμάνους, ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, τοῦ προέδρου τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ πάντων συνοεορτάζο

μεν, ἐν παση τιμῇ και ἀγαπῆ, μετὰ τῶν ἑορπαζόντων συμπατριωτῶν ἃ δελφῶν Μουσουλμανων, και ἔτι πλεον, μετα τῶν Μουσουλμανων ὅλου τοῦ κόσμου (Σημ Ἐπομενωσ, και πρὸς τὸν Κανταφι)

Δίδομεν σήμερον πρὸς τον κοσμον, τον πιστεύοντα και μη πιστεύοντα εἰς τον Θεον, ἀπο τῆσ χώρασ ταύτης, ἐν μηνυμα ἐλπίδος και αἰσιδοξίας, ἐδραζόμενον ἐπὶ τῆσ συνυπαρξεωσ ἐν Θεῷ και ἔντος τῶν πλαισίων τῆσ δημοκρατικῆσ ἐλευθερίας και ἀπροσωποληψίας και τοῦ σεβασμοῦ τῶν στοιχειῶδων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων»

Θανατικὴ ποινὴ

Παρ' ὅλον ὅτι τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον τῶν Η.Π.Α. ἐκήρυξεν ὡσ ἀντισυνταγματικὴν τὴν ἐπιβολὴν θανατικῆσ ποινῆσ (1972), ἡ πολιτεία τῆσ Φλωρίδας τὴν ἐπανέφερε και οἱ ψηφοφόροι τῆσ Καλλιφορνίας ἀπεφάνθησαν δύο ἔναντι ἐνὸσ ὑπὲρ τῆσ ἐπαναφορᾶσ τῆσ, σὲ ὠρισμένες περιπτώσεις.

Κατὰ τὴν ἀποψη τῆσ Θεοδοσίας, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκφράσει πρὸ ἐτῶν στὴν Ἀμερικὴ ὁ Οὐίλλιαμ Τζάτζ, στὶσ περιπτώσεις βιαιὸν θανάτου (θανατικὴ ἐκτέλεσις, αὐτοκτονία) ὁ νεκρὸσ μεταβάλλεται σ' ἕνα εἶδος «φάντασμα», εἶναι νεκρὸσ μόνον σωματικῶσ, ἐνῶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ζωντανὸσ στὸ «ἀστρικὸν πεδίου». Εἶναι ἱκανὸσ νὰ μεταβιβάσῃ σὲ εὐαίσθητα δεκτικὰ πρόσωπα στὴ γῆ ὅλο τὸ μῖσος ποῦ τὸν ἔχει δαποτίσει και ἔτσι σπεῖρει νέα ἐγκλήματα. Αὐτὸσ εἶναι ἴσως ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖον, οἱ Κέλται δὲν ἐκτελοῦσαν τοὺσ εἰς θάνατον καταδίκους, παρὰ μόνον ἔπειτα ἀπὸ μακρὰ περίοδο ἐξαγνισμοῦ, ὁπότε εἶχαν ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰ ἐγ-

κληματικὰ στοιχεῖα στὸ νοητικὸν πεδίου.

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι;

Ὁ κ. Παπαδοῦκας, σὲ χρονογράφημά του στὴν «Ἀκρόπολι», προβάλλει ἕνα συγκινητικὸ δεῖγμα ἀνθρώπινης ἀλληλεγγύησ, ἕνα δεῖγμα ἀληθινοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ποῦ πέρασε, δυστυχῶσ, ἀπαρατήρητο ἀπὸ τὸν Τύπο, ἀφοῦ δὲν ἦταν ἐγκλημα, οὔτε και σέξ.

«Ἡ ἱστορία — γραφεῖ — συνεθεῖ σ' ἕνα χωριο τῆσ Πρεβεζησ Το Ριζοθούνι. Ἐκεῖ ζῆ ἕνας μικροσ κτηνοτροφὸσ Στῆ στανη τοῦ εἶχε το κοπαδι του, 115 προβάτα. Ὅλη του ἡ ζωντανῆ περιουσία Στῆσ 4 Σεπτεμβρίου ἐξερράγη πυρκαγιὰ στῆ στανη Καηκαν ὅλα τὰ προβάτα Ὁ κτηνοτροφὸσ στερήθηκε τον πορο τῆσ ζωῆσ του και τι θα γινοταν τώρα, Αὐτοσ σκεφτηκαν οἱ συγχωριάνοι τοῦ καταστραφεντοσ κτηνοτροφοῦ

— Τί θα κάνη τώρα ὁ καημένος ὁ Σπύροσ,

— Ὅχι τί θα κάνη αὐτόσ! Ἐμεῖσ τι πρεπει νὰ κανουμε!

— Πρεπει νὰ τον βοηθησομε!

— Πῶσ,

Καποιοσ ἔρριξε τὴν ἰδεα

— Νὰ θάλουμε ἀπο ἕνα προβάτο ὁ καθενας και νὰ τοῦ το προσφερομε, να ξαναφτιάξῃ κοπαδι!

— Δεν θα τὰ δεχτῆ! Εἶναι πολυ περηφανοσ!

Και τότε βρεθηκε μιὰ σοφῆ λύση
— Θὰ τὰ πάμε νυχτὰ στῆ στανη και θα τὰ μαντρώσομε χωρὶσ να μᾶσ δῆ!

Αὐτο και ἐγινε Ὅταν προχωρησε ἡ νυχτὰ, οἱ χωρικὶ πῆραν ἀπο ἕνα προβάτο ὁ καθενας και πορευθηκαν πρὸς τὴ στανη και το πρωῖ, ὅταν ὁ καταστραφεῖσ κτηνοτροφὸσ ἐπῆγε νὰ ἰδῆ τῆ στανη του, τὴν εἶδε πλήρωσ «ἐτηδωρωμένη»

Ὁ κ. Παπαδοῦκας παρατη-

ρεϊ ότι τέτοια συμβάντα θά έπρεπε νά λαμβάνουν εύρεϊαν δημοσιότητα, με όλα τά μέσα — Τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόρασις — άκόμη και νά μπαίνουν στα σχολικά βιβλία. Πολύ σωστά παρατηρεϊ ότι «ή καλλιέργεια του χαρακτήρος των

παιδιών και του συναισθηματικού τους κόσμου, δέν γίνεται μόνο με άφηρημένες παραινήσεις ακι συστάσεις. Τό ζωντανό παράδειγμα είναι που διδάσκει και φτιάνει άνθρωπος».

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

Άδετον 60. Δεμένον 80

Άδετον 60. Δεμένον 90

Και σᾶς ὑπενθυμίζει :

ὅτι ἐταιμάζεται νὰ εἰσέλθῃ στο 19ον ἔτος ἰαπο τῆς εκδόσεώς του Ἡ αὔξησις τῶν ἐκδοτικῶν ἐξόδων κατέστησε ἀναπόφευκτη τὴν σχετικὴ μόνον ἀναπροσαρμογὴ τῆς συνδρομῆς εἰς δρχ. 100 (Ἐξωτερικοῦ \$5)

Δὲν καλυπτονται πληρῶς τὰ εκδοτικὰ ἐξοδα, ἀλλὰ ὁ ΙΛΙΣΟΣ θέλει νὰ ἐλπίζῃ ὅτι οἱ συνδρομηταὶ του θὰ κινηθοῦν πρὸς ἐπέκτασιν τοῦ κύκλου των, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐπιβεβλημένη ἐξισορρόπησις, ἡ ὁποία θὰ εἶναι ὠφέλιμος καὶ ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως.

Δὲν θὰ μπορούσατε νὰ γράψετε ἕναν ἀκόμη συνδρομητῆ ὁ καθένας, Ἐὰν προσεφέρατε διπλῆ ὑπηρεσία: στὸν ΙΛΙΣΟ καὶ στὸν φίλο σας

ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Ίπποκράτους 33 — Τηλ. 602.883

ΒΙΒΛΙΑ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΑΣ
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΥ:
ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΛΕΓΜΕΝΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΥ - ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΜΥΣΤΗΡΙΟΛΟΓΙΑΣ

1. ΦΥΛΛΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΗΠΟ ΤΟΥ ΜΟΡΥΑ — ΤΟ ΚΑΛΕΣΜΑ —

Τὸ πρῶτο βιβλίο τῆς σειρᾶς ΑΓΚΝΙ ΓΙΟΓΚΑ — μιὰ ζωντανή ἠθική καὶ πνευματικὴ διδασκαλία γιὰ τὸν σύγχρονο κόσμο.

2. Η ΘΙΒΕΤΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Τὸ κλασικώτερο παραδοσιακὸ κείμενο τοῦ Μαχαγιανικοῦ Ἀποκρυφισμοῦ, γιὰ πρώτη φορὰ στὰ Ἑλληνικά, μὲ ἐπισταμένη Εἰσαγωγή τοῦ Δρ. Ἔβανς - Γουέντζ καὶ ψυχολογικὲς παρατηρήσεις τοῦ Δρ. Κ. Γιούνγκ.

3. ΠΕΝΤΕ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΝΕΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Μία ψυχολογικὴ μελέτη γιὰ τὰ προβλήματα τῆς προσεγγίσεως τοῦ Οὐσιαστικοῦ. Εἶναι καὶ οἱ βασικὲς ἀρχές γιὰ τὴν προσπάθεια τῆς ἀφυπνίσεως τοῦ ἀπὸ τὸν Π. Οὐσπένσκυ, τὸν γνωστότερο μαθητὴ τοῦ Γκουρτζιέφ.

4. Ο ΤΡΕΛΟΣ

Συμβολικὰ Ἀφηγήματα καὶ Παραβολὲς τοῦ μεγάλου ἀνατολίτη ποιητῆ καὶ μύστη Χαλίλ Γκκμπράν.

5. Ο ΦΑΡΑΩ ΑΧΕΝΑΤΟΝ — ΙΕΡΟ ΔΡΑΜΑ

Μία θεατρικὴ βιογραφία τοῦ πρώτου θρησκευτικοῦ ἐπαναστάτη τῆς Ἱστορίας, τοῦ θεόπνευστου Ἀχενατόν, δοσμένη ἀπὸ τὸν ἀξέχαστο πνευματικὸ ἐργάτη, καθηγητὴ Ἄγγελο Προκοπίου, μὲ βαθειὰ γνώση τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου καὶ τῶν μυστηρίων τῆς.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεία τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμώνος), εἶναι ἀνοικτὰ μόνον κάθε Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Παρασκευή 9,30 — 12,30 π.μ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστὴν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζητικὰς ἐπιταγὰς ἢ ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν. Νὰ ἀναγράφεται καθαρὰ τὸ ὄνοματεπώνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟΜΟΙ

Δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τεύχη ὑπ' ἀριθ. 1 - 9, 11 - 19, 21 - 23, 25 - 26, 28 - 30, 32 - 33, 43 - 44, 49 - 50, 54 - 60, 67 - 70, 79 - 80, 91, οὔτε τόμοι 1959, 1962. Οἱ λοιποὶ ὑπάρχουν.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητὰς μας, ἐπεστραφισαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἀγνώστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις τῶν.

ΑΘΗΝΩΝ

Γρ Βαρυμπομπιώτης, Κολοκοτρῶνη 69, Πειραιεὺς Πραξέ Λαῖος, Κασομύλη 68 Φοῖβ. Οἰκονομοπούλος, Ἀν. Τσοχα 18—20 Σπ Τιμοθεάτος, Φωκίδος 4 Ἄννα Χριστοδουλίδου, Μεσογείων 9

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Κων. Γοῦζιος, Κανακαρὴ 68, Πατραὶ Βασ Καραγκιαούρης, Κοραΐ

2, Καβαλα Γρ Μαρίνου, Καρτάλη 158, Βόλος Ἴω Σιφοδασκαλάκης, Βασ Κωνσταντίνου 72, Χαλκιά. Ἀ. Χουλιόπουλος, Ν. Σκουφᾶ 12, Θεσσαλονικὴ Α Χριστοπούλος, Πύργος.

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Γεωργίος Γεωργιάδης, Ἀθήναι
Βασίλειος Φρυδάς, Ἀθήναι

ΒΙΒΛΙΑ

ΠΟΥ ΕΛΑΒΕΝ Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

(κατὰ σειρὰν λήψεως)

Νίκου Χατζηδημητρίου Το Συναξαρι (ποιήματα) Ἀθήναι 1973

Γερασίμου Κορολή Ὁ Στοιχειωμένος καματοουργὸς τοῦ Κουλη Κάση Ἀθήναι 1973

Λαμπη Λούκου - Ἀντωνπούλου Στέλιος Σπεραντσας Ἀθήναι 1973

Χρήστου Λαθουρόπουλου Ἀντιπαραμῦθι (ποιήματα) Ἀθήναι 1973

Νίκου Δανδῆ Το Γουέμπλευ καὶ ἄλλα παρατράγουδα (ποδοσφαιραμακία) Ἀθήναι 1973.

Ἰωάννου Μ Ἰωαννίδου Ταξειδιαιτικά Πῶς εἶδα τὴν Ἀμερικὴ Θεσσαλονικὴ 1973

Θρακικαὶ Ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ 50τηρίδι τῆς Ἐθνικῆς καταστροφῆς Ἀθήναι 1973

Γιώργου Μαγιη Ἄς ἀνθίσει ἡ ἀγάπη (ποιήματα) Ἀθήναι 1973

Λουλας Δ Κωνσταντινίδου Ἑλληνίδες ὥρες (δοκίμια) Ἀθήναι 1973

Λαμπη Λούκου Ἀγγελιαὶ χωρὶς φερα Πατρα 1973

Ἐφης Κ Αἰλιανῶ Ἐθάλασσα τοῦ Ζοφου (ποιήματα). Ἀθήναι 1973.

Ίδιοκτήτης: Έκδόσεις «Ίλι-
σός» Συν. Π. Ε., Δραγατσά-
νιου 6, Έκδότης - Διευθυντής:
Κωστής Ν. Μελισσαρόπουλος,
Πλατ. Έθνικής Τραπέζης 3,
Φιλοθέη. Προϊστάμ. Τυπογρα-
φείου: Ίορδ. Α. Ώρφανίδης,
Ποσειδώνος 51, Π. Φάληρον.
Στοιχειοθεσία - Έκτύπωση:
«Έπιτάλοφος» Ε Π Ε, Ζαλο-
κώστα 5, τηλέφ. 631 675.
Ώθηναί, Νοέμ - Δεκ 1973
Τιμή τεύχους δρχ. 15

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ώπειρωτική Έστία (Ίούν Ίούλ)
Πνευματική Έπαρχία (Ώπρ Ίούν)
Κρίκος (Σεπτ, Ώκτ)
Διεθνής Συνεργασία (Σεπτ)
Σταθμοί (Σεπτ)
Προσανατολισμοί (Ώκτ, Νοέμ)
Ώ Φυσιολάτρης (Ώκτ Νοέμ)
Πνευματική Κύπρος (Αύγ - Σεπτ,
Ώκτ)
Ώ Κόσμος τής Ώυχής (Σεπτ -
Ώκτ)
Περιοδικο Έλληνίδων Βορ Έλλάδος
(Αύγ Ώκτ)
Ώ Πρωτότυπη (Σεπτ Ώκτ)
Σμύρνα (Σεπτ, Ώκτ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ «ΊΛΙΣΟΥ»

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας*
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπολής
Ώράκλειον: Λ. Κουντής
Θεσσαλονίκη: Γ. Βαράνος
Καβάλα: Σ. Ρωμανιάς
Καλαμάτα Χρ Παρασκευόπουλος
Κέρκυρα: Ώχ. Ώθραμίδης
Λαμία: Ε. Παπαντωνίου - Κ. Φαλίδας
Λάρισα: Ώσοδράς ΜωϏής
Μυτιλήνη: Ώλ. Κουκέλλης
Ξάνθη: ΕϏελπις Ράνος
Πάτραι: Ώθ. Κοντοσάκις
Ρόδος: Μ. Φωστήρης
ΣϏρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίς: Θεόδ. Οικονόμου
Χανιά: Ν. Βαρδάκης
Ώμμόχωστος: Ώνδ. Τσόκκος
Λεμεσός: Ώντ. Στυλιανού
Λευκωσία: Ώχ. Ζαβαλλής
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης
Ώσταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος.

ΚΥΠΡΟΣ

Τεύχη «Ίλισού», τόμοι καί βιβλία
στο Βιβλιοπωλείον Ώντωνίου Στυ-
λιανού, Λεμεσός.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

Ζ Ε Τ Α Σ Δ Ο Υ Κ Α

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΥΡΤΟΥΛΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΝΤΥΠΩΝ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Νοεμβρίου 1973

Πρὸς τὸ Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ»

Θέμα : Ἀποτέλεσμα Ἐλέγχου.

Κατὰ τὸν γενόμενον ἔλεγχον τοῦ ἰσοζυγίου χρήσεως 1970 τῆς ὑμετέρας ἐπιχειρήσεως δὲν διεπιστώθησαν ἀθέμιτοι συναλλαγαί.

Τὸ παρὸν κείμενον εἶναι ὑποχρεωτικῶς δημοσιεύσιμον, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 31 τοῦ περὶ τύπου νόμου, εἰς ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς ὑμετέρας ἐπιχειρήσεως ἐκδιδόμενα τυχὸν ἡμερήσια ἢ περιοδικὰ ἔντυπα.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ
Σύμβουλος Ἐλ. Συνεδρίου

Προσεχῶς ἐκδίδεται

A. Besant - C. Leadbeater

Ἡ ὁδὸς τοῦ Ἀποκρυφιστοῦ

Μετάφρασις ΔΗΜ. Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΤΟΥΣ 1973

	Σελ.
Παν 'Αναγνώστου	Μυστηριακάι δοξασίαι περί ψυχής 105
Σοφ 'Αντζακα	· "Ένα πείραμα σέ βάθος 317
Βύρωνος	· Προφητεία τού Δάντη (μετ. 'Ιω Δρίθα - Μαραβελίδου) 104
Αντ Γαλαπάκη - Βουρλέκη	: Δελφοί, Σπάρτη 181
Παραμιχάνσα Γιογκανάντα	: Σῶμα - Ζωή - Θάνατος 295
»	Κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν 352
Γκαϊτε	· 'Οκτώ χρειώδη στή ζωή 95
Αἰδ Ζ Γουγουτᾶς	: Γιατί ὁ πόνος, 20
»	Πρὸς «νέαν τρόπον» ζωῆς 154
»	'Ο 'Ιησοῦς Κ Μελισσαραπούλου 321
'Ιω Ν Δάμπασης	Φῶς 'Ανέσπερον 375
'Ιω Δρίθα Μαραβελίδου	· Τί εἴμαι, 18
Πύθ Δρουσιωτης	Παλιγγενεσία 19
Γεωργ Εὐαγγελίου	: 'Η τριλογία τού 'Αρχαιοφίλου 34
"Έλεν Βασάντα Ζαχάρα	'Η μεγαλωσύνη τού ἀνθρώπινου δυναμικοῦ 345
Νέλλη Θεοδώρου	: Περί ἐνοράσεως 108
Αἶμιλ "Ίβου	: 'Ελευσίνα 84
Δημ 'Ιωαννίδης	Προλήψεις 85
Βασ Καραμαλάκης	: 'Ο κύκλος τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς 8
»	'Η ψυχὴ καὶ ἡ μεταθανάτια πιθανὴ πορεία της 278
Κ Καρυωτάκης	: Στὸ Σταυρὸ 112
Νανᾶ Κουντούρη	: 'Οπτασία 376
Λούλα Κωνσταντινίδου	Μυστρᾶς 20
»	Τὰ δένδρα τῆς 'Αγάπης 182
Βασ 'Ι Λαζανᾶς	· 'Ο 'Ορφεύς 79
Μηνᾶς Λογοθέτης	· 'Ο Παράκελσος 260, 377
Μελισσανθη	· Τρία βιβλία τού Κάρλ Γιουγκ 59
Joy Mills	Σέ ποιον δρόμο ἀπενίζομε, 3
Α Μπέζαντ	· 'Ηνωμένοι Πολιτεῖσαι Εὐρώπης 107
Ε Π Μπλαθασκου	· Γέννησις - Θάνατος 192
»	Οἱ κίνδυνοι τού πνευματισμοῦ 357

		Σελ.
Γ Μ Παπαχατζής	‘Ο άνθρωπος που «έζησε δυο ζωές»	361
Θεμ Παρνασσος	Ζωή	170
Σαρ Παυλέας	‘Ορχηστρα, Τά πουλιά, Παρανεση	6
»	Συνειδησιακοί διαλογοί	74
»	‘Εκφραση, ‘Εφεσιοι, Μίμηση	163
»	Οί ξυλοκοποι	258
»	‘Επιγείο ήμερονύκτιο	353
Χρ Πολατωφ	‘Η άρχαία ‘Ελληνική αντίληψις περι εϋτυχίας	164
»	Το άληθες νοημα του ‘Ολυμπιακού ιδεω δους	292
Ν Σρί Ραμ	Το σύμβολο του Λωτου	23
»	Οί δύο παλοι	107
»	‘Η άληθής φύσις του ανθρώπου	206
»	‘Η «άλλη» φύσις του ανθρώπου	209
»	‘Ελευθερία έν έαυτω	212
»	‘Ο άληθής ‘Ανθρωπος	215
Χρ Ριζοπουλος	Τα νεα βιβλια 54, 133, 243,	401
Τακης Σιωμόπουλος	Το έπος της ψυχής	185
»	Οί σταυραδερφοί	373
Δημ Χατζηγιαννης	‘Ο έσωτερισμός των θρησκευών	96, 171
‘Ι. Ψωμάς	Εισαγωγή στη Γνωσιθεωρία του Κάντ	197
Κ Π Ψηλορείτης	«Τα πάντα έν σοφία »	227

Τ Ε Κ Τ Ο Ν Ι Κ Α

Μετεστησαν εις την Αιώνίαν ‘Ανατολήν	40
‘Η ‘Εκκλησία της ‘Ελλάδος και ό Τεκτονισμός	43
Τεκτονικά ‘Ανάλεκτα	125, 407
Τά 200 χρόνια της «Μεγαλης ‘Ανατολής της Γαλλίας»	221

Δ Ι Α Φ Ο Ρ Α

Περί της ‘Αληθείας	155
Τά Δικαιώματα του ‘Ανθρώπου	337
‘Ο Ναός της ‘Αντικαρκινικής ‘Εταιρίας	21
‘Από το 96ον Συνεδριον της Θεοσοφικής ‘Εταιρίας	23
‘Ο δρ Κοουτς Πρόεδρος της Θ Ε	408
‘Ο ‘Αρχαιόφιλος ‘Ομιλος 45 έτών	33

Βραδυά Μότσαρτ	128
Είθε	153
«Άδελφος "Ήλιος και Άδελφή Σελήνη»	184
Κινέζικα	195
Πώς απέθανε ο φιλόσοφος Ν Σρί Ράμ.	203
Οί τρεις έρημίτες	219
Ή χρυσή Άλυσίδα	257
Έτήσιον άφιέρωμα στην ήμέρα τών ζώων	299
Ή τροφή μάς προσδιορίζει τό τί είμεθα	322
Νεκρολογίαί. Ν Σρί Ράμ, Μιχ Λεβίδης, Εύ Π Φωτιάδης	73, 179, 333
Άποκόμματα	49, 113, 229, 323, 395
Χρονικά	62, 145, 248, 331, 409
Μεταξύ μας	69, 149, 254, 334, 419

Τὸ ὠραιότερο δῶρο

ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

Βλέπε Τιμοκατάλογον Βιβλίων
εἰς σελ. 2 ἔξωφύλλου

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν)

.....

ΕΓΓΡΑΨΑΤΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Συνδρομὴ 1974 δρχ. 100 (ἔξωτερικοῦ \$ 5.00)

Ὅλοι οἱ συνδρομηταὶ ἐσωτερικοῦ ἔχουν δικαίωμα
νὰ ἀγοράζουν τοὺς τόμους ἐπιλογῆς

Α' Τριετίας 1956—1957—1958

Β' Τριετίας 1959—1960—1961

ἕκαστον πρὸς δρχ. 100 ἀντὶ δρχ. 120

.....

ΒΙΒΛΙΑ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἄδ. 30 δεμ. 50

Μελετήματα ἄδ. 60 δεμ. 80

Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία ἄδ. 80 δεμ. 100

Τὰ Βήματα τῆς Φιλοσοφίας . . . ἄδ. 60 δεμ. 80

ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) Β' ἔκ-

δοση ἀναθεωρημένη 1971 δεμ. 100

Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμουῦρτι . ἄδ. 60 δεμ. 90

Ὁ Ἰησοῦς χαρτόδ. 50

Βραβεία Ένδοξων
ΛΟΝΔΙΝΟΥ·ΒΟΛΩΜΙΑΣ·ΝΙΚΑΙΑΣ

“ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΒΡΕΛΛΟΠΟΙΙΑ”

- ΟΜΒΡΕΛΛΕΣ
- ΜΠΑΣΤΟΥΝΙΑ
- ΕΙΔΗ ΕΞΟΧΗΣ

ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ-ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΑΙΟΛΟΥ 70

ΑΙΟΛΟΥ 70· ΤΗΛ. 32.12.322· ΑΘΗΝΑΙ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ 25· ΤΗΛ. 831.768· ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ 289· ΤΗΛ. 968.467· ΚΑΛΛΙΘΕΑ